UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Quarta, de baptismi sacrame[n]to.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

In eis eſſe nō credant, nec ſpem ſalutis in eis ponant. Et reſpōdeṫ ꝙ hoc faciūt in memoriā ſanctoꝝ, ⁊ ad recordationē pmitiuoꝝ olim factoꝝ. i. olim rerū geſtarū.

Latria et dulia qd exigunt.

a ¶ Et adorāt. ſ. pxi. ca. ꝯtra. Sed aliud eſt adorare latria, qḋ ibi ꝓhibeṫ: aliud dulia, qḋ hic permittiṫ.

b ¶ Cultu. ſcꝫ latrie: in q̄ tria exigūtur charitas dilectionis, ⁊ multitudo ſacrificioꝝ ⁊ veneratio. In dulia vero vnū ſolū. ſ. veneratio: ⁊ i hoc ſenſu poſſum⁹ quãdo habet rem ſacrā adorare. i. reuerētiam exhibere. ſ. diſti. j. in ſancta.

dicas ꝙ due ſunt ſpecies adorationis. ſ. latria ⁊ dulia: latria eſt ſeruit⁹ ſiue cultus ſoli deo debit⁹, dulia eſt ſeruit⁹ q̄ debeṫ creature. vñ ꝓſus. Dulia fit ſuo, debeṫ latria chriſto. Archi.

dationē pmitiuoꝝ venerātur eas ⁊ adorāt[a]: ſꝫ nō ſeruiūt eis cultu[b] diuino, nec alicui creature. Itē Adrian⁹ papa tharaſio patriarche.

¶ Nō in agni ſed in hoīs ſpecie chriſtus eſt figurandus.

Sextā[c] ſanctā ſynodum recipio cū oībus canonibus ſuis in q̄bus diciṫ[d]: in quibus ſcripturꝭ ſanctarū imaginum agn⁹ precurſoris digito oſtenſus depingiṫ: qui[e] in figuram[f] gratie tranſijt[g], verū nobis ꝑ legē Moyſi demonſtrās agnū Jeſum chriſtū dñm noſtrum. Antiq̄s ergo figuris et vmbris, ⁊ ad veritatꝭ prefigurationē ſctē ecclie traditꝭ valedicētes, gratiā[h] ⁊ veritatē preferim⁹: ⁊ ſic plenitudinē legis recipimus. Verū igitur agnū dñm noſtrum Jeſum Chriſtū ſm imaginē humanam ammodo etiā in imaginib⁹ ꝓ veteri[i] agno depingi iubemus.

Item Aug. in lib. de trini.

¶ De fide trinitatis ⁊ vnitatꝭ inuiolabiliter ſeruanda.

Omnes quos potui legere q̄ ante me ſcripſerunt de trinitate, que deus eſt diuinorum libroꝝ veterū ⁊ nouorū catholici authores tractantes hoc intēderunt ſm ſcripturas docere, ꝙ pater et fili⁹ ⁊ ſpirit⁹ ſanct⁹, vni⁹ einſdēq; ſubſtantie inſeparabili equalitate diuinā inſinuant vnitatem: ideoq; nō ſunt tres dij, ſed vn⁹ de⁹ q̄uis pater filium genuerit, ⁊ ideo filius nō ſit qui pater eſt: filiuſq; a patre ſit genit⁹: ⁊ ideo pater non ſit qui filius: ſpirituſq; ſanctus, nec pater ſit, nec fili⁹: ſed tantūmodo patris ⁊ filij ſpiritus, ⁊ patri ⁊ filio etiā ipſe coequalis, ⁊ ad trinitatꝭ pertinēs vnitatem: non tamen eandem trinitatē natā de virgine Maria, ⁊ ſub Pontio Pilato crucifixā ⁊ ſepultā, tertia die reſurrexiſſe ⁊ in celū aſcēdiſſe: ſꝫ tātūmodo filiū, nec eandē trinitatē deſcēdiſſe i ſpecie colūbe[k] ſuper Jeſum baptizatum, aut die pentecoſtes poſt aſcēſionē dñi ſonitu facto de celo quaſi ferretur flatus vehemēs, ⁊ linguis diuiſis velut ignis[l]: ſꝫ tātūmodo ſpiritū ſanctū, nec eādem trinitatē dixiſſe de celo, tu es filius meus dilectus ſiue cum baptizatus eſt a Joāne, ſiue in monte quando cum illo erāt tres diſcipuli aut quando ſonuit vox de celo, dicēs: Clarificaui, ⁊ iterū clarificabo: ſed tātūmodo patris vocē fuiſſe ad filiū factā, q̄uis pater ⁊ fili⁹ ⁊ ſpūſſanct⁹ ſicut inſeparabiles ſunt, ita inſeparabiliṫ operenṫ.

Idem ſuper Joānem.

¶ Sine ſacramēto viſibili et fide inuiſibili nemo ſaluaṫ.

¶ Diſt. iiij.

Neceſſariū eſt

Adde qḋ ꝓpe veniat appellatione agni. no. in. l. cū q̄riṫ. in p̄n. ff. de leg. iij.

c ¶ Sextā. ſ. diſt. xvj. ſextam.

d ¶ In q̄b⁹ diciṫ. Illud quibus non refertur ad aliquā dictionem hic poſitam: ſed in canone ſexte ſynodi, cuius verba Adrian⁹ inducit. Alibi dicitur vel habetur in quibuſdam, ⁊ ſm hec litera patet. Vel in quibus, non refertur ad aliquam dictionem hic poſitā, ſed in canone: valedicentes, id eſt licētiantes, et terminū imponentes.

e ¶ Qui. i. ſacrificium cuius agni.

f ¶ In figuram. Tempore gratie, que figurabatur in veteri teſtamento.

Chriſt⁹ nō pingatur i figura agni.

g ¶ Tranſijt. i. trāſire debet, quaſi nō dꝫ depingi.

h ¶ Gratiā. i. gratioſam veritatē. ſ. chriſtū hominē.

i ¶ Pro veteri. hoc credo reprobari: q2 in cruce tātum agnus dei depingebaṫ: nā alꝭ homine depicto agnū depingi non obeſt in parte inferiori: ſed cū corrigaṫ quo ad hoc, ergo quomodo recipiṫ cum omnib⁹ canonib⁹?

Omnes q̄a. ¶ Hec eſt. xiiij. pars di. ſm Jo. de fan.

¶ Caſus. Tradunt hic catholici doctores ꝙ pater et filius et ſpirituſſanctus vnius ſunt ſubſtantie, et non tres dij, ſed vnus: ⁊ q2 pater genuit filiū, non eſt fili⁹: nec fili⁹ pater, nec ſpirituſſanctus eſt pater ⁊ filius: ſed patris ⁊ filij ſpiritus, nec dr̄ trinitas incarnata, crucifixa, ſepulta, ſed tātum filius, nec dicitur trinitas deſcendiſſe ſuper Jeſum in ſpecie colūbe, nec ſuper apoſtolos in ſpecie ignis, ſed ſolus ſpirituſſanct⁹: nec illa vox que facta eſt ad chriſtum quando fuit baptizat⁹. ſ. Tu es fili⁹ meus dilectus. vel illa quādo corā tribus diſcipulis fuit trāſfigurat⁹. ſ. Hic eſt fili⁹ meus dilectus ⁊c̄. nec illa vox clarificaui, et iterū clarificabo: attribuiṫ trinitati, ſꝫ tātū patri, q̄uis inſeparabilia ſint opera trinitatis. Mat. j.b. Actu. ij.a. Mat. j.b.

k ¶ Columbe. Vera quidem columba fuit, q̄ nec prius nec poſtea comparuit, ſed in ſuā materiam rediit: ſicut legitur de ſtella de qua deſcendit ſpirituſſanct⁹ per ſignificationē: ſignificabat em̄ plenitudinē donorum ſpiritus ſancti, que in chriſto erāt, ſuper quem ſpirituſſanctus deſcendit. ſ. di. pxi. per aquam. Joan. xij.d. Collige q̄ deſcēdit in ſpūs ſpecie fuit.

l ¶ Ignis. Gentiui caſus eſt. alꝭ non congrue diceretur ⁊c̄.

Neceſſarium. ¶ Hec diſt. diuiditur in. xxxij. partes: in quarum prima probat per. x. cap. ꝙ qui non fuerit baptizatus, ſaluus eſſe non poterit. Secunda ibi: Non ratione. Tertia ibi: Mulier quāuis. Quarta ibi: Solet. Quinta ibi: Oſtenditur. Sexta ibi: Nō illud. Septima ibi: Baptiſmi. Octaua ibi: Hi de quibus. Nona ibi: Aliud eſt. Decima ibi: Tunc valere. Xj. ibi: Siue paruuli. Xij. ibi: Si non ſanctificaṫ. Xiij. ibi: Prima igitur. Xiiij. ibi: Paruuli. Xv. ibi: De trina. Xvj. ibi: In ſynodo. Xvij. ibi: Veniſti. Xviij. ibi: Judei. Xix. ibi:

viſibile ſacr̄m [a] aque ad ablutionez viſibilis corporis: ſicut neceſſaria eſt doctrina [b] inuiſibilis fidei ad ſanctificationem inuiſibilis anime. Idē. Renaſcit̃ [c] homo ex aqua viſibili ſacramēto, ⁊ ſpiritu inuiſibili ſcꝫ intellectu [d]: vt ſymbolum [e] baptiſmi viſibiliter accipiat: ⁊ ſpiritualem intellectū ipſius ſymboli percipiat: vel ex aqua viſibili, et ſpiritu [f] ſancto.

Idem in libro de baptiſmo paruulorum.

¶ In baptiſmate cōcupiſcentia extinguitur: non vt nō ſit, ſed vt non obſit.

Per baptiſmuz Chriſti id agit̃, vt caro peccati euacuetur: nō aūt ſic euacuatur [g] vt i carne ꝯcupiſcētia innata nō ſit: ſed ne obſit [h]. nam ſi poſt baptiſmū ad etatē naturalem ꝑueniunt: ibi habent cum qua pugnent, eāq; adiuuante dn̄o ſuperent: ſi nō gratiā in vacuū ſuſceperint. nam nec adultis id preſtatur in baptiſmo, niſi forte miracl'o [i] [illegible] vt lex pcti repugnās legi mentis penit⁹ extinguat̃ vt nō ſit: ſed vt quicquid ab homine dictum, factum, cogitatuꝫ eſt cū eidem concupiſcentie mente ſubiecta ſeruiret: totum [k] aboleatur, ⁊ quaſi factum [l] non ſit habeatur.

Idem ad Petrū diaconum.

¶ Qui ex viro ⁊ muliere cōcipitur, cū originali pctō naſcit̃, nec ſine baptiſmate ſaluat̃.

Firmiſſime tene ⁊ nullatenus dubites omnē hoīem qui per concubitū viri

In catechiſmo. xx. ibi: Omnis. xxi. ibi: Non licet. xxii. ibi: Si ad matris. xxiii. ibi: Qui bis. xxiiii. ibi: preſbyteris. xxv. ibi: Quando quis. xxvi. ibi: Queris. xxvii. ibi: Si baptizata. xxviii. ibi: Non ex quo. xxix. ibi: Quando. xxx. ibi: Non dubito. xxxi. ibi: Placuit igitur. xxxii. ibi: Placuit vt quicunq;. Jo. de fan.

¶ Caſus. Querebatur hic que ſint neceſſaria illi qui vult baptizari. Et reſpondet ꝙ duo neceſſaria: ſcilꝫ vt aqua exteri⁹ abluatur: ⁊ vt fides interi⁹ habeatur: vt ſicut aqua viſibili ita et ſpiritu inuiſibili baptizetur.

¶ Neceſſariū eſt. Hic depigitur. iiii. diſti. in qua agitur de baptiſmo, q̄ eſt ianua omnium ſacramentorū. Unde vidēdum eſt quid ſit baptiſmus: que forma baptizandi: quando fuit baptiſma inſtitutum: quot ſunt genera baptiſmi: et quis effectus. Et quidē baptiſmus eſt exterior hominū ablutio cum certa forma verboꝝ. Eſt etiam character impreſſus anime. Dicitur etiam baptiſma ipſa aqua: vt. j. q. j. detrahe. Forma autem baptiſmi eſt: Baptizo te in noīe patris ⁊ filii ⁊ ſpiritusſancti. Amen. Quam formā dn̄s tradidit diſcipulis ſuis cum dixit. Ite baptizate oēs gentes in noīe patris ⁊ filii ⁊ ſpiritusſancti. j. eo. ꝓprie. itaq; nec etiam omitti debet hoc pronomen ego. ex de baptiſ. ſi quis ſane. Nec ob. j. eo. a quodā. q: ibi noīe Chriſti intelligunt̃ tres pſone. Et inſtitutū eſt ſm̄ quoſdam cum dictū eſt Nicodemo: Niſi quis renatus fuerit ⁊c. ſm̄ alios cum dixit diſcipulis: Ite baptizate ⁊c. et hoc poſt mortem. ſm̄ alios cū miſit Judam cum ceteris. j. q. j. dedit. Et credo ꝙ tunc cum a Joanne eſt baptizatus: vt. j. e. per aquam. Quot ſunt genera baptiſmi? ⁊ quidem tria: fluminis, et ſanguinis, et flaminis: vt dicemus. j. e. baptiſmi. Quis eſt eius effectus? quia cum digne quis baptizatur, tam actuale q̄ originale peccatum ſine penitētia tollitur: vt. j. e. ſine penitentia. al's enim eſt tantum ſacramenti collatio.

a ¶ Sacramentum. Subaudi vel aliquid quod ſuppleat vicem eius. hec autem ſunt duo: ſcꝫ martyrium, et cordis contritio. j. eo. baptiſmi vicem. et cap. catechumenum. Et ita aqua eſt ſacramentum: quia intranſitiue legitur hoc: ſed ipſe character ſimiliter. xxxii. q. vii. licite. ipſa etiam ablutio. et hec tria idem ſignificant: ſcꝫ ablutionem interius factam: vl' que fieri debet, propter ficte accipientem. Sed de aqua quando dicis ꝙ incipiat vel deſinat eſſe ſacramentum? Dic ꝙ ſimul incipit ⁊ deſinit eſſe ſacramētum: ſcilicet in prolatione vltime ſyllabe ipſius forme, quia tunc ſignat: nō autem ante vel poſt eſt ſacramentum: remanet tamen res ſacra. extra de ſac. vnc. capi. j. Idem dicitur in oleo benedicto vel chriſmate: quia tandiu eſt ſacramentum quādiu fit cum eo vnctio. non enim ante vel poſt: remanet tamen res ſacra. Alii tamen dicunt contra: vt notatur. j. q̄ne. j. detrahe. quod multum facit pro opinione noſtra. Item ſi alius liquor admiſceatur illi aque, nunquid baptizatur puer? ſm̄ leges videtur ꝙ nō: q: deſinit eē aq̄: q: liquor nou⁹ efficitur. ff. de acq̄ren. re. do. adeo. §. voluntas. ſed hoc nō credo: q: quotidie mari nouus liquor adiicitur, vel ſputum, vel vrina et ſic in mari non fieret baptiſmus, ſm̄ canones ſec⁹.

b ¶ Doctrina. i. fides, que habet̃ ꝑ doctrinam.

c ¶ Renaſcitur. De adultis ſcilꝫ et ſenſatis abhinc intelligitur ca.

d ¶ Intellectu. in fide, que intellectu cōprehenditur.

e ¶ Ut ſymbolū. j. eo. ante. xx.

f ¶ Spiritu ſancto. hoc quantū ad paruulos qui non habent fidem.

Per baptiſmū Chriſti.

Sub. ex q̄ q̄d decernit ⁊ intelligit q̄d credere debeat. Archi.

¶ Caſus. Dicit Aug. ꝙ per baptiſmum omne peccatum actuale dimittitur, originale vero non deletur omnino, ſed debilitatur et mitigatur, vt iam nō imputetur ad penam eternam: et ad quid remaneat interſerit: vt ſcilicet homo contra illicitos motus ex illo procedētes pugnās ⁊ vincens coronam mereatur. vbi enim lucta, ibi corona. nemo enim coronabitur niſi qui legitime certauerit.

g ¶ Euacuatur. Nota ꝙ quadruplex eſt pena originalis peccati. precludit ianuam celeſtem. perpetuo dānat. cauſa eſt mortis temporalis: ⁊ impotentia reſiſtendi vitiis. Prima duo ⁊ vltimum tollit baptiſmus.

Peccati originalꝫ pena eſt q̄druplex.

h ¶ Sed ne obſit. Immo etiam vt proſit: quia vbi maior pugna, maior corona. de penit̃. diſtin. iii. ille rex. ſimiliter remanet actu, ſed inefficax: vt eſt in pacto de nō petendo. inſtitu. de excep. §. pterea. vel cum opponitur exceptio ſententie. argu. ff. ſolu. matri. viro itaq;. et ſic originale tranſit reatu, ſed remanet actu. Additio. Hic adde et vide quod leg. ⁊ no. j. e. diſt. non ex quo. Archid.

i ¶ Miraculo. Ut in beata Maria, et in Joanne apl'o, q: neuter eorū potuit peccare. Item natiuitas Marie in vtero non celebratur, ſed natiuitas ex vtero bene.

Maria ⁊ Joannes apoſtol⁹ peccare non potuerūt.

k ¶ Totum. Argu. ꝙ in baptiſmo oīs ſequela et infamia aboletur: et ꝙ gratia dei in baptiſmo nō requirit gemitum vel planctum: vt diſt. ea. ſine penitentia.

l ¶ Factum. Argu. extra de verb. ſigni. nam ⁊ ego: argu. ff. de edil. edic. quod ita.

Infamia abolet̃ in baptiſmo.

Firmiſſime. ¶ Caſus. Hugo. ſic ponit hunc caſum In hoc. c. oſtendit Aug. ꝙ originale peccatum eſt peccatum ſiue vitium: et quilibet naſcitur cum originali peccato: et niſi quis ab eo liberetur per fidem vel baptiſmū, etiā puer nondū natus ex vtero ſi ſic moriatur,

damnabitur eternaliter. Ben̄. vero ſic ponit hūc caſum. Nemo ex ſemine viri naſcitur ſine peccato originali: a quo non liberatur adultus ſine fide Chriſti: nec paruulus ſine ſacramento baptiſmi: ſine quo ſi mortuus fuerit, ſine fine peribit. Apl's in epiſtola ad Epheſios.

¶ Firmiſſime. ſ. j. q. j. firmiſſime. ex. de here. ca. iij.

a ¶ Natura. i. a natiuitate in vtero. ‡ vel natura. i. cōſuetudine naſcēdi, nō ex creatiōe. Ul' dic natura. i. naturali et inſeparabili vitio, ſcilȝ originalis pcti: quando ab hoīe ſepari non pōt, ſicut naturalia ab hoīe nō ſeparantur. Archid.

b ¶ Filij. i. debitores ⁊ digni pena eterna. i. obnoxij.

c ¶ Ire. id eſt pene eterne.

d ¶ Niſi p fidem. Uel ſacr̄m fidei: vt in paruulis: vt. j. e. queris a me.

e ¶ Sempiterno igne. i. pena et̄na. xxiij. q. v. penale.

f ¶ Puniēdos. j. ea. regenerāte contra. vbi dicit̄ q̄ habent mitiſſimā penā. ſȝ dic igne ſempiterno. i. pena: q̄r ſemp̄ erunt in tenebris: vt. j. e. nulli.

g ¶ Non poteſt. ſ. de peni. diſt. ij. illa. ſ. de peni. diſt. j. §. alij ecōtra. et ca. nō pōt. ſȝ illud de adultis.

h ¶ Niſi. j. e. diſt. omnis qui iam. ſ. xv. q. j. §. vt itaq̄.

i ¶ Confeſſionē. q̄tū ad adultos.

k ¶ Baptiſmi. q̄ ad paruulos: vel per aliud loco illius. j. eo. baptiſmi vicem.

‡ Ut hō melius intelligas: ſciās q̄ due ſūt nature ſcȝ i vtero, alia ab vtero. In vtero naſci, ē i vtero animā corpori infūdi. Ex vt̄o naſci, ē ex vt̄o in lucē pdire.

et mulieris concipit̄, cum originali peccato naſci, impietati ſubditū, mortiq̄ ſubiectum: et ob hoc naturaliter ire naſci filium: de quo dicit aplus: Eramus enim natura [a] filij [b] ire [c] ſicut ⁊ ceteri. a qua ira nullus liberabit̄, niſi per fidem [d] mediatoris hoīs Jeſu xpi. Firmiſſime tene nō ſolum hoīes rōne vtentes, verū etiam paruulos qui ſiue in vteris matrū viuere incipiūt, et ibi moriūtur: ſiue iam de matribus nati, ſine ſacramēto baptiſmi quod datur in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpiritus ſancti, de hoc ſeculo tranſeunt: ſempiterno igne [e] puniēdos [f]: quia etſi peccatū p̄prie actionis nullum habent originalis tamē peccati damnationem carnali cōceptione ex natiuitate traxerunt.

Item Joannes Chryſoſtomus. ¶ De eodem.

Non pōt [g] q̄s gratiā vite celeſtis accipere, niſi [h] purgat' fuerit ab omni ſorde peccati per pnīe confeſſionem [i]: per donū baptiſmi [k] ſalutaris domini et ſaluatoris noſtri Jeſu Chriſti: qui eſt benedictus in ſecula ſeculorum.

Item Greg. in moralibus.

¶ Sicut nunc in baptiſmate ita olim in circūciſione remittebantur peccata.

Quod aūt apud nos valet aqua [l] baptiſmatis: hoc egit apud veteres vel pro paruulis ſola fides, vel p maioribus virtus ſacrificij: vel p his qui de Abrahe ſtirpe prodierūt, myſteriū circūciſiōis.

Item Auguſtinus ad Ualerium contra Julianum.

¶ Originale peccatum nunc in baptiſmate, olim in circunciſione remittebatur.

Ex quo inſtituta eſt circunciſio in pplo dei (qḋ erat tunc ſignaculū fidei iuſtitie dei) ad ſanctificationē purgationis valebat paruulis originalis veteriſq̄ pcti, ſicut et baptiſmus ex illo valere cepit ad innouationem [m] hominis ex quo conſtitutus eſt.

Idem de libero arbitrio. libro tertio.

¶ Paruulis in baptiſmate offerentium prodeſt fides.

Illud pſcrutari hoīes ſolent, ſacr̄m baptiſmi Chriſti qḋ proſit paruulis: cū eo accepto plerūq̄ moriūtur priuſq̄ ex ſe quicq̄ potuerint cognoſcere: qua in re ſatis pie recteq̄ creditur prodeſſe paruulis fides [n] eorū a quibus cōſecrandus offertur: et hoc eccleſie commēdat authoritas: vt ex eo quiſq̄ ſentiat quid ſibi proſit fides ſua, quando in alioꝝ quoq̄ beneficio qui propriam nondum habent poteſtatem commoda ſit.

Idē de baptiſmo paruuloꝝ.

¶ Per fidem et baptiſma iuſtificamur a peccatis.

Quod autem. ¶ Caſus. In hoc capi. fit mentio de tribus temporibus: ſcȝ de tempore gratie: de tempore ante legem: et de tēpore legis. In tempore gratie baptiſmus omnia delet peccata in paruulis et adultis. In tempore ante legem paruuli in fide parentū: adulti in fide ſacrificiorum a peccatis mundabātur. In tempore legis adulti ⁊ paruuli per circunciſionem mundabantur.

l ¶ Aqua baptiſmatis. Certe plus operatur hodie baptiſmus q̄ tunc circunciſio: q̄r circunciſio tantum pena tollebat, ſed gratiam non dabat: ſed in baptiſmo ſecus eſt: vt extra de bap. maiores.

Ex quo. ¶ Caſus. Querebat̄ in quo t̄pe locū habuit et effectū circūciſio. et reſpōdet q̄ ex quo circūciſio fuit inſtituta, ⁊ lex pplo data: ſicut baptiſmus valuit ex quo fuit inſtitut'.

m ¶ Ad innouationē. Qḋ tunc credimus factū cum Chriſt' tactu ſue munde carnis vim regeneratiuā cōtulit aquis teſte Ambro. vt. j. e. p aquā. et ca. p̄prie. nō eñ baptiſm' Joannis fuit proprie baptiſm': ‡ ſȝ baptiſmi aſſuefactio, teſte Aug. vt. j. e. non regenerabant̄. vnde lȝ baptizati eſſent ab eo, quidā tñ cū iterū baptizati fuerunt: nō fuit facta iniuria ſacramento: q̄r ei' baptiſm' ſacr̄m non erat: vt. j. eo. aliud. quidā vero p̄pter ſacr̄m circūciſionis qḋ ceperant, ⁊ fidē quā plene habebāt, nō ſunt rebaptizati. B. Alij dicūt q̄ inſtitutus fuit baptiſmus cum dixit Nicodemo: Niſi quis renatus fuerit ⁊c̄. Alij dicunt tūc cum dixit diſcipulis ſuis. Ite baptizate oēs gen. ⁊c̄. vt. j. eo. p̄prie. ſȝ p̄ualet quod prius dictum eſt: tamen baptiſmus eius adhuc plenū nō habuit effectum: ſed poſt mortē ‡ eius cepit plenum habere effectū: quia adhuc non erat ianua celi aperta, ſȝ poſt mortem eius fuit aperta. j. eod. proprie. ver. ad cuius. Joan.

Illud perſcrutari. ¶ Caſus. Solet queri. Quid prodeſt baptiſmus paruulis qui moriuntur ante tempus diſcretionis? Et reſpondet, prodeſt eis: quia ſaluantur in fide offerentis. Unde poteſt aliquis intelligere q̄ multum prodeſt alicui fides propria, cum tantum prodeſt paruulis fides aliena.

n ¶ Fides. Id eſt ſacramentum baptiſmi collatum in fide eorum, id eſt in nomine trinitatis, quam ipſi tenentur credere et confiteri. B.

Baptiſmus Joannis fuit inſtitutus.

Baptiſm' Joānis non fuit proprie baptiſm'.

‡ De hoc. ⁊ no. j. q. j. c. dedit. Archi.

‡ De hoc. ⁊ no. ſ. e. p̄prie. §. ipſa igitur.

Rom. viij. a.

Joan. iij. b.

Mat iij. d.

Filius dei. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ filius dei ſuſcepit carnem ſimilem carni peccatrici propter peccati redemptionem: vnde per eius fidem ⁊ baptiſmum conſequuntur adulti remiſſionem peccatorum: paruuli vero baptizati tanꝗ̄ fideles ſaluantur: ſed non ſunt ſalui niſi baptiſmo fuerit renati ſm̄ ỽba euāgelii.

Rom. viii.a. a ¶ Niſi quis renatus. id eſt ea regeneratione ſcʒ interiori q̄ renaſcunt̄ illi qui renaſcūtur ex aqua et ſpiritu ſancto ⁊c. ſubaudi vel niſi iuſta ignorantia eos excuſet ⁊c. ex̄ de preſbyte. non bapti. ca. ii.

Joan. iii.b. b ¶ Ex aqua. Jā ſanctificata per ſpiritū ſanctū: nec ab hac ſanctificatione ſeparatur pater vł filius, cum inſeparabilia ſint opa trinitatis. xxviii. q.i. ſic enim. et. ſ. diſti. proxi. ca. vlt.

Per aquam. ¶ Caſus. In hoc ca. Ambroſius baptiſmum cōmendat, dicens ꝙ per aquā baptiſmi homo ſanctificatur, et fit celeſtis: ſed tantum illa aqua habet hanc efficaciam, ſuper quam profert̄ forma euāgelica, ⁊ deſcendit ſpiritusſanctus: et ſic per ſpiritū ſanctum infunditur illi aque vis ſanctificādi. Q; hec duo ſint ibi neceſſaria, oſtendit ex eo ꝙ

Mat. iii.d. Chriſtus cum deberet baptizari a Joanne, deſcendit ad aquam Jordanis: per quod intelligitur formā euāgelicam debere ꝓferri ſup aquam: et poſt deſcendit ſpiritusſanctus ſuper eum baptizatum: per quod intelligitur ꝙ aqua baptiſmi per ſpiritum ſanctum ſanctificatur. Sequēs cap. patet.

c ¶ Formā. id eſt inſtitutionem factam eius exemplo poſt enim dedit precepto. j. eo. proprie.

d ¶ Baptizari. Jd eſt a peccato originali mundari. † et loquitur in perſona eccleſie generaliter. Ipſe enim vtpote ſanctificatus non indigebat mūdari ab originali peccato: et ita excuſat̄ ſacerdos cum dicit ego reus ⁊c.

Filiꝰ dei carnē peccati ſuſcepit, ⁊ penā ſine culpa, vt in carne pcti ⁊ culpa ſolueret̄ ⁊ pena: ꝑ fidē ergo ⁊ baptiſmū eiꝰ a pctō hō ꝑ iuſtificationē, ⁊ a morte liberat̄ ꝑ reſurrectionē: paruuli etiā baptizati inter credētes reputant̄ per ſacramēti virtutē, ⁊ offerentiū reſpōſionē: q̄ vero nō ſunt baptizati, inter nō credētes iudicant̄ ex euāgelio Joānis: Niſi quis renatꝰ[a] fuerit ex aqua[b] et ſpiritu ſancto, nō poteſt introire in regnum dei.

Itē Amb. i lib. de ſacramēt̃.

¶ Per aquā baptiſmi de terreno fit homo celeſtis.

Per aquā baptiſmi trāſitꝰ eſt de terrenis ad celeſtia: ideo paſcha trāſitꝰ dicit̄: hic tranſitus eſt de peccato ad vitam, de culpa ad gratiā, de inq̄namēto ad ſanctificationē: q̇ per hāc aquā trāſit nō moritur, ſed exurgit: nō oīs aqua ſanat, ſʒ illa q̄ habet gratiā chriſti: aliud eſt elemētū, aliud ꝯſecratio. Nō ſanat aqua niſi ſpiritusſanctꝰ deſcēdat, ⁊ aquā illā conſecret: ſicut legitur: quia cū chriſtus formam[c] baptiſmatis daret, venit ad Joānem, et ait illi Joannes: Ego a te debeo baptizari[d], et tu venis ad me: Reſpondit Jeſus: Sic decet nos implere omnem iuſtitiam. Vide quid ſit omnis iuſtitia. Chriſtus ad baptiſmum deſcendit, non vt caro mundaret̄ quā ſuſcepit de noſtra ꝯditiōe: nō eñ ablutio pcti chriſto neceſſaria fuit, q̇ pctm̄ non fecit: ſed nobis erat neceſſaria q̇ peccato eramꝰ obnoxii, deſcendit chriſtꝰ, deſcēdit[e] ⁊ ſpūſſanctꝰ. Quare autem prior deſcendit chriſtꝰ, poſtea ſpūſſanctꝰ, cum forma ⁊ vſus baptiſmi hoc habeat, vt ante fons cōſecretur, et tunc deſcendat baptizandꝰ. Chriſtus autem deſcēdit[f], ſecutꝰ eſt ſpiritusſanctꝰ, vt nūꝗ̄ ipſe ſanctificationis myſterio egere videretur: ſed vt ſanctificaret ipſe, ſanctificaret ⁊ ſpiritusſanctus.

Item Joannes Chriſo.

¶ Aqua baptiſmi non purgaret peccata, niſi tactu dñici corporis eſſet ſanctificata.

Nunꝗ̄ aq̄ baptiſmi purgare peccata credentiū poſſet, niſi tactu dñici corporis ſanctificata fuiſſet.

Item Siricius papa Jcomerio Terraconenſi.

¶ Generale baptiſma nō niſi ſabbato ſancto paſche ⁊ pentecoſtes celebretur.

Non ratione authoritatis alicuiꝰ, ſʒ ſola temeritate preſumit̄ vt paſſim ⁊ libere in natiuitate chriſti ſeu apparitiōe, necnō apoſtoloꝝ ſeu martyrū feſtiuitatibꝰ innumere plebes baptizētur, cum ſibi hoc priuilegium apud nos et apud eccleſias omnes dñicum paſcha defendat ſpecialiter cū ſancta pentecoſte.

Itē Leo papa vniuerſis epiſcopis ꝑ Siciliā ꝯſtitutis.

¶ De eodem.

Duo tēpora. i. paſcha[g] et pētecoſte ad baptizandū a Ro. pōtifice legitime ſunt prefixa: vnde qꝛ manifeſtiſſime ptʒ baptizādis in eccl̃ia electis hec duo tēpora de q̇bꝰ locuti ſumꝰ eſſe legitima: dilectionem veſtrā monemꝰ vt nullos alios dies huic obſeruātie miſceatis.

Idem.

¶ Quare in predictis tēporibus baptiſma celebretur.

e ¶ Deſcendit. j. eod. aliud. contra. Sʒ bis dicitur deſcendiſſe. Primo in ſpecie columbe: vt ibi. Secundo inuiſibiliter vt hic: et ita bis: ſed per aliō et aliud. argu. extra de teſti. cuʒ tu. ſed ſolutionem ibi ſcriptā amplectaris, ne euaneſcat ratio quam hic ponit Ambro.

f ¶ Deſcendit. j. eod. aliud. contra. ibi dicitur ꝙ columba in aquam deſcendit antequā Chriſtus venit ad baptiſmum, ſed ibi ſoluetur.

Nunquā aqua baptiſmi. Jd eſt aqua que eſt baptiſmus. vel id eſt baptiſmus in aqua celebratꝰ poſſet, ſubau. manente tali diſpoſitione. Hug.

Non ratione. ¶ Hec eſt ſecunda pars diſtin. in qua ꝓbatur per ix. c. ꝙ nō debet fieri baptiſmus ſolennis, niſi in paſcha et pentecoſte. Joā. de fan.

¶ Caſus. Quidā indifferenter omni die ſolenni baptizabant ⁊ ſolēniter: quos Siricius papa in hoc ca. reprehendit: et dicit ꝙ hoc fieri non debet niſi in paſcha ⁊ pētecoſte.

g Duo tempora. i. paſcha hoc ca. intelligas de baptiſmo ſolēni. nā q̇libet tēpore ꝓpter timorē pōt baptizari. ſ. e. diſt. iii. celebritatem.

† Hec nō videtur bōa expoſitio quā᷑ nus fuit h. ⁊ hoc ꝓpter id qꝺ ſequit̄: ſʒ dic ſm̄ h. i. a pctō originali. ⁊ c. i. debeo liberari a pena q̄ debet̄ mihi aliꝗ̄s ꝓ originali peccato. Archi.

Proprie in. ❡ Caſus. Queſitum fuit a Leone quare ſolēnis baptiſmus celebretur tantum in paſcha et pētecoſte, ⁊ nō in feſto epiphanie qn̄ chriſt⁹ fuit baptizatus. Qui reſpōdet de paſcha triplicē rationē aſſignando. Una eſt, qz plena poteſtas data eſt baptiſmo in morte Chriſti et reſurrectione. Alia eſt, qz in baptiſmo repreſentatur mors xp̄i et reſurrectio. Tertia eſt, qz poſtq̄ chriſt⁹ reſurrexit, baptizandi formā diſcipulis tradit, et gētes baptizare precepit. De feſto autē pentecoſtes multiplex ratio aſſignat: quia tunc ſpiritusſanct⁹ in apoſtolos venit ſicut illa die venit in baptizatos. Et qz hec ſolēnitas pēdet ex paſchali feſtiuitate: ideo ſemper celebratur die dn̄ica, ⁊ quia illi q̄ i paſcha baptizari non poterūt ex aliquo impediti, in ea die baptizentur: et hoc ad imitationē beati Petri qui in eadem die tria milia hominū baptizauit quos ad fidē conuertit. Die vero Epiphanie baptizare non debemus, ſicut quidaz putant: qz peccatorum remiſſio non erat in baptiſmo Joannis, ad quem illa die venit xp̄s: nec ideo fuit baptizatus q indigeret remiſſione pctōrū, ſz vt inſtitueret in ſe ſacramētum baptiſmi. Et ſcias q quidam habent ibi principiū. c. vbi dicitur ſi quis autē. vt Hu. vnde per ſe ponit ibi caſum, qd tu facere potes. Regula. i. regulari facto baptizandi. Species actionis. i. ſimilitudo.

Rom. vj. a.

‡ Reſpicit literā pcedentē.

‡ .i. fidē mortis ei⁹. Hu. aliq dicūt in morte .i. pctōrū ablutione et mortificatione.

Proprie in morte crucifixi, et in reſurrectione ex mortuis potentia[a] baptiſmi nouam creaturā condidit[b] ex veteri: vt i renaſcētib⁹, ⁊ mors chriſti operetur ⁊ vita, dicente apl'o. An ignoratis qz q̄cunq₃[c] baptizati ſum⁹ in Chriſto Jeſu, in morte[d] ipſi⁹ ſum⁹ baptizati: Cōſepulti[e] em̄ ſum⁹ cum illo per baptiſmum in mortē: vt quomodo ſurrexit Chriſtus a mortuis p gloriā patris, ita et nos in nouitate vite ambulemus. Si em̄ cōplātati facti ſumus ſimilitudini mortis eius, ſimul erimus ⁊ reſurrectionis ei⁹ ⁊c̄. que lati⁹ magiſter gētiū ad cōmēdandū ſacramētū baptiſmatis diſputauit, vt appareret ex ei⁹ doctrine ſpiritu[f] regenerādis filijs hoīm, ⁊ in dei filios adoptātis illū diē ⁊ illud tēp⁹ electū[g], in quo p ſimilitudinem formāq₃[h] myſterij ea q̄ geruntur in mēbris, his que in ipſo ſunt capite geſta cōgruere, dū in baptiſmatis regula et mors interuenit interfectione peccati, ⁊ ſepulturam triduanā[i] imitatur trina demerſio, ⁊ ab aq̄s eleuatio, reſurgentis inſtar eſt de ſepulchro. Ipſa igitur operis qualitas[k] docet celebrande generaliter gratie diem legitimum[l] eum eſſe in quo orta eſt et virtus[m] et ſpecies[n] actionis. Ad cuius rei confirmationem plurimum valet q ipſe dominus Jeſus chriſtus poſtq̄ reſurrexit a mortuis: diſcipulis ſuis (in quibus[o] omnes eccleſiarum preſules docebantur) et formam[p] et poteſtatē tradidit baptizandi dicēs: Euntes docete omnes gētes, baptizantes in noīe patris ⁊ filij et ſpiritusſancti: de quo[q] vtiq₃ eos ⁊ ante paſſionem potuiſſet inſtruere[r], niſi[ſ] proprie voluiſſet intelligi regenerationis gratiam ex ſua reſurrectione cepiſſe. Additur ſane huic obſeruantie etiā pentecoſtes[t] ex aduentu ſpiritusſancti ſacra ſolēnitas que de paſchalis feſti pēdet articulo: et cum ad alios[v] dies alia feſta pertineant: hec ſemper ad eum diē q̄ reſurrectio dn̄i eſt, inſignis occurrit porrigēs quodāmodo auxiliātis gratie manum, ⁊ eos quos a die paſche aut moleſtia infirmitatis, aut longinquitas itineris, aut nauigationis difficultas interclusit, inuitat vt q̄buſlibet neceſſitatibus impediti deſiderij ſui effectū dono ſpiritusſancti cōſequanł. Hoc autē nos non[x] ex noſtra perſuaſione defendere, ſed ex apoſtolica authoritate ſeruare, ſatis idoneo pbamus exēplo, ſequētes beatū Petrū apoſtolū q̄ in ipſo die quo oīm credētiū numerum promiſſus ſpiritus

Mat. xxviij.

a ❡ Potentia baptiſmi. i. baptiſmus potēs et efficax. ex̄ eo, maiores. §. caute.

b ❡ Condidit. i. reformauit ⁊ innouauit. i. inſtitutū eſt vt condat quaſi vt celebreł tunc: ſcz † in morte.

c ❡ Quia quicunq₃. i. cuiuſcunq₃ conditionis, ſeruus vel liber, maſculus vel femina, adultus vel puer. xxix. q. ij. in princi.

d ❡ In morte. i. ad ſimilitudinē mortis eius: ‡ vt ſicut ſemel mortuus eſt ille, et ſemper viuit: ita et nos ſemel mortui in peccatis per baptiſmū, ſemper viuam⁹ in bono: vel in morte eius dicimur baptizari, qz mors ei⁹ eſt cauſa purificationis noſtre. de pe. diſt. ij. ſi enim.

e ❡ Conſepulti. et ſimili modo videmur fuiſſe mortui ⁊ reſurrexiſſe, ex quo nouam formam aſſumpſimus per mortem eius in baptiſmo.

f ❡ Spū. i. ſpūali doctrina.

g ❡ Electū. Sed videł q tactu ſui corporis vim baptiſmo contulit. §. eo, nunq̄. Sed dicim⁹ q tunc poteſtatem aque cōtulit: ſed in morte ſua voluit illā poteſtatē ſuū cōſeq̄ effectū: vt hic i fine dicitur.

h ❡ Formāq₃. i. p ſimilē formam myſticam. §. diſt. ij. qz paſſus.

i ❡ Triduanā. §. e. poſtq̄. et cap. de trina.

k ❡ Qualitas ſimilitudo facti. †

l ❡ Diē legitimū. i. diem naturalē, die ſabbatū ⁊ ſequentem noctē.

m ❡ Et virt⁹. i. efficacia ſacramenti ſcz baptiſmi habebat q̄dē ante efficaciā ſed nō tantā, qz nō erat adhuc porta celi apta: q̄uis em̄ vim regenerādi aq̄s tactu ſui corporis cōtulerit: vt §. eo. nunq̄. non tn̄ patebat ianua āte paſſionē, qz aptionē paradiſi paſſio ei⁹ ſpālr opata ē cū reſurrectiōe. ‡ et. e. maiores. §. caute.

n ❡ Et ſpecies. i. ſilitudo vel repſentatio, vel ſilitudo ‡ repſentata. i. qd repſentał ab actione que fit i baptiſmo: ſcz mors, ⁊ triduana ſepultura, ⁊ reſurrectio chriſti.

o ❡ In quibus. §. diſt. lxj. miramur. ‡

p ❡ Et formā. generalē, ſcz qd nō fecerat ante. §. eo. p aquam: vel hic dicto, ibi facto.

q ❡ De quo. i. de qua forma baptizandi generali.

r ❡ Inſtruere. tm̄ ſupple, ⁊ non poſt niſi. ⁊c̄.

ſ ❡ Niſi proprie. i. generaliter ad omnes.

t ❡ Pētecoſtes. ſicut reſurrectio. lxxv. di. q die.

v ❡ Ad alios. i. alijs dieb⁹ attribuanł: ⁊ in alijs diebus cōtingāt, qm̄ reſurrectio ſemp die dn̄ico celebrał.

x ❡ Non ex noſtra. quaſi dicat, non ex noſtro ingenio

† .i. modus operandi quē hz q baptizat.

‡ Diſt. no. §. ex quo vult ad diſcipulos loquendo ...

vt.§.diſtin.ij.in chriſto.
a ¶ Trium miliū. Sed quomodo poſſet eſſe q tot vna vice baptizaret? forte quia fundebat aquam ſuper eos: aliās non videtur q quelibet poſſet immergere. Sed pone q non ſuper eos fundebat aquam niſi in partem corporis: tot⁹ ne erat baptizatus? Dicit hu. q ſi fundatur ſuper caput vel ſuper maximā partē corporis, ſemꝑ crederet eum baptizari, aliās non. Uel dic eū baptizari ſi aq etiam cadat ſuper pedem: ‡ argu.ſ. e. nec queq̄. ſicut ſufficit poſſidere p̄tem ad hoc vt poſſideat totum: dū tamen eius quidem animi ſit vt totum intēdat poſſidere: vt.ff.de acqui.poſ. poſſideri.§.j.ſic de pe.diſti.j.vulgar̄. Additio. Hoc etiā not. Goff. in ſumma de baptiſmo.§. item queritur quid ſi. ⁊ Innocen.ex̄ de bap.debitum. Archidia.

Baptizando an ſit op⁹ totū corpus immergere.

Act.ij.

‡ Ar.ſ.e. pri. ma. ꝟ. toto corpore.

b ¶ Petr⁹.§.e.di.ij.tunc eis.

¶ Si quis.
c ¶ Aliā gratiam. ⁊ ita non omnis Chriſti actio, noſtra eſt lectio: argu.§.diſt.ij. liquido. quia ex eo non eſſet remiſſio peccatorum: ‡ vt.ſ.e. diſt.non regenerabantur.

Joā.j.

‡ Nā p illud baptiſma nō corpus lauabaꝰ exterius nō mundabaꝰ interius pctō. Archi.

d ¶ Ex voluntate.i. ex cōcupiſcētia.
e ¶ Carnis.id eſt femine que de carne ade eſt facta: ꝓpterea dicit femina caro, que regitur: vir ſpirit⁹, qui regit.
f ¶ Renaſcēdi.ſ. pro nobis, quomodo ⁊ circūcidi.
g ¶ Dicens. In epiſtola ad Corinthios.

‡ Sacramē tū.i.feſtū in q repſentat qd oī tali die actū eſt.

h ¶ Finis.ſcilicet ꝯſummationis.implet enim in ſe et in nobis quod lex pre dixerat.
i ¶ Xp̄s eſt. xp̄s dico valēs ad iuſtitiā oī credēti.de pe.di.ij.ſi enim.
k ¶ Condidit.i.nunciauit ⁊ inſtituit.
l ¶ Potētiā.i.plenā efficaciā: q̄r tūc ianua celi fuit aperta.ex̄.e.maiores.Jo.De hoc.§.e.ꝓprie.

sancti repleuit aduēt⁹, triū[a] miliū populū ſua p̄dicatiōe ꝯuerſum, lauacro baptiſmatꝭ conſecrauit: qd ſancta ſcriptura que apoſtoloꝝ act⁹ ꝯtinet, fideli hiſtoria docet, dicēs: His auditꝭ cōpuncti ſunt corde, ⁊ dixerūt ad Petrū ⁊ reliq̄s apoſtolos. Quid faciemus viri fratres? Petr⁹[b] autē ad illos inq̄t: Agite penitentiā, ⁊ baptizeꝰ vnuſquiſq̄ veſtrū in nomine dn̄i noſtri Jeſu Chriſti in remiſſionē oīm peccatoꝝ veſtroꝝ, ⁊ accipietis donū ſpirituſſancti.

Item. ¶ De eodem.

Si quis autē epiphanie feſtiuitatē (que in ſuo ordine debito honore veneranda eſt) ob hoc exiſtimat habere priuilegium baptiſmatis, q̄r hoc quidam putāt q in ea die dn̄s ad baptiſmū ſancti Joannis acceſſerit: ſciat illius baptiſmi aliā gratiā[c], ⁊ aliā fuiſſe rationē, nec ad eandē pertinuiſſe virtutē, qua per ſpiritū ſanctū renaſcunꝰ, de qb⁹ dicꝰ: Qui nō ex ſanguinibus, neq̄ ex voluntate[d] carnis[e] neq̄ ex voluntate viri, ſed ex deo nati ſunt. Dn̄s em̄ nullius indigēs remiſſione peccati, nec querēs remedium renaſcendi[f]: ſic voluit baptizari quomodo voluit circūcidi, hoſtiāq̄ ꝑ emūdatione offerri: vt qui fact⁹ erat ex muliere (ſicut apoſtol⁹ ait) fieret ſub lege: quam nō venerat ſoluere ſed adimplere, implendo finire, ſicut apoſtolus predicat dicens[g]. Finis[h] autem legis Chriſtus[i] eſt ad iuſtitiam omni credenti. Baptiſmi autē ſui in ſe cōdidit[k] ſacramentū: ‡ q̄r in oībus primatū tenens, ſe docuit eſſe principiū, ⁊ tūc regenerationis potētiam[l] ſanxit quando de latere ipſi⁹ ꝓfluxerunt ſanguis redemptionis et aqua baptiſmatis.

Itē ex ꝯci. Gerūdenſi.

¶ In ſolēnitate paſchali ⁊ pētecoſtes catechumini baptizētur.

De catechuminis baptizādis id decretū eſt, vt in paſchali feſtiuitate vel pētecoſtes veniāt ad baptizandū: ceteris ſolēnitatibus infirmi[m] tantū debēt baptizari.

Item Leo papa.

¶ Neceſſitate cogēte quolibet tēpore baptizare licet.

Si qui neceſſitate mortꝭ egritudinis, obſidiōis, perſecutiōis, ⁊ naufragij vrgētur[n]: oī tēpore debēt baptizari.

Item Gelaſius papa clero et plebi tarentino.

¶ Niſi neceſſitate cogente inter paſcha ⁊ pentecoſtē nullus baptizare preſumat.

Venerabilis baptiſmi[o] ſacramētū nō niſi in feſtiuitate paſchali ⁊ pētecoſtes tradere preſumat eps: exceptꝭ egritudine laborantib⁹ quibus vrgēte mortꝭ periculo, talibus oportet (ne in eternum pereāt) remedijs ſubueniri.

Idem. ¶ De eodē.

Baptizādi ſibi quiſpiam paſſim quocūq̄ tempore nullā credat eſſe fiduciā preter paſchale feſtū, ⁊ pētecoſtes venerabile ſacramētū, excepto dūtaxat grauiſſimi languoris incurſu in quo verēdum eſt ne morbi creſcēte periculo, ſine remedio ſalutari fortaſſis egrotās exitio preuēt⁹ abſcedat.

Item Iſidor⁹ de officijs libro ij.c.xxiiij.

¶ Nemo niſi ſacerdos baptizare preſumat.

m ¶ De catechuminis. ¶ Infirmi tantum. Quid ſi ſacerdos catechuminos ſanos a baptiſmo repellat: et ipſi interim ante conſtitutum tempus ſine baptiſmo decedant: nunq̄d imputabiꝰ ſacerdoti? nō videꝰ. abſit em̄ vt ea que propter bonū et licitū facim⁹, ⁊c. vt.xxiij. q.v. de occidendis. ‡

Cathecumin⁹ ſi moriatur ſine baptiſmo, an ſit iputandū preſbytero.

m ¶ Infirmi. Uel etiā paruuli.§.diſ.v.baptizari.

‡ De hoc etiā le.⁊ no.xviij di. puenit.in fi. ibi vide. Archi.

n ¶ Si qui. ¶ Urgentur.ff.ſi q̄s cau.l.ij.§.xviij. diſtin.placuit.ff.de diuer.⁊ tē.preſcri. l.j.alijs etiā modis in neceſſitate quis adſtringitur.xviij. diſt.ſi eps.

o ¶ Venerabilis baptiſmi.cū p̄ter baptiſmū ſalus nulla infantib⁹ permittaꝰ: vt.ſ.e.diſ. nulla.nō videꝰ circa eos obſeruādum quod in iſtis. c. continetur, vt p̄ter ſtatuta tēpora paſche et pentecoſtes baptizari nō debeāt, ne preueniēte morte qui regenerari poſſint non inueniātur: vt diſt.v.ca.ij.in ambiguis autē ſequēdum eſt qd certius eſtimaꝰ: vt.§.diſt. lxviij.pbri.hoc etiā conſuetudo eccleſie obſeruat in paruulis, ſec⁹ in adultis, in quibus ſimile periculum nō timetur, quia in eis cōuerſio mētis ad deum, baptiſmi vicem ſupplere non dubitaꝰ: vt.ſ.e.baptiſmi vicem.

Paruuli p̄nt in oī tēpore baptizari.

Baptizādi. ſcꝫ ſolenniter. et eſt ratio quare in iſtis duob⁹ diebus, vt xp̄o mortuo cō

moriamur, et ſepulto conſepeliamur, et reſurgenti conreſurgamus. Archi.

Conſtat. ¶ Caſus. Queſitū fuit ab Iſido. ad quē ſpectat officium baptizandi. et reſpondet ꝙ ad ſolum ſacerdotē, ſed in neceſſitate preſbytero vel epiſcopo abſente poteſt baptizare diaconꝰ vel etiam laicus.

a ¶ Baptiſma .i. baptiſmi myſterium. vnde ad expoſitionem eius ſequitur, eiuſq̄ myſterium.

b ¶ Sacerdotibꝰ. i.e. ſanctum. ꝯtra. vbi dicitur ꝙ authoritas traditionis baptiſmi etiam ad laicos pertinet chriſtianos: ſed illud in neceſſitate verū eſt, vt hic ſubiungit, ꝛ ibi in exēplo de penitente et cathecumino declaratur.

iij.ps. c ¶ Myſterium. ſ. de pe. diſt. j. quē penitet.

d ¶ Vel preſbytero. i. licentia. ſ. diſt. xciij. diacones, et ca. diaconi. contra. dic vt ibi.

e ¶ Quod et laicis. ſ. xxx. q. j. ad limina. j. qōe. j. quod quidam.

Mulier. ¶ Hec eſt. iij. pars diſt. in qua probat per. xij. ca. ꝙ in neceſſitate poteſt fieri baptiſmꝰ a quocunq̄. Jo. de fan.

f ¶ Mulier. Supra. xxxiij. q. v. mulierem. xxiij. diſtin. mulier.

g ¶ Super qbꝰ. ſ. xxx. qōe. ij. ſuper quibus.

h In neceſſitate. ¶ Etiā laicos. ſ. j. q. j. neq̄ ꝛ ca. ſi qs per ignorantiā. ꝛ ca. qd q̄dam. ſ. xciij. diſtin. diacones.

i Quicūq̄. ſ. j. q. j. neq̄. et ca. ſi quis per ignorantiam.

Conſtat baptiſma[a] a ſolis ſacerdotibꝰ[b] eſſe tractandum, eiuſq̄ myſterium[c] nec ipſis diaconibꝰ explere eſt licitū abſq̄ epō vel p̄ſbytero[d], (niſi his ꝓcul abſentibus) vltima languoris neceſſitas cogat qd ꝛ laicis[e] fidelibus plerunq̄ permittitur.

Item Gelaſius papa. Diaconos quoq̄ tunc ꝛc̄. vt ſupra in tractatu ordinandorū, vbi de reuerentia diaconoꝝ erga ſacerdotes agitur.

Itē ex ꝯci. Carthaginenſi. v.

¶ Non preſumat mulier baptizare.

Mulier[f] q̄uis docta ꝛ ſancta viros in cōuētu docere, vel aliquos baptizare nō preſumat, niſi neceſſitate cogēte. Unde Urbanꝰ papa. ij. Super quibꝰ[g] cōſuluit ꝛc̄. vt. ſ. in tractatu coniugij, vbi de compatribus agitur.

Item Auguſtinus ad Fortunatum.

¶ Etiā laici neceſſitate cogēte baptizare poſſunt.

In neceſſitate cum epiſcopi aut preſbyteri aut q̄libet miniſtroꝝ nō inueniuntur, ꝛ vrget periculū eiꝰ q̄ petit, ne ſine iſto ſacramēto hāc vitā finiat: etiā laicos[h] ſolere dare ſacramentū quod acceperunt, ſolemus audire.

Itē ex decreto Marti. pa. iij.

¶ De eodem.

Quicūq̄[i] pbr̄ in prouincia ꝓpria, vel in alia, vel vbicunq̄ inuentus fuerit, vbi cōmendatū ſibi infirmū baptizare noluerit, vel ꝓ intētiōe itineris, vel de aliq̄ excuſatiōe: ꝛ ſic ſine baptiſmo moriat, deponat.

Item Iſidorus.

¶ Non reiteret baptiſma qd in pagano miniſtratur.

Romanꝰ[k] pontifex non hominē iudicat q̄ baptizat, ſʒ ſpiritū dei ſubminiſtrare gratiā baptiſmi, lʒ paganꝰ ſit q̄ baptizat.

Itē Nicolaꝰ ad ꝯſulta Bulgaroꝝ ca. iij. ¶ De eodē.

A quodā iudeo neſcitis vtrū chriſtiano an pagano multos in patria veſtra baptizatos aſſeritis: ꝛ qd inde ſit agēdum, cōſulitis. Hi profecto ſi in nomine ſancte trinitatis[l] vel tantū in noīe chriſti, ſicut in actibꝰ apłoꝝ legit, baptizati ſunt: (vnū quippe idemq̄ eſt, vt ſanctꝰ Ambro. exponit) q2 nō illorum, ſed eius eſt: rebaptizari non debent.

Item Aug. contra Creſcentium grammaticum.

¶ Sicut per bonū ita per malum miniſtrum eque baptiſma miniſtratur.

Si iter bonos miniſtros cum ſit aliꝰ alio melior, non eſt melior baptiſmꝰ q̄ p meliorē dat, qñ idē baptiſmꝰ dat: nullo modo malꝰ eſt q̄ etiā per malū dat, qñ idē baptiſmꝰ dat: et ideo per miniſtros diſpares dei munꝰ equale eſt: quia nō illorum, ſed eius eſt.

Idem ſuper Joan. in parte. j. tractatu. v.

¶ Nō merita miniſtroꝝ, ſʒ virtus xp̄i in baptiſmate operat.

k ¶ Romanꝰ. j.e. di. quos a paganis, ʒ. ibi, nō in forma eccleſie. ſ. diſt. lxij. nulla ratio. ſ. j. q. j. c. j. ſ. cōtra. ibi em̄ dr ꝙ nemo dare pōt qd nō hʒ: vt. j.e. qūo. in pun. qūo ergo baptiſmū paganꝰ tradere dr? ſic creditor dñiū rei ſibi obligate poſt bieniū in aliū transfert, qd tamē nō habet. Dare pōt qd qd non habet. initi. quibꝰ ali. licet vel nō. ʒ. j. Arg. cōtra. ff. de acqui. rerū do. traditio. iuris ergo authoritate permittente pōt quis in aliū transferre qd nō habuit et hoc caſuale, illd vero regulare. j. q. vij. daibertum.

A quodam. ¶ Caſꝰ. Quidam baptizati fuerūt a q̄dā: lʒ neſciebat vtrum eſſet iudeus, paganꝰ, vel chriſtianꝰ: q̄re queſitū fuit a Nicolao qd de his eſſet faciēdū. Qui r̄ndens dicit ꝙ ſi in noīe patris ꝛ filij ꝛ ſpiritus ſancti fuerūt baptizati, non debēt iterum baptizari.

l ¶ Trinitatis. j. e. diſt. ſanctū. ꝛ ca. ſi nō ſanctificatur. cōtra. j.e. di. multi. ꝛ ca. ſi reuera. ꝛ ca. in ſynodo. contra. Sʒ hic expone trinitatis explicite. j.e. diſtin. agunt homines. j. eo. di. poſtq̄ vos. ʒ. Et q̄re potius baptizat q̄s in noīe xp̄i q̄ in noīe trinitatis? Tu dic ꝙ in noīe trinitatis nō intelligitur niſi triū pſonarū eſſentie vnitas: ꝛ in nomine xp̄i intelligit vnctus, vngens, et a quo vngitur. Dicit ergo San. cōceſſum fuiſſe apłis baptizare in nomine xp̄i ꝓpter nomē xp̄i ampliandum. hoc eſt abrogatū p ꝯcilia hic ſignata. j. e. in ſynodo. ꝛ ca. ſi nō ſctificat. hoc nō credo: cum hoc ca. Acta ij. ſ. et viij. d. Baptizati ſūt in nomine. Arg. ſʒ Bol.

Nicolai poſterius ſit. Dico ergo ꝙ nō dʒ qs baptizari in noīe xp̄i: ſi tñ baptizat, valet baptiſmꝰ. ꝛ hoc innuit hic illa litera: q2 nō illoꝝ, ſcʒ q̄ baptizant ꝛc̄. Idem nomē. malū. ſed nō. Archi.

Si inter bonos. ¶ Caſus. Queſitū fuit vtrū baptiſmus per malū datꝰ ſit malus, vel non eque bonus

vt datus per bonū. Et rñdet Aug. ꝙ non ideo melior eſt ꝙ ꝑ bonū vel malū datur: qꝛ nō baptizantis, ſed dei eſt.

Baptiſmus. ¶ Caſus. Dicit hic ꝙ ſolus deꝰ retinet poteſtatē baptizandi: per miniſteriū vero baptizat ſacerdos bonus vel malus: et licet homo baptizet exterius, interius tamen nullam poteſtatē exercet: quia deus eſt qui baptizat interius. quod probatur authoritate apoſtoli dicentis. Neq̄ qui plantat ⁊c̄. et ad hoc etiam inducunt verba Joannis baptiſte que ſunt in euāgelio Joannis, ſcꝫ: Uidi ſpiritū deſcēdentem de celo ſicut columbam: et manſit ſuper eū, ⁊ ego neſciebā eum. Que verba exponit Auguſt. ⁊ dicit ꝙ neſciebat eū. id eſt neſciebat ꝙ poteſtatē baptizandi ſibi retinēbat, ſed tm̄ miniſteriuꝫ baptizādi tradidit bonis et malis.

Jn neminem miniſtrorū: ſꝫ miniſteriū ⁊ ibo, ⁊c.

a ¶ Poteſtatem. cū dixit, Uidi ſpiritum deſcendentem de celo ſicut columbā, ⁊ māſit ſuper eum, ⁊ ego neſciebā. ⁊ hoc exponit Augu. ⁊ Joan. neſciebat eū. i. neſciebat ꝙ ſibi poteſtatem illam retinuiſſet dñs, ſed tātum miniſteriū baptizādi tradidit dominus.

j. Cor. iij. b.

Sint miniſtri iuſti ſi volūt.

Mat. xxiij. a. Joā. j.

b ¶ Nō exhorreat. ſ. di. xxxij. §. verū. ſ. j. q. j. neq̄ in homine.

c ¶ Columba. id eſt eccl'ia. xxiiij. q. j. loquitur.

d ¶ Ubi. xxvj. q. ōne. vij. alligant.

e ¶ Neq̄. vt. ſ. diſtin. xix. ſecūdum.

f ¶ Qui plantat. Predicando, ad fidē conuertendo.

g ¶ Qui incrementum. i. infuſionem gratie, ⁊ remiſſionem peccatorum. j. q. j. ſi fuerit.

h ¶ Jtem ego. Reſpondet tacite obiectioni. q. d. lꝫ malus miniſter conficiat vel baptizet, nihilominus tamē debent eſſe boni.

i ¶ Qui baptizat. Jnterius, abſoluendo a pctis. nā illius eſt baptiſmus, non baptizantis. ſ. ea quodam.

k ¶ Ebrioſum. Dum tamen intelligat quid agit. ¶ De hoc etiā le. ⁊ no. ſ. j. q. j. dedit. ibi videas. Archi.

Baptiſmus talis eſt qualis ille eſt in cuius poteſtate datur: nō qualis ille per cuius miniſteriū datur. Jdē: Quid nouerat Joannes baptiſta? Dñm noſtrū. quid non nouerat? Poteſtatē[a] dñici baptiſmi in nullum hoīem a dño tranſiturā, ſed miniſteriū plane tranſiturū. poteſtatē a dño in neminē tranſiturā: ſed miniſteriū ⁊ ī bonos et in malos. Non exhorreat[b] colūba[c] miniſterium malorū, ſed reſpiciat dñi poteſtatem. Quid igitur tibi facit miniſter malus, vbi[d] bonus eſt dñs? Quid te impedit malitioſus preco: vbi beneuolus eſt iudex? Jtē. Neq̄[e] q̇ plātat[f]: eſt aliq̇d neq̄ q̇ rigat: ſꝫ q̇ incremētū[g] dat deus. Jtē Ego[h] dico, ⁊ nos dicimꝰ oēs: qꝛ iuſtos opꝫ eſſe oēs ꝑ quos baptizaƚ. iuſtos opꝫ eſſe tanti iudicis miniſtros, ſi miniſtrare iuſte voluerint: ſi autem noluerint eſſe iuſti q̇ in cathedra Moyſi ſedent: ſecurū me fecit magiſter meus de q̇ ſpūs eius dicit: Hic eſt q̇ baptizat[i]. Jtez nō timeo adulterū, ebrioſum[k], nō homicidā: qꝛ colūbā attendo per quā mihi dr̄. hic eſt qui baptizat. Idē in tractatu. vj.

¶ De eodem.

Cum baptizat malꝰ ex aliqua ignorātia eccleſie, vel tolerātia: (aut eñ ignorātur mali: aut tolerantur[l] palee, quouſq̄ in vltimo ventilatur area) illō qō datū eſt, vnū eſt: nec impar ꝑpter impares miniſtros: ſꝫ par ⁊ equale propter hunc qui baptizat.

Idē de eccleſiaſticis regulis.

¶ Nō reiteraƚ baptiſma qō ī noīe trinitatis miniſtratur.

Si qui apud illos hereticos baptizati ſunt qui in ſancte trinitatis[m] confeſſione[n] baptizant, et veniūt ad catholicā fidem: recipiaƚ quidem vt baptizati: ne ſancte trinitatis inuocatio vel cōfeſſio annulletur: ſed doceantur integrē ⁊ inſtruaƚ ꝙ ſancte trinitatis myſterium in eccleſia teneant: ⁊ ſi cōſentiunt[o] credere, vel acquieſcunt confiteri purgati fidei integritate, firmētur impoſitione manus: ſi vero paruuli ſunt ⁊ hebetes qui doctrinam non capiāt, reſpondeāt pro illis qui eos offerunt, iuxta morem baptizādi: et ſic per manus[p] impoſitionē chriſmate cōicati[q] cū euchariſtie[r] myſteriis admittantur. Idem ad Oroſium in lib. ij.

¶ De eodem.

Quanuis vnū baptiſma ſit ⁊ hereticorū, eorum ſcilicet qui in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſancti baptizant, et eccleſie catholice: tamen q̇ foris eccleſiam baptizantur, nō ſumūt baptiſmū ad ſalutem[ſ] ſed ad perniciem: habentes nimirum formā ſacramenti, virtutē autē eius abnegantes: et

ſuetudinem hic notat hoc nomen, nō actum. extra. c. maiores. ver. illud vero.

l Cum baptizat. ¶ Aut toleranƚ. ſ. xxiij. q. vij. c. j.

Si qui. ¶ Caſus. Quidā ab hereticis in forma eccleſie baptizati volebant ad eccleſiā redire querebatur vtrū eſſent baptizādi. Et reſpondetur ꝙ non, ſed debent integre inſtrui in fide, et eccleſie per manꝰ impoſitionem recōciliari. Si vero ſunt paruuli vel tales qui inſtrui nō poſſint, debent chriſmari, ⁊ patrini debēt reſpōdere pro eis, et cōfeſſionem facere. Cōicati, id eſt vncti, vel communioni redditi.

Al's hi qui.

m ¶ Trinitaƚ. ſ. j. q. j. neq̄ in noīe.

n ¶ Cōfeſſione. i. inuocatione.

o ¶ Et ſi conſentiūt. hoc de adult'.

p ¶ Per manus. impoſitionem. confirmatoriam: que etiam in hoc caſu reconciliatoria eſt. j. e. di. ab antiqua. ⁊. j. q. j. §. ecce.

p ¶ Per manus. Sed nunq̇d de furioſo iudicat ſm illum ſtatum mētis quē habebat cū in furorē incidit. Nā ſi voluntatem habuit baptizādo, et incurrit furorē: valebit ei baptiſmus in furore collatus al's non. extra eo. maiores. §. vlt. Secus in puero: quia puer nō habuit voluntatem vnq̄: ⁊ tñ ſaluabiƚ baptizatus. j. e. queris.

Baptiſmus an poſſit cōferri furioſo

q ¶ Cōmunicati. id eſt peruncti.

r ¶ Euchariſtie. hoc de adultis: qꝛ paruulis nō datur corpus Chriſti: vt. j. eo. in eccleſia. niſi forte vbi cōſuetudo eſt ꝙ infunditur per ora eorum ſanguis Chriſti: non corpus ſm quoſdam.

Corpꝰ dñi nō datur paruulis.

Quanuis. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ licet vnum ſit baptiſma hereticorum baptizantiū in forma eccleſie et catholicorū: tn̄ qui ex̄ eccleſiam baptizantur, gratiam dei non cōſequūtur: ⁊ ideo ſi ad fidē reuertūtur, reconciliari debent, ⁊ non rebaptizari.

ſ ¶ Ad ſalutem. Hoc dicitur de illis qui ſcienter ab

hereticis baptizantur, ⁊ eoꝝ errores imitātur: ſed in neceſſitate mortis melius eſſet a talibus baptiſmum accipere, q̄ſ ſine perceptione talis ſacramēti decedere: ✝ qui ſi euaſerint manus impoſitionem et cetera que ſequuntur, in catholica eccleſia recipiunt: vt. ĩ. e. ſanctum eſt. in fine. paruulis hoc non nocet. j. q̃. iiij. placuit.

✝ Ut xxxij. d. §. verum. cap. ad hoc.

a ¶ Trinitatis. i. patris ⁊ filij et ſpiritus ſancti. ĩ. eo. propue.

SI re vera. ¶ Cas. Quidam erāt ab hereticis baptizati. querebatur vtrū rebaptizari deberent? Et reſpondeť: ſi dicunt ſe baptizatos tm̄ in noīe dn̄i, debent iterum baptizari. ſi vero in noīe trinitatis explicite ſcz in nomine pr̄is et filij et ſpūs ſancti: ſufficit ſi reconcilientur: q2 forma euangelica iterari non debet.

b ¶ Cōfitenť. hic creditur eis pro ſe: quia nulli fit preiudicium. ✝

✝ Qd dic vt le. ⁊ no. ĩ. e. placuit. de infantibus.

SOlet etiam. ¶ Hec eſt. iiij pars diſtinc. ſcd̄m Joan. de fan.

¶ Caſus. Tres q̄ſtiones mouet Auguſt. in hoc ca. Prima eſt an aliquis ſit baptizatus qui baptizatur ab aliquo nō baptizato. Scd̄a eſt an fictus accedens ad baptiſmum ſuſcipiat baptiſmū. Tertia eſt: an ille baptiſmū ſuſcipiat q̃ mimice et ioculariter baptizať. Has queſtiones per ordinē premittit Auguſtinus: et poſtea ſoluit primā et ſecundam, dicēs in vtroq̄ʒ caſu baptiſma eſſe collatum: licet ſine charitate non poſſit ad ſalutem ꝓdeſſe: quod probat authoritate apoſtoli. Queſtionem vero tertiam inſolutam dimittit, dicens ad eius ſolutionem diuinum reſponſum per alicuius reuelationem eſſe neceſſarium, et q̄ de hoc vellet audire ſententias aliorum. ergo ſolet etiam queri, ⁊ cetera. Nequaq̄ʒ. prima ſolutio. ſicut iam, ſecunda ſolutio. Dum ea, eſt iuſta.

iiij. ps.

c ¶ Quod ab eo. ĩ. ea. diſtin. romanos.

ideo eos eccleſia non rebaptizat, q2 in nomie trinitatis[a] baptizati ſunt: et ipſa eſt profecto forma ſacramenti. ideo cū reuerſi fuerint, accipiunt virtutem ſpiritus ſancti. quā qui foris eccleſiam baptizantur, nondum habent.

Item Pelagius papa Gaudentio epiſcopo.

¶ Baptizatur qui tm̄ in noīe domini baptizati probantur.

SI re vera hi de hereticis qui in locis tue dilectioni vicinis cōmorari dicuntur, ſolūmō ſe in nōie dn̄i baptizatos fuiſſe forſitan cōfitētur[b], ſine cuiuſq̄ʒ dubitationis ambiguo eos ad catholicā fidem venientes, in ſctē trinitatis nomine baptizabis. Si ꝟo apud dilectionē tuā ⁊ eoꝝ qui cōuerti volunt, manifeſta confeſſione claruerit q̄ in noīe trinitatis fuerint baptizati: ſola reconciliationis impenſa gr̄a catholice ſociare fidei maturabis: vt tali diſpēſatione ſeruata, nihil aliter q̄ʒ quod euāgelica iubet authoritas temeritatis cuiuſq̄ʒ ſpiritu videatur effectum.

Item Auguſtinus de vnico baptiſmo libro. viij.

¶ An approbeť baptiſma qd̄ a non baptizato preſtatur.

SOlet etiā queri vtrum approbādum ſit baptiſma qd̄ ab eo[c] qui non accepit accipiť, ſi forte hoc aliqua curioſitate didicit quō dandum ſit: ⁊ vtrum nihil interſit[d] quo animo accipiat ille cui dať: an cum ſimulatione, an ſine ſimulatione: ſi cum ſimulatione, vtrum fallens[e] ſicut in eccleſia, vel in ea que putatur eccleſia: an iocans[f], ſicut in mimo. verūtamen ſi quis me forte in eo cōſilio cōſtitutū vbi talium rerum queſtio verſaretur, nō precedentibus[g] meritis quorum ſententiam ſequi mallem vigeret vt dicerē qd ipſe ſentire: ſi eo modo affectus eſſem quo erā dum ea dictarem, nequaq̄ʒ[h] dubitarem hr̄e baptiſmū eos qui vbicūq̄ʒ et a quocūq̄ʒ illud verbis euangelicis conſecratū ſine ſui ſimulatione[i], ⁊ cum aliqua fide accepiſſent: q̄ʒq̄ʒ ad ſalutem ſpiritualem eis non ꝓdeſſet: ſcz ſi charitate caruiſſent qua catholice inſerūtur eccleſie. ſi em̄ habeam fidē[k] vt montes[l] trāſferā, charitatē aūt nō habeam: nihil ſum: ſicut iam[m] preteritis maioꝛum ſtatutis non dubites illos etiam habere baptiſma qui q̄ʒq̄ʒ fallaciter[n] id accipiant, in eccleſia tamen accipiunt, vel vbi putatur eſſe eccleſia in q̄ꝝ ſocietate id accipitur, de quibus dictuʒ eſt[o]: Ex nobis exierunt. Ubi[p] autem neq̄ʒ ſocietas vlla eſſe crederetur: ſed totum ludicre ⁊ mimice ⁊ ioculariter agereť, vtrum approbādus eſſet baptiſmus qui ſic daretur: diuinum iudiciuʒ per alicuius reuelationis oraculū concordi oratione gemitibus implorandū[q] eſſe cenſemus: ita ſane, vt poſt me dicturos ſententias ſi quid iam exploratum ⁊ cognitum afferrent, humiliter explorarem.

Item in libro ſecundo.

¶ Non reiterať baptiſma qd̄ in fide ſancte trinitatis ab hereticis preſtatur.

d ¶ Interſit. quo ad ſacramentum: vt. ĩ. eo. ſicut.

e ¶ Fallēs. cum dolo.

f ¶ An iocans. Tertia queſtio.

g ¶ Non precedētibus. Jd eſt ſuper hoc dicentibus prius bonis viris plenis meritoꝝ.

h ¶ Nequaq̄ʒ dubitarē. Soluit primam queſtionem.

i ¶ Simulatiōe. maxime.

k ¶ Fidem. Sed quomodo poſſum habere tale fidem ⁊ non charitatem: cuʒ qui habet vnā virtutem, habeat et omnes. de peni. diſt. v. ca. vlti? Nō q̄ʒ poſſem quidem niſi miraculoſe, ſm̄ q̄ mali etiā miraculoſe ꝓphetizant. j. q. j. prophetauit. Unde caute dixit, ſi em̄ habeā ⁊c.

Ueritates aliquas q̄ʒ quis ſine caritate habere ſed non valet. (margin)

j. Cor. xiij. a.

l ¶ Mōtes trāſferam. Intellige mōtes dupliciter. Uel ad literam, ſicut de beato Benedicto. Uel montes id eſt demōes a patientibus.

m ¶ Sicut iam. Soluit ſecundam queſtionem.

n ¶ Fallaciter. ĩ. xxij. q. ij. nec artificio. ĩ. j. q. j. ſicut ſicut. ĩ. diſt. xxvij. qd̄ interrogaſti.

o ¶ Dictum eſt. a Joanne.

p ¶ Ubi autem. Tertiā inſolutam dimittit.

q ¶ Implorādū. Hec queſtio alibi videtur determinata: vt. j. q. j. §. ecce. nam etiam inſtitutus quis baptizať: vt. xlv. diſtin. de iudeis. Ad hoc dico q̄ ſi baptizans intendit baptizare, qualemcūq̄ʒ intentionem baptizatus habeat baptizandi.

Baptizans ſi intentionem baptizandi. (margin)

beat, recipit ſacramentum: ſed ſi non intendit baptizare licet verba proferat, nō eſt baptizatus, † quia verba debent ſeruire intentioni: vt.xxij.q.v.humane.arg.ad hoc j.eo.retulerunt. Nam qui ioco vel ludendo dicunt talia verba ſpondes? Spondeo, non obligant ſibi alios: vt.ff. de ac. ꝛ obli. obligationū. in fi. et dic vt dicto. §. ecce.

j.ſacramenta. tamen penitentia bene iteratur, licet ſit ſacramentum. de peni. diſtinc.iij. q̄uis. §. q̄ autem per penitentiam. Similiter vnctio in quibuſdam eccleſijs. ſ. de peni. diſt.iij. q̄uis.

f ❡ Diſcedit. quaſi dicat, ſi alterutro iſtorum ſacramē torum malos carere dicis, dicas carere ꝛ reliquis.

† hoc p bat Augu. q̄ dicit q̄ intētio requirit ad os ſacramētū, ꝛ ſine intētione faciēdi nihil fit in ſacramento. Archi.

O ❡ Ostenditur. ❡ Hec eſt q̄nta pars diſtinc. ſm Jo. de fan.

❡ Caſus. Quidā dicebant baptizatos ab hereticꝭ iterum baptizandos ſi ad eccleſiam reuertunt, ꝛ hoc ideo quia peccata non fuerant eis dimiſſa: quos Augu. in hoc ca. reprehēdit, et probat q̄ nō duplici ratione. Primo, quia ſicut baptizatus ab eccleſia tranſiēs ad hereſim non amittit baptiſma, ſic non amittit ordinem illum in quo habet officium baptizandi. Scđo probat q̄ non, ducendo eos ad inconueniēs: nā cum fictus accedit ad baptiſmuz, aut dimittuntur ei peccata, aut non: ſi dimittunt, ergo falſum eſt q̄d dicitur. Spirit⁹ ſanct⁹ diſcipline effugiet fictū. Si non dimittunt q̄d verum eſt, ergo homo ſepe baptizaretur, et verum baptiſma reciperet, nec tamen peccata dimitterentur: q̄d fatuum eſſet dicere: ꝛ ita ſine remiſſione petōꝝ verum baptiſma ſuſcipit.

O Stenditur illos impie[a] facere qui baptizare conant orbis[b] vnitatē[c]: ꝛ nos recte facere qui dei ſacramenta improbare, nec in ipſo ſchiſma te audemus: in quo eñ nobiſcum ſentiūt, etiā nobiſcū ſunt: in eo autē a nobis receſſerunt, in quo a nobis diſſentiūt. Itē ſacramentum[d] baptiſmi eſt q̄d habet ille qui baptizatur, et ſacramentū dandi baptiſmū eſt q̄d habet q̄ ordinat: ſicut enim baptizat⁹ ſi ab vnitate receſſerit, ſacramētum baptiſmi non amittit: ſic ꝛ ordinat⁹ ſi ab vnitate receſſerit, ſacramētū dandi baptiſmi non amittit: nulli enim ſacramento iniuria[e] eſt facięda: ſi diſcedit[f] a malis, vtrūq; diſcedit: ſi permanet in malis, vtrūq; permanet: ſicut ergo acceptatur baptiſmus quē non potuit amittere q̄ ab vnitate diſceſſerat, ſic acceptand⁹ eſt baptiſmus quē dedit ille q̄ ſacramentum dandi cum diſcederet, nō amiſerat. Item ſi ad baptiſmum fictus accedit, dimiſſa ſunt ei peccata, an non ſunt ei dimiſſa? Eligant quod volunt: quodcunq; elegerint, ſufficit nobis. Si dimiſſa dixerint: quomodo ſpirit⁹[g] diſcipline effugiet fictū ſi in iſto remiſſionem operatus eſt peccatorum? Si dixerint non eſſe dimiſſa: quero ſi poſt fictionem ſuam corde converſo ꝛ vero dolore fateatur, an denuo baptizand⁹ iudicaretur? quod ſi dementiſſimum † eſt dicere, fateātur vero baptiſmo chriſti baptizari poſſe hoīem, ꝛ tamē cor eius[h] in malitia vel ſacrilegio[i] perſeuerās, peccatoꝝ abſolutionem nō ſinere fieri, atq; intelligant in communicationibus[k] ab eccleſia ſeparatis poſſe homines baptizari, vbi chriſti baptiſmus eadē ſacramenti celebratione datur ꝛ ſumit: q̄ tamen tunc proſit ad remiſſionē peccatoꝝ: cū quis reconciliat⁹ vnitati ſacrilegio[l] diſſenſionis exuit, quo ei⁹ peccata tenebantur, ꝛ dimitti nō ſinebātur.

I dem in epl'a ad Bonifaciū.

❡ Valet ad ſalutē baptiſma, ꝛ ſi nō ea fide paruuli offerunt.

N On illud te moueat q̄ quidam non ea fide ad baptiſmum percipiēdum paruulos offerunt, vt gratia ſpirituali ad vitam regenerentur eternā: ſed hoc eos putant remedio temporalē retinere vel recipere ſanitatem[m]: non enim propterea illi non regenerant, quia non ab iſtis hac intentione[n] offeruntur.

I tē de vnico baptiſmo lib.iiij.

❡ Effuſio ſanguinis implet vicem baptiſmi.

B Aptiſmi[o] vicē aliqñ implere paſſionē, de latro=

Peniētia lz ſacramentū ſit bene iteratur.

g ❡ Spiritus diſcipline .i. ſpiritus diſciplinans et inſtruens.

h ❡ Cor eius. ſ. e. quomodo contra.

† Ne phādiſſimum.

i ❡ Sacrilegio. ſ. e. diſt. nullus autē. ꝛ ca. tunc valere.

k ❡ In cōmunicationibus .i. in conuentibus.

l ❡ Sacrilegio. i. ſacrilegij diſſētiōe.

N ❡ On illud. ❡ Hec eſt. vj. pars diſt. ſm Joā. de fan.

❡ Caſus. Quidā dicebant q̄ paruuli non erant baptizati ſi offerebātur ea intentione vt ſanitatē corporis reciperent, et non vt conſequerētur gratiam dei. Et certe dicit Augu. q̄ non ideo min⁹ paruuli ſunt baptizati, nec nocet eis ſi ea intētione offerātur: nō eñ propterea non regenerantur, ſed regenerantur. vj.ps.

m ❡ Sanitatem. ex de apo. ca. ij.

n ❡ Intētione. error eñ talis nocet paruulis. j. eo. ſatꝭ oſtendim⁹. intelliguntur enim offerri ab ipſa eccleſia: vt. j. e. queris a me. vij.ps.

B ❡ Aptiſmi vicē. ❡ Hec eſt. vij. pars diſ. in q̄ pbat triplicē eſſe baptiſmū. ꝛ hoc pbat p.iiij. ca. Jo. de fan.

❡ Caſus. Probat Aug. in hoc ca. q̄ q̄uis ad baptiſmū duo ſint neceſſaria, ſcꝫ ſacramentū baptiſmi ꝛ fides chriſti: ſi vnum deficit ex neceſſitate, reliquū ſufficere poteſt: q̄d apparet in latrone, cui dn̄s peccatū dimiſit in cruce. Et per illum pbat Cyprianus q̄ paſſio cum fide, in caſu valet: q̄d probatur authoritate apoſtoli: ſicut ꝛ econuerſo in paruulo qui non poteſt credere corde, nec confiteri ore, ſufficit ſacramentum: ſi vero alterum predictorum alicuius voluntate deſit: propter contemptum ſuū reatus eum inuoluit. B.

o ❡ Baptiſmi. Caſus. Quidam per illam authorita=

a ❡ Impie. Nam iniuria fit ſacramento. ex de apoſta. ex literarum.

b ❡ Orbis. id eſt eccleſie que diffuſa eſt per totum orbem. ‡

c ❡ Unitatem. id eſt illos qui baptizati ſunt ab hereticis in vnitate eccleſie, id eſt in forma eccl'ie, que eſt. Ego baptizo te in nomine patris et filij et ſpiritusſancti. ſ. e. proprie.

d ❡ Item ſacramētum. i. poteſtas ꝛ ordo. ſ. j. q. j. quod quidam. ꝛ ca. ſicut chriſtus.

e ❡ Iniuria. Iniuria videtur fieri ſacramento ſi ſecundo baptizaretur vel ordinaretur: quia videtur fieri quaſi iam non fuiſſet baptizatus vel ordinatus: vt. j. queſt.

‡ vt. xxiiij. q. j. loquit. ꝛ. xxj. diſt. q̄uis. ꝛ hoc q̄d hic dicit faciebāt donatiſte ꝛ nouatiani q̄ rebaptizabāt catholicos ad eorū hereſim trāſeūtes. xxiiij. q. iij. q̄dā. ꝟ. nouatiani. ꝛ ꝟ. donatiſte. Archi.

tem. Niſi quis fuerit renatus ⁊c. dicebant ꝙ ſemper baptiſmus aque eſſet neceſſarius: quorum opinionē reprobat Augu. exemplo latronis cui dictum eſt. Hodie mecū eris in paradiſo.

a ¶ Cyprianus. Etiam in teſtimonium inducens. dicit ergo baptiſmi defectum ſupplere paſſionē, vt in illo latrone: vel fidē conuerſi vbi neceſſitas baptiſmum excludit: ſicut in puero ſufficit aque baptiſmus ſol⁹, quia etatis neceſſitas fidē excludit: ita ſimiliter adulto ſola fides ſufficit, cū neceſſitas excludit aq̄ baptiſmum.

b ¶ Baptiſmo. baptiſmus cōſiſtit in tribus, in aqua, in paſſione, et in cordis contritione.

c ¶ Sed etiam ſi dē. ꝟ. eo. cathecuminum. cōtra. Sʒ hic de fide informata charitate ibi de informi. j. q. j. vide.

d ¶ Crucifix⁹ eſt. ꝟ. de pe. diſti. j. importuna. cōtra. Sʒ dicit ibi martyr. i. confitens. Martyr enim īterpretatur confitens. ad hoc. l. diſt. et purgabit. ſi tamē paſſus eſt ꝓ chriſto.

e ¶ Credidit. ꝟ. de pe. di. vij. nullus.

f ¶ Ap̄ls. in ep̄la ad Romanos.

g ¶ Corde. i. fide, que eſt in corde. i. mente credit quiſquis: qđ eſt ei ad remiſſionem peccatorum. i. per fidem cordis iuſtificatur aliquis. i. de impio fit pius.

h ¶ Neceſſitatꝭ. Poterit ne quis ſeipſum in neceſſitate baptizare? nō. ex̄ de bap. et eius eſſe. debitum. arg. ꝟ. eo. ſanctum. ibi: nec aliquis ⁊c. Nihil enim proderit ei, vt de penitente qui peccata non poteſt confiteri, nec ſeipſum reconciliare. Item nunquid alio liquore ab aqua? Non. Nunquid ſi permixta ſit aqua alij liquori, fit baptiſmus? Si aqua preualet, baptizatur, al's non. iiij. queſtio. iij. ca. hermaphroditus.

i ¶ Credere. ꝟ. xv. q. j. §. vt itaq̧.

k ¶ Reſpondere. ꝟ. eo. nihil eſt aliud. Pla.

l ¶ Credit. i. ſaluatur ſic per alterum. ſ. infans.

Paſſio ſupplet defectū baptiſmi.

Luce xxiij. f.

ne illo cui non baptizato dictū eſt. Hodie mecum eris in paradiſo. beat⁹ Cyprianus[a] non leue documētum aſſumpſit: qđ etiā atq̧ etiā conſiderās inueni, non tm̄ paſſionē pro noīe chriſti id quod baptiſmo[b] deerat, poſſe ſupplere: ſed etiam fidem[c] confeſſionēq̧ cordis: ſi forte ad celebrandū myſteriū baptiſmi in anguſtijs tēporū ſuccurri non poteſt. Neq̧ em̄ latro ille pro noīe chriſti crucifixus eſt[d], ſed pro meritis facinorū ſuorū. Neq̧ q2 credidit[e], paſſus eſt: ſed dū patereť, credidit. Quantum itaq̧ valeat etiam ſine viſibili ſacramento baptiſmi, qđ ait ap̄ls[f]: Corde[g] creditur ad iuſtitiam, ore autem cōfeſſio fit ad ſalutem: in illo latrone declaratum eſt. Sed tunc impletur inuiſibiliter, cum myſterium baptiſmi non contēptus religionis, ſed articulus neceſſitatis[h] excludit. Et ſicut in illo latrone qđ de ſacramēto baptiſmi defuerat, compleuit omnipotētis benignitas: quia non ſuperbia, non cōtemptu, ſed neceſſitate defuerat: ſic in infantibus qui baptizati moriuntur eadē gratia oīpotentis explere credenda eſt ꝙ non ex impia voluntate: ſed ex etatis indigentia, nec corde credere[i] ad iuſtitiā poſſunt, nec ore confiteri ad ſalutem: ideo cū pro his orať vt impleatur erga eos celebratio ſacramēti: valet vtiq̧ ad celebrationē eorū, quia ipſi reſpondere[k] nō poſſunt. Alienum quippe opus eſt, cum credit[l] per alterū, ſicut alienū[m] opus fuit[n] cum peccauit in alterum.

Itē. Sicut autē in latrone, q2 per neceſſitatē corporaliter baptiſm⁹ defuit: perfecta ſal⁹ eſt, q2 per pietatē[o] ſpūaliter affuit, ſic ⁊ cū ipſa preſto eſt: ſi per neceſſitatē deſit (qđ latroni non defuit) perficitur ſalus: quod traditum tenet vniuerſitas eccleſie cū paruuli infantes baptizanť: q̄ de corde nondū poſſunt credere ad iuſtitiam ⁊ ore confiteri ad ſalutē, qđ latro potuit: quādo etiā flēdo ⁊ vagiendo cū eis myſteriū celebratur, myſticis[p] ipſi vocib⁹ obſtrepūt, ⁊ null⁹ chriſtianoꝝ dixerit eos inaniter baptizari. Itē. Quibus oībus reb⁹ oſtendiť aliud eſſe ſacramētū baptiſmi, aliud conuerſionem cordis: ſed ſalutem hominis ex vtroq̧ compleri[q]: nec ſi vnum eorum defuerit, ideo putare debem⁹ conſequēs eſſe vt ⁊ alterū deſit: quia et illud[r] ſine iſto potuit eſſe, vt in infante: ⁊ iſtud[s] ſine illo potuit eſſe vt in latrone: complente deo ſiue in illo ſiue in iſto qđ non voluntate defuiſſet: cum enim ex voluntate[t] alterum horum defuerit, reatu hominem inuoluit. Et baptiſm⁹ quidem poteſt ineſſe vbi confeſſio cordis defuerit. Conuerſio autē cordis poteſt q̄dē ineſſe nō percepto baptiſmo: ſed cōtēpto non poteſt, nec vllo modo dicenda eſt conuerſio cordis ad dn̄m cū dei ſacramentū cōtēniť[v].

Idem contra Julianum.

¶ Non baptizatur in homine quicquid in eo eſt.

Si quicq̄d[x] eſt in hoīe q̄ñ baptizať et ſanctificať,

Rom. xv.

Martyr dr̄ cōfitēs.

† No. h̄ Hug. ꝙ talis poterit ſe baptizare, ⁊ nō erit baptizandus exēplo ſanctoꝝ q̄ rūdā q̄ ſeipſos baptizaſſe leguntur, ſʒ hec opinio corrigiť p hāc decre. decretū. rō q2 nemo a ſe naſciť. ar.

m ¶ Alienū. q. d. ex alieno ope cauſam ſui peccati contraxit. ſupra capi. ij. et. iij.

n ¶ Fuit. ſ. Ade. Nam omnis res per quaſcunq̧ cauſas contrahit ⁊c. ex̄ de reg. iur. oīs res. de pe. diſt. j. quē peniter. circa prin. ver. ſed q̄ per vos.

o ¶ Quia per pietatē. i. fidem ⁊ confeſſionē illius. B.

p ¶ Myſticis. id eſt ſignificantibus miſerias preſentis vite quā ingrediūtur: ſunt enim in ſignum future miſerie ⁊ laboris.

q ¶ Cōpleri. cū facultas adeſt.

r ¶ Et illđ. ꝟ. e. dič. ſicut in ſacramētꝭ. Illud. i. baptiſma ſine fide.

ſ ¶ Et iſtud. i. fides ſine baptiſmo.

t ¶ Ex volūtate. Sec⁹ ſi ex ignorantia. ex̄ de preſbyte. non bap. c. ij.

v ¶ Contēniť. ꝟ. e. non dubito.

Si q̄cq̄d. ¶ Caſus. Dicebat Julia. ꝙ vbi baptizať pgnās mulier nō dʒ cū natus fuerit puer baptizari, q2 q̄cq̄d eſt in hoīe baptizať ⁊ ſctificatur. qđ Aug. reprobat in hoc. c. q2 ſm̄ hoc dicūtur baptizari q̄ in interiorib⁹ digeruntur: ⁊ eadē rōne ſi homo febricitat, febris baptizatur.

x ¶ Si q̄cq̄d. Si. ff. de euic. ſi pgnās et. l. vacce. nā ibi dr̄ ꝙ ſi vēdidi tibi ancillā pregnantē, et part⁹ euincať: non teneor de euictione, q2 nō intelligor eū vēdidiſſe: ar. ff. de vſuc. ſi aliena. in fi. ꝓ Juliano tñ faciť. ff. đ vē. inſpi. l. j. §. j. vbi dr̄ ꝙ part⁹ eſt pars viſceꝝ. Ar. ꝟ. ff. đ v̄b. ſig. partū.

a ¶ Qui naſcit. Tamen ſi mater eſt libera in tempore conceptionis, ⁊ partus eſt liber. ff. de ſta. ho. l. vlt.
b ¶ Non debere. ꝫ. xxiiij. q. iij. ſi habes.
S Anctum eſt. ¶ Casus Queritur an in forma eccleſie poſſit laicus baptizare? Et reſpondet Augu. ꝙ pōt. Et ad hoc probandū inducit tale exemplū. Nam in quadā naui i naufragij periculo poſita volebat quidā baptizari. non erat ibi chrian⁹ niſi penitens vnus. penitens eum baptizauit: et a baptizato reconciliationē accepit. Hoc ſi aliqs non credit: quia in authoritate non inuenitur: certuz eſt ꝙ hoc ꝯtingere poteſt: nec poſſit aliquis tale factū reprobare: ſed dicet dei conſilio factum eſſe. Traditoris et tradendi: ſed melior litera eſt traditionis.
c ¶ Per ſeipſum. Non merito conferentis.
d ¶ Authoritas. i. pueniens ex authoritate dñi q̄ tradidit formā baptizandi apl'is, et per eos alijs etiam laicis. Sed contra. ꝫ. e. diſtin. cōſtat. ꝫ. j. q. j. qđ quidā. Sed hec authoritas dicitur pmiſſio vel licētia: de pmiſſione eccleſie in articulo neceſſitatis poſſūt baptizare laici chriſtiani: vt dicit. ꝫ. e. cōſtat. in baptiſmo infidelitatis tolerātia. ꝫ. e. romanus. in baptiſmo ſacerdotis authoritas, vel melius myſteriuz. j. e. quomodo. Sed F. et B. non probāt iſtam notulam, immo laicum hereticum in neceſſitate a deo habere poteſtatem baptizādi, vt dicūt: nec eccl'ia facere poſſet quin ipſi etiā ſine neceſſitate baptizarēt: ⁊ tñ peccarēt. xxxij. di. ꝟ. verū.

Baptiſm⁹ an poſſit dari p laicos?

e ¶ Et ſacramenti. i. baptiſmi.
f ¶ Aliquis. Ut q̄ nec baptiſmū nec formam nouerat. Nā primo erat ibi recurrendū ad xpianū: et ita non erat qui ita competenter poſſet dare ſicut ille qui acceperat: et hoc eſt quod ſequitur, acceperat.
g ¶ Acceperat. ſcʒ ſacramentum baptiſmi.
h ¶ Pniam. j. e. di. ſine pnia. ꝫ. Sed forſan penitēs iſte p aliquo graui pctō cōpunctus baptiſma perierat: quo ſuſcepto iterum in idē pctm̄ relapſus eſt, vñ poſtea publice meruit ſupponi pnie. xxvj. q. vj. ca. fina.
Additio Et ſʒ hūc intellectuz dʒ fieri punctus in hoc ꝟbo penitentiam.
i ¶ Recōciliaret. ꝫ. de pe. di. j. quem penitet. ꝫ. di. xxj. inferior. ꝫ. Sed quo ad hoc ſupior erat iſte poſt baptiſmū qr iſte non indigebat reconciliatione ille ſic. Aſſignat et aliud ꝫ. xxiiij. qō. j. ꝟ. ſed iſtō. Nā ibi dr ꝙ a laico non dʒ reconciliationē accipere. ſʒ dic ꝙ iſtō ſuccumbit.
k ¶ Qui non piū. id eſt q̄ nō credunt animum eoꝝ fuiſſe ita pium.
l ¶ Quiſq̄ʒ. Non pōt q̄ſq̄ʒ dicere relinquendū illū eſſe et nō baptizādum q̄ morte imminēte petit baptizari.
m ¶ A penitente. q̄ſqs nō credit ꝯtingere quē. i. aliquez baptizādū eē: opʒ vt credat ⁊c.
n ¶ Non credat. Ar. ꝙ fama nō inducit ꝓbationem: nec partē ꝓbationis: nec exēplū: ſed lex ⁊c. C. de ſentē. ⁊ iter. om. iudi. l. nemo. ar. qđ q̄s aſſerit, per ius ſcriptū ꝓbare dʒ. xxiij. q. ij. legatur.
C Atechumenū. ¶ Casus Catechumen⁹ non ſaluat niſi martyrium vel fides ſuppleat i eo baptiſmi vicem. poſtea multa in hoc cap. enumerantur in quibus martyriuum adequatur baptiſmo.
o ¶ In bonis. patet hoc eſſe intelligendū de adulto. nā paruulus bona opera habere non poteſt.
p ¶ Uitā. j. eo. nō dubito. ꝯtra. Sʒ hoc de eo q̄ baptiza-

Dic meli⁹ ꝙ hec neceſſitas excuſat q̄ legez non hʒ: vt. ꝫ. e. diſ. j. ſicut cū. Io. d. f.

Fama nō probat.

Ar. ꝫ. iiij. q. iij. ſepe fit. vbi de hoc.

De ho xj. q. iij. nolite timere. in ℞. ff. Archi.

baptizari ⁊ ſanctificari cū homine credēdū eſt: dicturus es ⁊ ipſa in illo baptizari ⁊ ſctificari que in inteſtinis et veſica per digeſtionē corporis digerunt: dicturus es baptizari et ſctificari hoiem in matris vtero conſtitutū, ſi ad hoc ſacrm̄ accipiēdum neceſſitas cogat grauidā: ⁊ ideo baptizari iam qui naſcitur[a] non debere[b]. poſtremo dicturus es baptizari febres et ſanctificari quando baptizantur egroti.

I tem ad Fortunatum.

¶ Valet baptiſma etſi per laicos miniſtretur.

S Anctū eſt baptiſma p ſeipſum[c] quod datū eſt in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſcti: ita, vt in eodem ſacramēto ſit etiam authoritas[d] traditiōis p dñʒ nr̄m ad apl'os: ⁊ p illos autē ad epōs ⁊ alios ſacerdotes, etiam laicos chr̄ianos ab eadē origie ⁊ ſtirpe veniētes. nā cū illa hiſtoria narrat: oēs q̄ audiunt, ad lachrymas mouent: cū in naui quadā null⁹ fidelis eſſet preter vnū penitentē, naufragiū cepit imminere erat ibi quidā nō imemor ſue ſalutis ⁊ ſacramēti[e] vehementiſſim⁹ flagitator: nec erat ibi aliquis[f] q̄ dare poſſet, niſi penitēs ille: acceperat[g] eñ: ſed p pctō de quo agebat pniam, amiſerat ſctitatē: ſed nō amiſerat ſacramētū. nā ſi hoc amittunt peccātes: cū recōciliātur poſt pniam[h], quare non iterū baptizant? dedit ergo qđ acceperat: ⁊ ne periculoſe finiret vita nō recōciliatus, petijt ab eoipſo quem baptizauerat vt eū reconciliaret[i]: ⁊ factū eſt: ⁊ ſic naufragiū euaſert. Cognitū habes qđ fecerūt: nemo extitit eoꝝ q̄ nō piū[k] aīm ita crederet, vt ꝯſilijs eoꝝ i illo picuło dñm crederet affuiſſe. mot⁹ ei anim⁹ religioſ⁹ ⁊ ſupplex ab hoie exegit ſacrʒ: a dō ipſe impetrauit ſctitatē. Qʒ ſi forte hoc qđ narraui de his qui naufragio iminēte periclitabant, nō vult aliquis credere (nō enim hoc diuinarū ſcripturarū authoritas, ſed incerto authore fama cōmēdat) non repugnabo ſʒ interrogabo ſi tale aliqd cōtingat, quid futurū eſt? Nō pōt ei quiſq̄ʒ[l] dicere relinquēdū eſſe illum q̄ morte iminente petit baptizari a penitēte[m]. quiſquis nō[n] credat cōtigiſſe: opʒ vt credat poſſe ꝯtingere.

I tem ad eundem.

¶ Quamuis recte viuat catechumenus: ſine baptiſmo nō poteſt ſaluari.

C Atechumenū q̄uis in bonis[o] opib⁹ defunctū vitā[p] habere nō credim⁹: excepto dūtaxat, niſi martyrij cōpleat ſacrm̄. Baptizatur⁹ ꝯfitetur fidē ſuā corā ſacerdote: et interrogat⁹ reſpōdet. Hoc idē martyr corā pſecutore facit, q̄ ꝯfitet fidē: et interrogatus reſpōdet. ⁊ ille poſt cōfeſſionē aſpergitur aqua: hic vere aſpergit ſanguine, vel contingit igne. Ille manus impoſitione pontificis accipit ſpiritum ſanctū: hic habitaculum

Ite. Z. e. baptiſmi. ſed ibi ſoluit.

Iteꝝ rī non querit: vel eſt in pctō aliquo ille ſi adultus eſt. H3 de quibus. ¶ Hec eſt. viij. ps diſt. ſm Jo. de fan. ¶ Caſus. Quidā dubitabant vtrum baptizati ab hereticis eſſent rebaptizandi? Et rñdet eis Leo ꝙ non: dūmodo in forma eccleſie fuerunt baptizati: ſed debent eccle p man⁹ ipoſitionē recōciliari.

a ¶ Sʒ cuius. ſ. j. q. j. ſi qs per ignorantiam contra.

b ¶ Quolibet modo. Etiā cū barbariſmis et ſoloeciſmis. j. e. retulerut.

c ¶ Impoſitionē. Recōciliatio ſiue manus impoſitio qualr fit. recōciliatio ſic fiet: imponet ei manus ab epiſcopo, ⁊ dicetur: Accipe ſpiritū ſanctū. ſicut in actibus aplōꝝ factuʒ eſſe legit baptizatis a Joanne. cum ipſi dicerēt: Neqꝫ ſi ſpūſſctūs ſit, audiuimus: manus eis apl'i iponebant dicentes: Accipite ſpm̄ ſanctū. ſi non fuerant chriſmati, chriſmabantur. viij. ps

A Liud eſt. ¶ Hec eſt. ix. pars diſtin. in qua probat p tria ca. ꝙ malitia baptizātis non nocet baptizato. Jo. de fan.

¶ Caſus. In hoc ca. oſtēdit ꝙ Chriſtus ſol⁹ ptāte baptizandi retinuit. ix. ps. vnde nō ſunt iterū baptizati quos Judas baptizauit. ſecus de his quos Joannes baptizauit ſuo baptiſmo. Per hāc igitur poteſtatem ſtat vnitas eccleſie, que vna eſt, ſicut vnus eſt baptiſmus: quam poteſtatem ſi Chriſtus miniſtris dediſſet, tot eſſent baptiſmi quot miniſtri: ⁊ ſic nō ſtaret vnitas baptiſmi. Poſtea oſtēdit qualiter et qñ Joānes cognouit ꝙ Chriſt⁹ predictā poteſtatē erat retēturus ⁊ nō daturus alijs: ſcilʒ poſtqꝫ columba deſcendit ſuper Chriſtum, et manſit ſup eum: de qua poteſtate dixit Chriſtus: Jam mūdi eſtis ꝑpter verbum quod locutus ſum vobis. ⁊ non dixit ꝑpter baptiſmum: qꝛ in baptiſmo operatur verbum dei: in quo iuſtus miniſter Petro vel Paulo eſt adequandus.

d ¶ Aliud eſt. Caſus. Intendit probare Augu. ꝙ qui baptizat in forma eccleſie ſiue bonus ſiue malus, ꝙ baptiſmus confertur. quod ex eo probat, quia baptizati a Juda non ſunt rebaptizati: preterea quia poteſtatē baptiſmi apud ſe retinuit Chriſtus, non infudit in alium: per quam poteſtatem vnitas conſtat eccleſie. nam vna eſt columba ⁊c.

e ¶ Per miniſterium. Quod facit ſacerdos.

f ¶ Per poteſtatem. Quod facit Chriſtus.

g ¶ Item: ergo baptizabāt. Hic colligitur baptiſmum ante paſſionem fuiſſe inſtitutum: qꝛ non eſt ratio quare baptizati a Juda non ſunt iterū baptizati, ſicut a Joanne baptizati, niſi quia Joannes non baptizabat in forma quam dederat Jeſus diſcipulis qꝫ faciebat Judas. Unde colligitur neceſſario ꝙ baptiſmus ante paſſionē fuit inſtitutus, cum Judas poſt paſſionē neminē baptizauit: ſed plenā efficaciā nō habuit vſqꝫ ad paſſionem, ⁊ ꝙ Je ſus ante paſſioneʒ formam baptizādi dederat diſciplis. Sed ſuperius ca. ſcʒ ꝓprie in morte, aperte dicit ꝙ poſt reſurrectionē dedit formā illam. Ad hoc dicendū ꝙ ante paſſionem et poſt dedit formam baptizandi, lʒ ante nō ita gñalem, forte vt baptizarēt tātum iudeos. vnde dictum eſt eis. In viam gentium ne abieritis. vij. qō. j. deniqꝫ poſt generalem, forte vt baptizarēt omnes gentes. Si queras in qua forma verborū baptizabat Joannes? dicendū: in hac ſcʒ: in noīe venturi. ſ. ad predicationē, ad paſſioneʒ ad mortē, ad iudiciū: ⁊ in tali forma baptizauit chr̄m.

Bapti ſm⁹ ⁊ miſſio ne ſu inſtitu tus.

Joan. j. c.

Item Leo papa.

¶ No reiteret baptiſma, cui⁹ formā cōſtat integre collatā.

H J de quib⁹ ſcripſiſti: q̄ ſe baptizatos ſciūt, ſed cuius[a] fidei fuerit qui eos baptizauerūt, ſe neſcire ꝓfitent. quolibet modo[b] formā baptiſmatis acceperūt, rebaptizandi non ſunt: ſed per impoſitionem[c] manus virtute ſpiritusſancti quam ab hereticis accipere non potuerunt, catholicis copulandi ſunt.

Item Aug. ſuper Joānem.

¶ Et p bonos ⁊ p malos miniſtros eque baptizat chr̄s.

A Liud eſt[d] baptizare p miniſterium[e] aliud baptizare p poteſtatē[f]. Item. ſpūs ſancti efficitur, dum non eſt ipſe qui loquit, ſʒ ſpūs ſanctus q̄ in celo loquit. Ille communicat euchariſtie in cōmemorationē mortis dñi: hic ipſe cōmorit Chriſto. ille confitet ſe mūdi actibus renūciare: hic ipſis renūciat ⁊ vite. Illi pctā remittunt, iſti extinguūtur.

Ergo baptizabant[g] diſcipuli eius: et ibi adhuc erat Judas inter diſciplos eius. Si quos aūt baptizauit Judas nō ſūt iterū baptizati: et quos baptizauit Joānes ſunt iterum baptizati. plane iterū: ſed non iterato baptiſmo. quos enim baptizauit Joannes, baptizauit[h] Joannes[i]. quos baptizauit Judas, Chriſtus[k] baptizauit. Item. Per hanc em̄ poteſtatem[l] quā Chriſtus ſolus tenuit ſibi, et in neminem miniſtroꝝ tranſfudit, q̄uis p miniſtros baptizare dignat⁹ ſit: per hanc inquā ſtat vnitas eccleſie, que ſignificat in columba: de qua dictum eſt. Una eſt colūba mea: vna eſt matri ſue electa. Si em̄ (vt iam dixi fratres mei) trāſferretur a domino poteſtas ad miniſtros: tot baptiſmata eſſent quot miniſtri eſſent: ⁊ iam vnitas baptiſmi non ſtaret. Attendite fratres anteqꝫ[m] veniret domin⁹ noſter Jeſus Chriſtus ad baptiſmum, deſcendit columba

Joan. j. c.

Joan. xv. a.

Et lo quor vo bis: et manife ſto me ipſum.

Cāt. vj. c.

h ¶ Baptizauit. Id eſt ſimpliciter lauit.

i ¶ Joānes. Baptiſmus ille Joannis fuit quaſi precurſorius et preparatorius veri baptiſmi, vt eo quaſi quodam preludio baptizari aſſueſcerēt: ideoqꝫ non erat remiſſionis operatiuus: vt. j. ea. diſtinct. nō regenerabant. Sed nūqd rebaptizauit Chriſtus qs baptizauit Joannes? an non erat ille baptiſmus a deo, cum omne qꝺ eſt bonū, a deo eſt: ⁊ deū habet authorem. j. q. vij. qꝫ pio. Qʒ aūt baptiſm⁹ Joānis bon⁹ fuerit, nullus dubitat: ſʒ nō dicit Chriſti: qꝛ nō eſt ſacr̄m redēptionis noſtre, nec deus per illum baptiſmū remiſſionē peccatoꝝ operat⁹ eſt: Uel qꝛ nō fuit collatus in forma Chriſti, ſed Joannis: vnde et Joannis dicitur.

Baptiſm⁹ Joannis nō fuit remiſſionis operatiuus.

k ¶ Chriſtus baptizauit. Non ſolum Judas.

l ¶ Per hanc em̄ ptātem. i. dignitatē, quam tunc nulli dedit. ſ. vt fieret remiſſio in baptiſmo collato in nomine myſterij, ſicut fit in baptiſmo collato in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritus ſancti: et diceretur baptiſmus illius, et ab eo denominarentur baptizati.

m ¶ Anteqꝫ. Supra eo. per aquam. cōtra. Sed credendū eſt colūbe ſpeciem ſine ſpū in aquā anteqꝫ Chriſtus veniſſet, deſcēdiſſe, qñ hic dr. poſtqꝫ aūt Chriſtus deſcēdit, ſpūſſctūs ſup eum putādus eſt in eum veniēs in illa columba apparuiſſe: quod ibi dicit. hoc ſic ſe habere poteris ſcire ſi quod hic ſubditur, diligenter attendis: ſcilʒ retu

Columba quādo deſcēderit: ⁊ qñ ſupra baptiſmū.

j. Cor. iij. b.

in aquam[a]. cognouit Joānes quoddam propriū ei: cui[b] hoc dictum eſt: Super quem videris ſpiritum deſcendentem et manētem[c] ſuper eum: ipſe eſt qui baptizat[d] in ſpiritu ſācto. Nouerat autē quia ipſe in ſpiritu ſctō baptizabat: ſed qꝛ tali ꝓprietate vt ptās ab eo non trāſiret in alterū: ꝗuis eo donante ibi didicit. Item. Iam vos mundi eſtis ꝓpter verbū quod locut⁹ ſum vobis. quare nō ait: Mūdi[e] eſtis ꝓpter baptiſmum quo abluti eſtis: ſed ait ꝓpter verbū[f] quod locut⁹ ſum vobis: niſi qꝛ etiā in aqua verbū mūdat. Item: Si fuerit iuſtus[g] miniſter, cōputo eū cum Paulo, cum Petro, cum iſtis cōputo iuſtos miniſtros qꝛ ꝟo iuſti miniſtri gloriā ſuā non querūt: (miniſtri em̄ ſunt) ꝓ ducib⁹ haberi nolūt[h] ſpem in ſe boni exhorreſcūt. ergo cōputo cum Paulo iuſtum miniſtrum. quid em̄ dicit Paulus? Ego plantaui, apollo rigauit: ſed deus incremētum[i] dedit. Item in libro de baptiſmo.

Nec baptiſma nec baptizādi ptātē ſchiſmatici amittūt.

Nullus[k] autē negat hr̄e baptiſmū etiā apoſtatas: quib⁹ vtiqꝫ redeūtib⁹ ꝛ ꝑ pniam cōuerſis nō reddit: qꝛ amitti non poſſe iudicat: ſicut et illi qui in ſacrilegium ſchiſmatis ab eccleſie cōione diſcedunt, habēt vtiqꝫ baptiſmum quem priuſqꝫ diſcederēt acceperūt. nā et ſi ipſi redeāt, non eis iterū datur. vnde oſtenditur illud qꝺ acceperūt in vnitate poſiti, non potuiſſe amittere ſeparatos. q̄ ſi haberi[l] pōt foris, etiā dari cur nō pōt[m]? Si dicis, nō recte foris datur reſpondemus: ſicut non recte foris habet, ſed tamen habet: ſic non recte foris datur, ꝛ tamen datur. Sicut aūt ꝑ vnitatis recōciliationē incipit[n] vtiliter haberi qꝺ extra vnitatē inutiliter habebat: ſic ꝑ eandē reconciliationem incipit vtile eſſe qꝺ extra eā inutiliter datum eſt. Item heretici ſacramenta ꝛ ſcripturas habēt ad ſpem, non ad ſalutem. Item perfidus ſi in ꝑfidia[o] ꝑmanſerit, per baptiſmū nec extra eccleſiam remiſſionē accipit peccatorum: aut ſi per vim ſacramenti ad punctū tēporis excipit[p], ꝛ intus ꝛ foris[q] eam vim operat: ſicut vis noīs chr̄i expulſionem demonū etiam foris operabatur. Item.

Mali nō ſua ꝑtate, ſed chr̄i virtute baptiſma miniſtrant.

Quomō exaudit de⁹ homicidam deprecātem: vel ſuper aquam baptiſmi, vel

---

cognouit ꝛc. Columba autē illa prima (vt dicitur) rediit in primordialem ſiue preiacentem materiam.
Addicio. De hoc no. s. diſtin. iij. ca. vlt.
a In aquam. Id eſt ſuper aquam.
b Cui. Scilicet Joanni.
c Et manentē. Nam aliter māſit ſup eū, ꝛ aliter ſup nos. de pe. diſti. ij. querendū. ꝛ ca. poteſt diſcurſus. (Joan. j.c.)
d Qui baptizat. id eſt peccata dimittit.
e Mūdi. ar. q̄ oēs apli baptizati ſunt: vt de pe. diſt. ij. ſi em̄ circa prin. ꝛ j. eo. qñ ab hieroſolymis. Jo. (Joan. xv.a.)
f Propter verbum. i. propter me ipſum q̄ ſum verbum patris. † (Et loquor vobis: et manifeſto me ipſum.)
g Fuerit iuſt⁹. Sec⁹ de malo: vt s. j. q. j. ſi fuerit.
h Nolūt. vt dī baptiſmus Petri, baptiſm⁹ Pauli. j. eo. cum tantum.
i Incrementū. id eſt virtutes apponēdo poſt pctōrum remiſſionem. (j. Cor. iij.b.)

Nullus autē. Caſus. Probat Augu. ſacr̄m baptiſmi extra eccleſiā haberi poſſe et dari: quia cū heretici et ſchiſmatici redeūt ad vnitatem eccl̄ie, non eis confert. Unde ptz q̄ recedendo ab eccleſia et manendo extra eccleſiā, illꝺ non amiſerūt. ſi ergo ſacr̄m baptiſmi foris haberi poteſt cur non foris dari poteſt? inutilit̄ tamē habet et datur extra eccleſiā, niſi fiat recōciliatio. ꝛ tñ habetur et datur foris. Ad vltimū tangit quādam falſam opi. q̄ dicit q̄ ſi q̄s malus nō vult penitere, ꝛ in tali malitia baptizatur, tanta eſt vis baptiſmi q̄ in ipſo pūcto baptiſmi oīa peccata remittunt: ſed ſtatim poſt baptiſmū redeunt.
k Nullus. s. j. q. j. ex̄ catholicam. Caſus. Primo loquitur de apoſtatis. i. de hereticis. Secūdo de ſchiſmaticis. Eſt ergo caſus. Apoſtate etiā extra eccleſiā habent baptiſmū: ꝛ extra eccleſiam illum cōferre poſſunt ſed nō ſanctitatē habent extra eccleſiam: nec eam conferre poſſunt, niſi forte ad punctum per vim ſacramenti remiſſionem operatur baptiſmus.
l Q̄ ſi haberi. Arg. q̄ excōicatus poſſit contrahere matrimonium: cum liceat ei habere ꝛ vti cōtracto. extra de eo qui du. in matri. ca. ſignificaſti.
m Non poteſt. Arg. qꝺ non recte fit, fieri dicitur: vt j. q. j. quod quidam. contra id quod dicitur non poſſe fieri quod de iure non fit: vt. xxij. q. ij. faciat.
n Incipit. j. ea. diſt. tunc valere. s. ea. diſt. oſtendit.
o Si in pfidia. Hic tangit falſam opinionem quorūdam. j. ca. proxi.
p Excipit. Remiſſionē pctōꝝ.
q Et foris. i. ꝑ miniſtros malos, et ꝑ quoſdā excōicatos filios iudeorum. j. q. j. prophetauit.

Quomodo. Caſus. Cyprianus et quidā alij q̄a apud hereticos non inueniebant effectum baptiſmi, id eſt remiſſionem peccatorū: ideo dixerūt apud eos nō eſſe verum baptiſma. Contra hos oſtenditur hic q̄ in eccleſia ꝑ malos preſtet dn̄s ſacramentū, ſed gratiā nō dat niſi per ſeipſum, ꝛ ꝑ merita bonorū. Et mali ſine effectu in eccleſia recipiunt ſacramenta: boni ꝟo cum gratia: et ita ſacramēti effectus eſt a ſacramēto diſtinguēdus: vt malus non preſtet baptiſmum ſine effectu ſuo ſiue in eccleſia, ſiue extra, bono vero quē baptizat malus, confertur gratia non obſtāte dantis malitia: immo in neceſſitate poteſt bonus ab heretico baptiſma recipere. Ad hoc enim vt baptiſmus ſit ſanctus, nihil intereſt a quo ſit traditus: nec ita impeditur ſanctitas baptiſmi, q̄ non poſſit dari apud hereticos: qꝛ apud illos non poſſit haberi. ei vero qui ficte baptizat, peccata non remittūtur: vel in puncto remittuntur: ꝛ ſtatim redeunt. Hug. vero eundem caſum ſic ponit. Hoc ca. in. vj. diſtinguitur articulos. In primo oſtendit Auguſt. q̄ per malos ꝛ bonos cōmuniter miniſtrantur ſacramenta: ſed gratia vel remiſſio peccatoꝝ non datur niſi per deum vel per bonos ſiue merito bonorū. In ſecundo oſtendit q̄ boni et mali ſuſcipiunt ſacramēta cōiter: ſed boni cum effectu, id eſt accipiunt rem ſacramenti: qꝺ non faciunt mali. In ter-

ſup oleũ, vel ſup euchariſtiã, vel ſup capita eoꝝ quib⁹ manus imponitur? Que tamen omnia et fiunt ⁊ valent etiam per homicidas, aut ꝑ eos[a] qui fratres oderunt, etiam in ipſa intus eccl'ia. Cum nemo[b] dare poſſit qđ nõ habet, quõ homicida dat ſpiritũ ſanctum, ⁊ tamẽ intus etiã ipſe baptizat? Deus ergo dat etiã in ipſo baptiſmate ſpiritũ ſanctũ. Quapropter ſacramentum[c] gratie dat deus etiã per malos ipſaz vero gratiam non niſi per ſeipſum, vel per ſanctos[d] ſuos[e] et ideo remiſſionem peccatoꝝ vel ꝑ ſeipm̃ facit, vel per ipſi⁹ columbe membra: quibus ait: Si cui dimiſeritis peccata, dimittẽtur ei: et ſi cui retinueritis, retenta erunt. Manus autem impoſitio ſi non adhiberetur ab hereſi venienti, ꝗ̃ꝗ̃ extra oẽm culpam[f] eſſe iudicaretur ꝑpter charitatis tamen copulationem (que eſt maximũ donuz ſpiritus ſancti: ſine quo[g] non valent ad ſalutem quecũqꝫ alia ſancta fuerint in hoie) manus[h] hereticis correctis imponũt. Induũt autem hoies Chriſtũ aliquãdo vſqꝫ ad ſacramenti perceptionem: aliquando vſqꝫ ad vite ſanctificationẽ[i]: atqꝫ illud[k] primum et malis ⁊ bonis poteſt eſſe cõmune: hoc autem[l] proprium eſt bonorũ et piorum. ¶ Non ob aliud viſum eſt quibuſdam etiam egregijs viris ⁊ antiſtitib⁹ Chriſti (inter quos precipue beatus Cyprianus eminebat) non eſſe poſſe apud hereticos vel ſchiſmaticos baptiſmum Chriſti, niſi quia nõ diſtinguebãt ſacr̃m ab effectu[m] vel vſu ſacramẽti: et quia eius ſacramenti effectũ atqꝫ vſum in liberatiõe a peccatis et cordis rectitudine apud hereticos non inueniebant: ipſum quoqꝫ ſacr̃m illic eſſe non putabant. Sed conuertentibus oculos ad interioris palee multitudinem[n], cum etiã hi qui in ipſa vnitate ꝑuerſi ſunt, ⁊ ꝑdite viuunt, appareãt et remiſſionem peccatorum nec dare[o] poſſe, nec habere: qꝛ non malignis, ſed bonis filijs dictum eſt: Si cui dimiſeritis peccata dimittũtur eis: et reliqua. habere tñ ⁊ dare ⁊ accipe baptiſmi ſacramentum, ſatis eccleſie catholice paſtoribus eluxit et ouẽ que foris errabat: ⁊ dominicũ characterẽ foris accipiebat, venientem ad chriſtiane vnitatis ſalutem, ab errore corrigi characterem: tamẽ dominicũ in ea cognoſci potius ꝗ̃ improbari: quandoquidem ipſum characterẽ multi lupi ⁊ lupis infigũt, qui videntur eſſe intus: verũtñ ad illam ouem[p] que ex multis vna eſt, non ꝑtinent. ¶ Cũ malus tradit baptiſmũ bono, id eſt in vnitatis vinculo veraci cõuerſiõe mu-

tio improbat ſententiã Cypriani et quorũdam aliorum: qui dicebant ſacramentũ baptiſmi non poſſe eſſe vel recipi extra eccleſiam: qꝛ nõ diſtinguebant inter ſacramentum ⁊ rem eius: qꝛ et extra eccleſiam nõ eſt res illius ſacramenti ideo dicebant ꝙ nec ipſum ſacr̃m. In quarto oſtendit ꝙ malitia tradentis non impedit effectũ ſacramenti indigne ſuſcipientẽ. In quinto oſtẽdit ꝙ ſacr̃m baptiſmi ſicut foris põt haberi, ita et foris põt tradi. Nõ enĩ poteſt dici ꝙ non põt tradi foris: quia tradẽs eo ipſo deterior efficitur, ꝗ̃ a exit foras. Tradit enĩ malus ſicut et bon⁹: ergo peior ſicut et malus. Nec poteſt dici ꝙ hoc non poſſit dari foris, ſi cõtingat ex ipſo ſacramẽto. ſi enĩ hoc eẽt eadẽ ratiõe nec foris haberi poſſet. In ſexto tractat đ fictis ponendo de eis falſam opinionem quorũdam.

Joan. xx. f.

¶ Quomõ exaudiuit. Hãc qſtionẽ mouet Auguſtin⁹ vt poſt ſoluat.

¶ Caſus. Not. ꝙ Cyprianus fuit in ea opinione ꝙ verum baptiſma nõ cõfertur apud hereticos: illud etiaz lauacrum diaboli appellauit. xxxij. diſt. §. verum. Cuius opinionẽ et errorem extirpat hic Augu. cauſam ſui erroris aſſignans. In p̃ma ergo parte dicit Augu. malos ſacramenta in eccleſia cõferre, et extra eccleſiam: ſꝫ nõ remiſſionẽ peccatorũ. In ſecũda facit differentiam inter ſacramentũ ⁊ effectũ ſacramenti: qđ non facit Cyprianus: et ideo errauit. In tertia dicit ꝙ ſicut boni conferunt in eccleſia ſacramenti effectum: ſic mali extra eccleſiam, dum tñ in neceſſitate, al's non: ſed tm̃ ſacr̃m conferunt. In quarta ponit quandam opinionem falſam. ſ. ꝙ peccata dimittũtur ei qui ficte accedit ad baptiſmum ad punctũ hore, poſtea redeunt.

a ¶ Aut per eos. ſ. de peni. diſt. j. homicidiorum.

b ¶ Nemo. ſ. diſti. lxij. nulla ratio. ſ. xxviij. diſt. pbr̃m. ſ. ij. q. vj. quotiens poſt auditam. ſ. j. q. j. ventum eſt.

c ¶ Sacramentum. Hic exaudi vt no. ſ. j. q. j. remiſſionem: al's contradiceret. j. eo. ca. ver. cum in alijs.

d ¶ Per ſanctos. Immo ꝑ ſeipſum ſemꝑ: nunꝗ̃ ꝑ miniſtrũ hoiem: ſed neqꝫ ꝑ ſacr̃m qđ bonus miniſtrat magis ꝗ̃ malus. Nã ſemꝑ ſuũ effectuz habꝫ oẽ ſacr̃m niſi ſuſcipiẽtis malitia ĩpediat: vt. ſ. j. q. j. oia. et. xv. q. vi. ca. vlti. Sed forte đ ꝑ ſãctos dimittere pctã: qꝛ q̃ predeſtinata ſunt, ſanctoꝝ precib⁹ obtinẽtur: vt. xxiij. q. iiij. obtineri. Uel quia ĩpis predicãtib⁹ aliqui cõpungũtur: et ſic eis etiã pctã dimittũtur, et đ hoc de bonis antonomaſice: vel ꝑ ſctõs bonos. i. ꝑ id qđ boni vel ſancti ſunt: ſcꝫ per charitatẽ ⁊ ceteras ỽtutes. Uel ſol⁹ chriſtus dat remiſſionẽ pctõꝝ per authoritatẽ, bonis dat ꝑ miniſtrantis meritũ: malis per miniſterium.

Sacꝫ qđlibet ſeꝑ hꝫ ſuũ effectum. Pctã ꝑ quoſcũꝗ̃ mittũt.

e ¶ Sanctos ſuos. Id eſt mediantibus precib⁹ ſanctorum.

Joan. xx. f.

f ¶ Culpam. Et ille q̃ eſt reuerſus ad fidem.

g ¶ Sine quo. de peni. diſti. ij. fugerat ſanct⁹. et. ſ. diſtin. vij. nullus expectet. ſ. ea. diſtin. ſolet queri.

h ¶ Man⁹. j. q. j. qđ quidã. cõtra.

Ibi de manu cõſecratoria.

i ¶ Sãctificationem. i. remiſſionez pctõꝝ: ſicut duobus modis đ mãducari. ſ. diſtin. ij. quid eſt chriſtũ.

k ¶ Atqꝫ illđ. Id eſt perceptio ſacramenti.

l ¶ Hoc autem. Id eſt vite ſanctificatio.

m ¶ Ab effectu. Ipſius ſacramenti.

n ¶ Palee multitudinem. i. ad multitudinem maloꝝ qui dicuntur palee: qꝛ vacui, vel qꝛ leuiter cadunt tempore tentationis: vel quia arſuri ſunt igne inextinguibili, granis repoſitis in area celeſti.

Mali dicunt palee.

o ¶ Nec dare. De merito vite. nam per miniſteriũ bene dat. ſ. j. q. j. remiſſionem.

p ¶ Ouem. Id eſt eccleſiam.

a ¶ Tradentis. Baptiſmum.
b ¶ Non ſeparat. Non ſeparat malus a ſe, remouendo ſcz malitiam ſui.
c ¶ Et cum illi. ſcz bono fideli.
d ¶ Dimittuntur. ʒ.j.q.j. vt euidenter contra. † eccl'ia ſanctorū hic dicit̄ remittere peccata conuerſis: qꝛ eius orationibus eis illa relaxantur: vel quoniam per charitatis vnitatem que ſolum in eccl'ia habetur, fit remiſſio peccatorū: vt.j.ea. diſtin. eccleſie charitas. Joan.
e ¶ Ab eis.i.eccleſia: que dicitur dimittere peccata.
f ¶ Siue. Conſimile dicit lex.C. de preſcript.xx. vel.xx. an.l. vlti. ʒſi. quid em̄ prodeſt in ipſa prouincia eſſe poſſeſſionem, cum ius vēdicationis incorporale eſt.
g ¶ Separ⁹. ʒ.j.q.j.euidenter.
h ¶ Urgēte. xj.q.iij. quod predeceſſor. argu. ʒ.xxiij.q.iiij. ecce. ⁊ capi. recedite.
i ¶ Baptiſmi. ʒ. ea. diſtin. ſi inter bonos. ʒ.j. qōne.j. ſi fuerit.
k ¶ Nam redire. ʒ.xxiij. q.iiij. ſi illic contra. ʒ. de pe. diſtinct.iiij.ca.j.ij.iij.iiij.v.et.vj.
l ¶ Nō impedit̄. Sed non dicit hoc ita ſentiendo, ſed eorū opiniones referendo.
m ¶ Heſtern⁹ dies. Id eſt peccatū heſterna die commiſſum.
n ¶ Ipſa hora. ſicut ſcḋm leges eodē tempore quis abſoluitur, et ſtatim obligatur. ſi enim animo nouādi mulier intercedit, liberabitur debitor et in eodem momēto obligatur: quia ipſo iure competit reſciſſoria. ff. ad vell'. debitrix. ʒ. vlt. †

† Adde q̄ nō eſt contra. Archi. Remiſſio peccatorū per q̄d habet.

Obligatur ⁊ ſoluit̄ quis eodem momento.

† De in eodem momēto hoc no. ff. e.l. aliquā = do. ʒ.j.

tato: inter bonū ſacramētū qḋ tradit̄, ⁊ bonū fidelem cui traditur, tradentis[a] malitia nō ſeparat[b]: et cū illi[c] veraciter ad dn̄m conuerſo peccata dimittuntur[d] ab eis[e] quib⁹ ipſe veraci confeſſione coniungit̄, ſpiritusſanct⁹ ea dimittit: q omnib⁹ ſanctis datus eſt ſibi charitate coherentibus: ſiue[f] ſe nouerint corporaliter, ſiue nō nouerint. Similiter cū alicui⁹ tenētur peccata, ab eis tenent̄ a q̄bus ille cordis prauitate diſiūgit̄: ſiue notꝫ corporaliter, ſiue ignotis. Omnes mali ſpūalr a bonis ſeiuncti ſunt. Si autem etiā corporaliter aperta diſſentione ſeparent̄, peiores fiunt. Sed nihil intereſt ad baptiſmi ſanctitatē, quāto quiſqꝫ peior id habeat, ⁊ quanto peior tradat, pōt tñ tradere ſeparat⁹[g], ſicut pōt habere ſeparat⁹: ſed q̄ꝫ pniciosuꝫ eſt habere, tā pniciosum eſt tradere. Ille autem cui tradit̄, pōt ſalubriter accipere ſi ipſe nō ſeparat⁹ accepe rit vrgente[h] mortis neceſſitate. Cur heretici foris baptizare nō poſſunt? an qꝛ peiores ſunt eo ipſo q̄ foris ſunt? Sed nihil intereſt ad integritatē baptiſmi[i], quāto peior id tradat: neqꝫ em̄ intereſt tm̄ inter malū ⁊ peiorē, quātū inter bonū ⁊ malū; et tamē cū baptizat malus, nō aliud dat q̄ꝫ ille qui mal⁹ nō eſt. An forte non ad hominis meritū, ſꝫ ad ipſi⁹ baptiſmi ſacramētū pertinet vt foris dari nō poſſit? Si hoc ita eſſet, nec haberi foris poſſet; ⁊ totiēs baptizari neceſſe eſſet, quotiens quiſqꝫ recedēs ab eccl'ia, rurſus ad eccleſiā remeaſſet. His q̄ ficto corde baptizant̄, aut pctā nullatenus dimittuntur: qꝛ ſpiritus[?] diſcipline effugiet fictum, aut in ipſo tēporis puncto per vim ſacramēti dimiſſa, iterum per fictionē replicantur: vt et illud verū ſit: Quotquot in chriſto baptizati eſtis, chriſtū induiſtis. Et illud: Spirit⁹ diſcipline effugiet fictū.i. vt induat eū chriſtū ſanctitas baptiſmi, ⁊ exuat eū chriſtū pernicies fictionis. Nam redire[k] dimiſſa pctā vbi fraterna charitas nō eſt, apertiſſime dn̄s in euāgelio docet in illo ſeruo a q̊ dn̄s dimiſſum debitū petiuit, eo q̄ ille conſeruo ſuo debitū nollet dimittere. Sic nō impeditur[l] baptiſmi gratia quomin⁹ oīa pctā dimittātur: etiā ſi fraternū odiū in ei⁹ cui pctā dimittūtur, animo perſeuerat: ſoluit̄ em̄ heſtern⁹ dies[m]: ⁊ q̄cq̄d ſuperest, ſoluitur etiā ipſa hora[n] momētoqꝫ ante baptiſmū, ⁊ in ipſo baptiſmo: deinceps autē continuo reus eſſe incipit, nō ſolū conſequētiū, ſed etiā preteritorꝝ dierum, horarum, momentorū, redeuntibus[o] omnibus que dimiſſa ſunt.

Idem.[*]

¶ Quando proſit baptiſmus ei qui ficte illum accepit.

Tunc valere[p] incipit[q] ad ſalutem[r] baptiſmus[s], cum illa fictio[t] veraci confeſſione receſſerit, q̄ corde in malitia vel ſacrilegio perſeuerante, peccatorum ablutionē non ſinebat fieri.

Idem ad Donatiſtas.

¶ Non reiterant̄ ſacramenta que extra eccleſiā cōferunt̄.

Non in vobis mutam⁹ in quib⁹ nobiſcū eſtis: (in multis enim nobiſcū eſtis, nam et de talibus dictum eſt q̄ in multis[v] erāt mecum)

o ¶ Redeuntibus omnibus. Nota de peniten. diſtinc. iiij. ʒ. verum. quia quidam, dicunt q̄ redeunt ſicut flores in vere. ⁊c.

Tunc valere. ¶ Hec eſt.x. pars diſtin. in qua probatur per.xj. ca. q̄ non valet baptiſmus aque cum datur ficto: niſi fictio vel incredulitas recedat a corde percipiētis. Jo. de fan.
p ¶ Tunc valere. Hec eſt vera ſententia.
q ¶ Incipit. Qꝛ tunc incipit eſſe in eo: et efficaciam in eo habere: †⁊ ibi ra tihabitio retro trahitur. Et eſt argumē. cōtra. ff. de his qui notā. infa. fur. ʒ. qui iuſſu.
r ¶ Ad ſalutem. Id eſt res per baptiſmum ſignificata tunc incipit habere remiſſionem peccatorum, ⁊ non propter baptiſmū ſed propter cordis cōtritionem: id eſt per charitatem vel humilitatem mentis, quam habꝫ dū habet cordis contritionem. Additio Ad hoc nota. ʒ.j. qōne.j. ſi fuerint, in glo.j.
s ¶ Baptiſmus. Scilicet interior: ſcilicet peccatoruꝫ ablutio.
t ¶ Cum illa fictio. Supra ea. diſtinc. oſtenditur. et ca. nullus.
Non in vobis. ¶ Caſus. Dicitur hic q̄ in Donatiſtis ad fidem redeūtibus nō reiteratur baptiſm⁹, nec alia ſacramenta que conferunt et accipiunt in forma eccleſie: ſed reconciliantur vt fiāt de vnitate eccleſie, de qua non erant cum ſacramētum exterius haberent, non ad ſalutem, ſed ad condemnationem.
v ¶ In multis. i. in oīb⁹ ſacramētis.

Gala. iij. d.
Sap. j. a.
† Quia tūc incipit ⁊c. vt in gl. ſe. ⁊ ita totā ꝯtinuā ponit Hu. cui⁹ fuit glo.
Mat. xviij. c.

ſed nō in charitate, ſine qua nihil ſunt omnia, ȝ. ca. quomodo. ⁊ ca. ſolet.

a ❡ In ſymbolo. Cōtradicit qd̄. j. ſequit: qꝛ in ipſa catholica eccleſia non ſunt nobiſcū, ſed dic ꝙ ideo dicuntur eſſe in ſymbolo, qꝛ ſunt in maiori parte. Nam ſi in toto ſymbolo eſſent: ergo eſſent nobiſcū i eccleſia: cuȝ hoc ſit de ſymbolo, credere in catholicā eccleſiam: ſicut ⁊ alibi dicit quis nō tenere fidē cū non teneat eccleſie vnitatem. xxiiij. q. j. aduocauit.

Heretici q̄liter ſunt in ſymbolo nobiſcum. et no. h ꝙ ponit pars ꝓ toto: vt. xiiij. q. v. penale. ſicut ecō uerſo. lxxvj. di. §. nō autem.

b ❡ In ceteris. arg. ȝ. xxiiij. q. j. schiſma. ſꝫ illud q̄ ad effectum.

c ❡ In corpore ſunt viuētes. ⁊ ideo nō eſt deſperandū de eis. de pe. di. vij. ca. j.

d ❡ Foris. Videt ꝙ extra eccleſiam heretici cōficiant, ⁊ ſic reprobat q̄orūdam opinio qui dicūt, extra vnitatem eccleſie corp⁹ Chriſti confici non poſſe: vt. j. q. j. dn̄s declarauit. ⁊ ca. nō nocet.

Ad idē. xxiij q. iiij. qd̄ faciet. ⁊ ȝ. e. oſtēditur. in ꝑn. ſ. ȝ i eo qd̄ ie. ⁊ no. ȝ. e. diſt. ij qd̄ ſit. ibi dixi. Archi.

e ❡ Sed rem. ſcilicet vnitatem eccleſie. Joan.

A Bantiqua. ¶ Caſus. Heretici in forma eccleſie baptizati ad fidē redeūtes, aut chriſmate cōfirmātur, aut recōciliatoria manus eis imponitur, vel de fide interrogantur. Nam arrianos occidentalis eccleſia reconciliat, orientalis chriſmat, monothelitas vero de fide interrogat: ⁊ tunc baptiſma qd̄ apud hereticos receperunt eis, proficit ad ſalutem.

ſed ea corrigim⁹ in quibus non eſtis: ⁊ ea vos hic accipere volum⁹, que non habetis illic vbi eſtis: nobiſcū em̄ eſtis in baptiſmo, in ſymbolo[a], in ceterꝭ[b] dominicis ſacramentis: in ſpiritu autē vnitatis, ⁊ in vinculo pacis, in ipſa deniq; catholica eccleſia nobiſcū nō eſtꝭ. Iſti autem cum quibus vel de quib⁹ agimus, non ſunt deſperandi: adhuc em̄ in corpore ſunt: ſed nō querāt ſpiritū ſanctū, niſi i corpore[c] chriſti: cui⁹ habent foris[d] ſacramentū, ſed rē[e] ipſam non tenēt int⁹ cui⁹ eſt illud ſacramētum: ⁊ ideo iudicium ſibi manducant ⁊ bibunt.

Itē Greg. Quirico ep̄o ⁊ ceteris in hybernia epiſcopis.

❡ Quomodo recipiant ab eccleſia q̄ in noīe trinitatis apud hereticos baptizantur.

AB antiqua patrū inſtitutione didicim⁹[f] vt q̄ apd̄ hereſim in trinitatꝭ nomine baptizant: cū ad ſanctā eccleſiam redeunt, aut vnctione[g] chriſmatꝭ, aut impoſitione manus, aut ſola ꝓfeſſiōe[h] fidei ad ſinū matrꝭ eccl'ie reuocent. vn̄ arrianos ꝑ impoſitionē man⁹ Occidēs, ꝑ vnctionē ſc̄o chriſmatis ſancti ad ingreſſum catholice eccl'ie Oriēs reformat, Monothelitas[i] vero ⁊ alios ex ſola ꝯfeſſione recipit, qꝛ ſanctū baptiſma qd̄ apud hereticos ſunt conſecuti, tūc in eis vires emūdationis recipit, cū illi vel per impoſitionē man⁹ ſpiritū ſanctū acceperit, vel iſti ꝓpter confeſſionē vere fidei[k] ſancte ⁊ vniuerſalis eccleſie viſceribus ſunt vniti.

Itē Aug. de baptiſmo lib. iiij.

❡ Extra eccleſiā baptiſm⁹ accipi poteſt, ſed nō ꝓdeſt.

ECcleſia paradiſo ꝯparata indicat nobis[l] poſſe quidē baptiſmū ei⁹ hoīes etiā foris accipere: ſꝫ ſalutē[m] beatitudinis extra eam neminē vel percipere vel tenere: non em̄ in Meſopotamia vel egypto, q̄ illa flumina peruenerūt, eſt felicitas vite que in paradiſo[n] commemorat: ſic ergo baptiſm⁹ eccleſie poteſt eſſe extra eccleſiam[o]: mun⁹ autē beate vite nō niſi intra eccleſiā inuenit.

Idē de vnico baptiſmo. lib. iij.

❡ Baptiſm⁹ ⁊ ſacrilegiū hereticoꝝ nō ſunt ſacramēta.

NUnc autē nō ſicut hereſis hereticorū eſt, ſicut error ipſoꝝ eſt, ſicut etiā ſacrilegium diſſentionis eoꝝ eſt: ſic etiā baptiſma qd̄ chriſti eſt, nō debet dici ipſorum.

Item lib. v. ❡ De eodē.

CUm tātū[p] valeat baptiſmus ꝑ hominē cōtēptibilē quātū per apoſtolū dat⁹:

eſt ꝙ inter ſe eccleſia occidentalis et eccleſia orientalis ſentiant contraria: ſed qꝛ diuerſo modo errabant, diuerſo mundo recipiebantur. Arriani qui erant in oriēte, non chriſmabantur, ideo oriens redeuntes chriſmabat: qui ab eccle erant in occidente, chriſmabantur: ⁊ ideo vt oſtenderet eos de vnitate eccleſie, per man⁹ impoſitionē eos recipiebat eccl'ia orientalis. vnde eſt arg. ꝙ diuerſe erāt Arrianoꝝ ſecte. vnde ȝ. e. diſtin. j. c. eccleſias. vbi dicit ꝙ eccleſia ab eis conſecrata reconſecret, ab arrianis datus baptiſmus non iteret: vt. ȝ. j. q. j. Arrianos. Et arg. j. e. de Arrianis. Jo.

Heretici diuerſimode ſia recipiunt.

l ❡ Eccleſia. Caſ⁹. De paradiſo exeunt flumina, ſed tn̄ felicitas paradiſi intus eſt, nō extra: eodē modo ſacramenta ad hereticos pueniūt, ſed ſalutem non cōferūt que eſt tātū in eccleſia, nec ducitur bona vita, niſi in eccleſia. Hug. tamē illum caſum ſic ponit cōparans eccleſiam paradiſo, et baptiſmū fluminibus paradiſi: baptiſmus in eccleſia celebrat⁹ gratiam cōfert: ſed ſi extra eccleſiam celebret, baptiſmus verus cōfertur, ſed cum extra eccleſiā gr̄a nō ſeq̄t, ſicut nec felicitas paradiſi ſeq̄tur flumia illa ex q̄ exeūt de paradiſo. Sequēs. c. pꝫ. ⁊ vbi eſt ſicut ſupple nō.

l ❡ Nobis. ȝ. j. q. j. ſicut.

m ❡ Sed ſalutē. ȝ. j. q. j. extra eccleſiam.

n ❡ Que in paradiſo. que interpretat ort⁹. Et agit ibi de illo vbi fuit Adā de terreſtri: quādoq; paradiſus dicitur empyreum celum.

o ❡ Extra eccleſiā. xxiiij. q. j. alien⁹. ⁊ ca. quia.

CUm tn̄. ¶ Caſus. Probat in hoc ca. ꝙ q̄cūq; baptizat baptiſm⁹ chriſti eſt, ⁊ nō baptizātis: nec aliquis apl'oꝝ dixit ſuū eſſe baptiſmū: lꝫ quedā alia dixerūt eſſe ſua: dꝛ etiā ꝙ lꝫ mali inequal'r operent cū bonis, ab oīb⁹ tamē equaliter baptizant. Sequēs ca. patet.

❡ Cum tantū. ¶ Caſus. Probat hic Aug. duplici ratione baptiſmū chriſti eſſe, nō miniſtri cōferētis. Prima ratio, quia eodem modo valet baptiſm⁹ collat⁹ per malū ſicut

f ❡ Didicim⁹. Hec recōciliationum diſparitas fiebat, aut propter hereticorum diſparitatē, aut eccleſiarū variam conſuetudinem.

g ❡ Aut vnctione. j. q. j. hi qui baptiſmū.

h ❡ Sola ꝓfeſſione. qꝛ tm̄ interrogant ſi recte credāt, man⁹ eis erat impoſita: ſꝫ ſi deficeret, ſuppleret. j. q. j. §. ecce. De errore iſtoꝝ habes. xvj. diſt. habeo.

Error monothelitarum.

i ❡ Monothelitas. Qui dicunt vnam tantum voluntatem eſſe in Chriſto. ſ. humanitatis, non diuinitatis: vt xvj. diſt. habeo.

k ❡ Fidei. Diuerſitas ſuſcipiendi hereticos non ideo

per bonũ. Sed a: q2 lʒ apl'i dixerint euãgeliũ meum: gloriam meam: non tamen dixerũt baptiſmũ meum.
a ¶ Eſſe cognoſcit. Nam omnia noſtra facimus ⁊c. C. de vete. iur. enucle. l. j. §. ſed neqꝫ.
b ¶ Baptiſmum. Inuenit tamen baptiſmus Joannis, q̃ in forma ſua baptizauit.

lee, quia cadunt leuiter vento tẽtationis. de peniten. diſtin. v. ca. j. ⁊. xxiij. q. viij. ca. j.
l ¶ Exeunt. Sic et mali hoies de eccleſia. ſed boni non exeunt ſaltem finaliter ⁊ eternaliter: vt de peni. diſ. ij. §. hoc itaqꝫ. ca. quecunqꝫ. ⁊ ca. firmũ. ⁊ ca. nullus. Jo.

ita nec illi⁹ ſed xp̃i eſſe cognoſcitur[a]. Itẽ inuenim⁹ dictũ ab apl'is, ⁊ gloriã meã: q̃uis vtiqꝫ a dño: ⁊ miniſteriũ meuꝫ, et prudentiã meam: et euãgeliũ meũ: q̃uis vtiqꝫ a dño īptituꝫ atqꝫ donatũ: baptiſmũ[b] auteꝫ nemo eoꝝ meũ dixit oĩno. neqꝫ eñ oĩm eq̃lis eſt grã[c]: neqꝫ miniſtrãt oẽs equalr̃; neqꝫ eq̃li prudẽtia vel ſciẽtia ſunt oẽs p̃diti et ĩ euãgelizãdo ali⁹ alio meli⁹ opat̃. Et iõ dici põt ali⁹ alio doctior eſt[d] in ipſa ſalutari doctrina: alius autẽ alio magis minuſve baptizat⁹ dici nõ poteſt: ſiue ab inferiore, ſiue a maiore baptizetur.

Idem in lib. iiij. De eodem.

Satis oſtendim⁹ ad baptiſmũ qd̃ v̾bis euãgelicis ↄſecrat̃, nõ ptinere cuiuſq̃ dãtis vel accipiẽtis errorẽ[e] ſiue de patre, ſiue de filio, ſiue de ſpũ ſctõ[f] aliter ſentiat q̃ celeſtis doctrina inſinuat.

Idem in lib. de baptiſmo.

¶ Q̃ bonis ⁊ malis ſacr̃a eccleſie communia ſunt.

Est vnitas eccleſie q̃ late[g] ptꝫ. in ſacr̃oꝝ videlicet ſocietate ⁊ cõione, q̃ cõplectitur cuꝫ granis etiã paleas: quãdo eas corporal̃r mixtas[h] ita patitur, vt neqꝫ illas iuſti vitent, neqꝫ ab illis iuſte vitentur. ſic ſunt in eccleſia homines mali, vt in corpore humano humores mali, qui interdũ exeunt[i] ex corpore.

Item de vnico bap. lib. vj.

¶ Non tranſit ad aquã baptiſmi malitia benedicentis.

Non eſt aq̃ pphana et adultera ſuper quã nomẽ dei inuocat̃, etiã ſi a pphanis ⁊ adulteris inuocet̃: q2 nec ip̃a creatura[k] adultera eſt, nec ipſum nomen adulterũ eſt.

Item Beda, homil. xvj.

¶ Non eſt rebaptizãdus qui ab hereticis baptizatur.

Siue heretic⁹ ſiue ſchiſmatic⁹, ſiue facinoroſ⁹ quiſqꝫ in ↄfeſſiõe ſctẽ trinitatis baptizet[l], non valet ille qui baptizat⁹ eſt a bonis catholicis rebaptizari: ne cõfeſſio vel inuocatio tanti nominis[m] videatur annullari.

Item Greg. ij. Bonifa. ep̃o.

¶ Baptizati a paganis, in nomine baptizent̃ trinitatis.

Quos a paganis baptizatos eſſe aſſeruiſti, ſi ita[n] habetur: vt denuo baptizes in noĩe trinitatis mandamus. Item Celeſtinus pa.

¶ Sine exorciſmis ⁊ exſufflationibus nullus baptizetur.

Siue paruuli[o], ſiue iuuenes ad regenerationis veniunt ſacramẽtuꝫ: nõ fontem vite prius adeant, q̃ exorciſmis et exſufflationibus clericoꝝ ſpiritus immundus ab eis abijciat̃[p]. Item Raba. de inſtitutione clericorum.

¶ Officium baptizandi catechumeni preueniant.

c ¶ Gratia. q̃ tamẽ omibus datur equaliter in baptiſmo, ſꝫ ex modo cõuerſationis noſtre minuit̃ vel auget̃: vt. j. eo. nec quecꝫ. Sed hic non loquit̃ de illa gr̃a baptiſmi que datur ſine p̃ſonarũ acceptione, dũmodo fictus nõ accedat.
d ¶ Doctior eſt. Nã non oẽs ⁊c. C. de vete. iur. enu. l. j. §. ſi quis.
Satis oſtendimus.
e ¶ Vel accipientis errorẽ. Dũ tamẽ in forma eccl'ie hoc faciat vel etiã ſi corrupte loquatur, nõ eſt rebaptizandus. qd̃ tamen aliter olim inſtitutuꝫ fuit, ne ad hoc praui hoies aſſueſcant. ſ. e. diſt. non illud. j. ea. diſti. ca. ſi non.
f ¶ De ſpũ ſancto. Dum tñ intendat baptizare: vt ſ. e. ſolet qñqꝫ. licet eñ Arriani errent circa p̃ſonas concedentes ⁊c. credentes filium non eſſe equalem patri: vt xxiiij. q. iij. ca. quidam. verſi. Arriani. tamen Arriani baptizant. j. eo. de Arrianis.
Eſt vnitas. ¶ Caſus. Dicit hic q̃ mali percipiũt ſacr̃a eccl'ie et in eccl'ia ſunt bonis admixti: ſicut in humano corpore ſunt humores mali qui quandoqꝫ exeunt de corpore.
g ¶ Que late ptꝫ. Sed eccleſie vnitas que eſt in fide et charitate, nõ ita late ptꝫ: ſed hec amplectit̃ ſolos bonos. ſ. e. diſt. ij. q2 paſſus. Sed ſm̃ vnitatem ſacramẽtorum etiam malos alios cõplectitur: vt. ſ. eo. quomodo. verſi. induant. ⁊ extra hanc multi relinquentur.
h ¶ Mixtas. ſ. malos mixtos bonis. Sũt enim malimixti inter bonos, ſicut palee inter grana: et dicuntur pa-

Non eſt aq̃. k ¶ Creatura. Polluta tamen dici põt quãtum in eis eſt. xlix. diſtinc. ca. vlti. Joan.
Siue heretic⁹. ¶ Caſ⁹. Quicũqꝫ malus baptizet in forma eccl'ie aliquẽ, nullus catholicus dꝫ euꝫ rebaptizare: cum videatur q̃ inuocatio tãti nominis nullã vim habeat. Sequens cap. ptꝫ: qd̃ itelligit̃ de his qui non ſunt baptizati in forma eccleſie.
l ¶ Baptizet. ſ. j. q. j. hi qui. ⁊ ca. dedit. ſ. xix. di. ſcd̃m. ſ. e. Q. a quodã. ſ. j. q. j. ſi q̃s per ignorantiã. ȝ. ſ. e. diſt. hi de q̃b⁹. ȝ. Sol. ibi ĩ forma: hic nõ. Et reiterat̃ quantum ad factum.
m ¶ Nois. Cur aũt nõ dr̃ noim, vt in noib⁹ p̃ris ⁊ filij ⁊ ſpũſcti te baptizo? hoc iõ fit, vt appellatione ſingularitatis in eſſẽtia vnitas p̃ris et filij ⁊ ſpũſſancti, in perſonis trinitas deſignetur.
Quos a pa. n ¶ Si ita. ſcilꝫ in forma eccleſie non fuerunt baptizati. Jo.
Siue puuli. ¶ Hec eſt. xj. pars di. in qua pbatur p. xix. cap. q̃ catechiſmus debet p̃cedere baptiſma. Jo. de fan.

o ¶ Siue † paruuli. De precedenti ſolennitate baptiſmi ſubiungit. ſ. de exorciſmo ⁊ catechiſmo.
p ¶ Abijciat̃. i. p̃iciat̃. i. p̃iciendus deſignetur. Et ſic nõ eſt ȝ. j. e. nec quecꝫ. ⁊ ſi non p̃ſit ad vitã aliq̃d: q2 ppt̃ hoc nõ fiunt minus indigni, q2 mors adhuc in eis remanet: p̃deſt tñ vt minus poſſit eis inimicus nocere: vt. j. e. dehinc. §. Quẽ effectũ hꝫ exorciſmus: nunq̃d eijcit ſpm̃ immundũ? Immo donec baptizet̃, eſt mẽbrũ diaboli: q2 non eſt mediũ: vt. xxiiij. q. j. qm̃. Sed dic abijcit. i. ſignifi-

Gr̃a datur ĩ baptiſmo oib⁹ eq̃liter.
Baptiſmi forma corrupte plata non viciat ipſum.
Heretici baptizãt poſſunt.
Mali ſunt bonis mixti.
Baptiſm⁹ fit ĩ noĩe: et non in noibus p̃ris ⁊c.
xj. ps.
† Correctiue ponit. nã p̃ter baptiſmũ nulla ſalus ẽ puero. j. e. nulla.
Exorciſmi effectus.

cat abigēdū, vel abijciēdū, vel ſaltem cōpellit eū ne iam tm̄ noceat quantū nocere potuit prius: vt. ſ. eo. ca. ij.

a Nte baptiſmū. ¶ Caſus. Probatur in hoc. c. ꝙ primo dʒ baptizandus inſtrui in fide anteq̄ꝫ baptizeẗ. Qđ probaẗ exēplo xp̄i, qui prius oculos ceci nati ſputo ſupliniuit: et poſtea eum ad aquas Siloe miſit. Oīa aūt q̄ ſequūtur patēt vſqꝫ ibi: poſtea ſignaẗ. ⁊ p̄ te videbis: q2 nō opꝫ vt te adiuuē, cū non eſt neceſſe, et qđ diciẗ in hoc ca. poſt q̄ꝫ ſe alterius. ſ. xp̄i: prioris ſcꝫ diaboli. Qđ dr̄ in illo ca. poſtea ſignatur in corde, id eſt pectore.

Siloe ē fons: et iterpretatur, fons luminis.

a ¶ Siloe. Fons eſt, et iterpretatur miſſus eſt: q2 chr̄s i quo baptizamur miſſus eſt. xxiij. diſtin. qui ep̄s. Jo.

b A Nte viginti. ſ. x. q. j. placuit.

c ¶ Dies. in mediana hebdomada cum cantatur ſitientes. ſ. diſ. lxiij. principali.

d ¶ Exorciſmi. i. adiuratiōe. exorcizare. i. adiurare.

e ¶ Spūalr̄. ſufficit ꝙ ſenſum retineāt. ff. de leg. l. ſcire leges. j. queſt. j. Marchion.

f S ymbolum. ¶ Cōpetētibus. i. intellectuꝫ diſcretionis habentib⁹ vel cupiētib⁹. Cōpetētes quidē appellanẗ qui libero arbitrio vtentes pniam ab eccleſia accipiūt: vt ſint digni accedere ad catechiſmuꝫ: deinde ad baptiſmi ſacramentum: vt. xxv. diſt. audire.

Cōpetētes q̄ dñr.

C Atechiſmi. Catechiſm⁹ grece, latine diciẗ inſtructio: vnde catechizare, id eſt inſtruere. Archi.

g ¶ Uniuſcuiuſqꝫ eccl̄ie, hoc i mul-

A Nte baptiſmum, catechizādi dʒ hoīem p̄ue nire officiū: vt fidei primū catechumen⁹ accipiat rudimentū. Itē ipſe chr̄s prius ceci nati ocl'os luto ex ſputo facto ſuperliniuit: et ſic ad aquas Siloe[a] miſit: q2 prius dʒ baptizādus fide incarnatiōis xp̄i inſtrui: ⁊ ſic ad baptiſmū iā credulus admitti: vt ſciat cuius gr̄e in eo eſt particeps, et cui iam debitor fiat deinceps.

I tē ex conci. Bracharēſi. ij.

¶ Quo tp̄e catechumeni ad exorcizandū ſunt deferendi.

A Nte viginti[b] dies[c] baptiſmi ad purgationē exorciſmi[d] catechumeni currant. in quibus. xx. dieb⁹ omnino ſymbolū qđ eſt Credo in deum patrem omnipotētem, ſpiritualiter[e] doceantur.

I tem ex cōcilio Agathenſi.

¶ Quo tp̄e cōpetentib⁹ ſymbolum eſt predicandum.

S ymbolum etiaꝫ placuit ab oībus eccleſijs vna die. i. ante octo dies dn̄ice reſurrectionis publice in eccl'ia competentibus[f] predicari.

I tem Nicolaus papa.

¶ In vnaquaqꝫ eccl'ia baptizandi catechizari poſſunt.

C Atechiſmi baptizādorū a ſacerdotib⁹ vniuſcuiuſqꝫ[g] eccleſie poſſunt fieri: ſicut in hac ſancta Ro. eccl'ia (cui deo authore miniſterium exhibem⁹ nr̄i famulat⁹) ſolenniter fieri cōprobanẗ. I tē ex cōci. Laodicēſi. De eodem.

B Aptizandos opꝫ fidei ſymbolū diſcere, ⁊ quinta feria vltime ſeptimane vel ep̄o vel pbr̄o reddere[h]. I tē ex cōci. Martini pa. De eodem.

N On liceat ante duas[i] ſeptimanas paſche ſed ante tres ad baptiſmum ſuſcipere aliquem. opꝫ autē in his diebus qui baptizandi ſunt vt ſymbolum diſcant: et in. v. feria nouiſſime ſeptimane ep̄o vel preſbytero reddant.

I tem ex cōci. Carthagi. iiij.

¶ Anteq̄ꝫ baptizentur quilibet ſunt examinandi.

B Aptizādi nomen ſuū[k] dent: ⁊ diu[l] ſub abſtinētia vini ⁊ carniū, ac manus impoſitionis crebra examinatione[m] baptiſmum percipiant.

I tem Raba. de inſtit. cleri.

¶ Baptizandi quare exorcizantur et exſufflantur.

P Oſtq̄ꝫ ſe baptizand⁹ p̄ ꝯfeſſionē vere fidei in alterius cōmēdauerit dn̄iū: et per abrenūciationē[n] a prioris poſſeſſoris ſe alienauerit[o] ſeruitio, exſufflaẗ ab eo poteſtas ſeua: vt p̄ piū ſacerdotis miniſteriū ſpūi ſctō cedat fugiens malignus ſpūs. I tē Aug. de ſymbolo. lib. j. De eodem.

S Icut noſtis fr̄es chariſſimi, paruuli exſufflantur et exorcizanẗ: vt pellaẗ ab eis diaboli p̄tās inimica, que decepit[p] hoīem, vt poſſideret hoīes. non ergo creatura[q] in infantib⁹ exorcizaẗ aut exſufflatur: ſed ille ſub quo ſunt qui ſub peccato naſcuntur.

I tem Raba. de inſtit. cleri.

¶ Quare ſignetur baptizandus in corde et fronte.

P Oſtea[r] ſignaẗ baptizādus ſignaculo ſctē crucis tā in corde q̄ꝫ in fronte, vt ab eo tp̄e apoſtata diabol⁹ in vaſe ſuo priſtino ſue iterēptionis[ſ] cognoſcens ſignaculū, iā ſibi deinceps illud ſciat eſſe alienum[t]. I tem in eodem libro.

¶ Quare ſuper eum orationes dicantur.

tis locis fit: ſed in primo ⁊ vltimo ſcrutinio oēs conſueuerunt venire ad eccleſiam baptiſmalem.

h B Aptizādos. ¶ Reddere. vulgariter loquiẗ. q. d. memoriter ſine inſpectione libri dicere. ſic. j. eod. proxi. Archi.

i N On liceat ante duas tm̄: q2 ante duas ⁊ ante tres ⁊c. cum al's duo ꝯtineñ in tribus. ff. de arbit. diem. §. ſi plures.

Ergo nō incipiūtur ſcrutinia in q̄rta feria poſt dn̄icā q̄ cātatur Letare hieruſ...

k B Aptizandi nomen ſuū dent in ſcriptis. hodie non tenet hoc. Et qđ dr̄ abſtinentia, cōſiliū eſt: ⁊ ita nō eſt ꝯtra. j. eo. ſine penitentia.

l ¶ Et diu. intra xx. dies. ſ. e. ante.

m ¶ Examinatione. q2 infidelis non recipietur ſine examiatiōe. j. e. iudei. ⁊ ca. ne qđ abſit.

n P Oſtq̄ꝫ ⁊c. ¶ Per abrenunciationem. Supra diſtin. j. eccleſiaſticarum.

o ¶ Se alienauerit. i. alienari inceperit: vt. ſ. eo. ſiue paruuli.

p S Icut noſtis. ¶ Que decepit. Et ideo fuit reſtitutus. nā deceptus ⁊c. ff. ad velleianum. l. j.

q ¶ Creatura. Nec diabolus inquātū ē creatura ſꝫ iquātū eſt vitioſus. xxiij. di. ꝙ ep̄s ordinandus eſt.

r P Oſtea ſignaẗ. i. p⁹ exſufflationem interemptionis.

ſ ¶ Sue interemptionis. i. ſignaculum ſcte crucis per qđ eſt interēptus, vt dixit diabolus de quodam iudeo q̄ ſupra ſe fecerat ſignum crucis. Inueni vas vacuum, ſed bene ſignatū.

t ¶ Alienū. i. alienādum. Sed ideo dicit alienum: q2 in proxi. ⁊c. xxiij. q. j. paratus.

a Exhinc. Typicum.i.figuratiuum.
b Careat.i.quod per ſalem ſignificatur.
c Sal celeſtis. Offerre myſtice. Ceſſat eñ vet⁹ obſeruatio legis lr̄alis.e x̄ de cōſti.tranſlato.
d Dehinc. Mediana hebdomada tribus diebus fiunt exorciſmi. Secunda iterum tribus: vt ita non reſtet in vigilia paſche niſi ſola immerſio. ſ3 hoc exorciſmi variantur.

e Arte.i. dolo. ſic exponit.xxij.q.ō.v.quacunq3.

Poſtea tangū tur. ¶ Cas⁹. Perfectis orōnib⁹ ſupradictis tāgunt ſacerdotes nares ⁊ aures baptizādi cū ſaliua dicendo verba illa q̄ dixit chriſtus qñ mutū ⁊ ſurdum ſanauit: ſcil3, Effeta: eum cū ſputo tāgens. Nares autē ideo tangunt ad denotandum q̄ baptizādus percipere deb3 odorem dei. Aures autē vt intelligat mandata dei. Sequēs ca. pt3. Propter gloriā muneris.i.propter glorioſum munus: ſcilicet corp⁹ ⁊ ſanguinem dñi: et operis.i. propter glorioſum opus.i. predicationem.

f Typicā.i. figuratiuā ſapientie dei, per digitū dei intellige dona ſpiritusſancti. Eſt caro noſtra lutum: patris ſapientia ſputum. Creditur humanum gen⁹ hoc medicamine ſanū,

g Propt glo-riā.i. glorioſum munus euchariſtie, ⁊ glorioſum opus predicationis. h. Pronaq3 cum ſpectent alia lia cetera terram: Os homini ſublime dedit, celūq3 videre Juſſit: et erectos ad ſydera tollere vultus. Et nil turpitudinis debet infligi faciei. C. de penis. ſi quis in metallum. Argu. contra extra. de crimi.fal.ad audiētiam, Glorioſius q̄ppe et excellentiſſimum in humano corpore hominis os deprehenditur: per quod deus glorificatur et benedicitur et predicat. In ſignum ergo tanti muneris et operis dignitate non tangitur os cum ſaliua.

h Muneris. Id eſt corporis dñi et ſanguinis: qd eſt munus excellentiſſimum.

i Et operis.i.p̄dicationis ante em̄ q̄ȝ quis baptizetur, nec ad corpus domini ſumēdum nec ad predicationis officium gerendum eſt idoneus. Unde nec debet quis ante baptiſmum corpus Chriſti ſumere: nec predicationis officiū gerere, nec debet ei credi hoc vel illud. vnde in euāgelio Joannis: Jeſus non credebat ſe illis.ſ. infidelibus.

k Non os tangit. Ad oſtendendum q̄ non prius credendum eſt homini, q̄ȝ odor fame ſue preceſſerit. de cā vnctionis habet ex̄ de ſacra vnc. cū veniſſet. Jo.

Deinde. ¶ Caſus. Peractis omnibus ſupradictis vngitur baptizandus in pectore oleo ſāctificato cū inuocatione prīs et filij ⁊ ſpūſſancti: vt mens eius confortetur in fide. Ungitur eodem oleo inter ſcapulas, vt vndiq3 muniatur, et ad bona opera facienda per dei gratiam roboretur.

l Deīde. id eſt poſtq̄ȝ eſt baptizatus. vnde finis capi.debuit eſſe principium. Jo.

Uenit ſacer. ¶ Cas⁹. Primo dī in hoc, ca.q̄d facere debeat ſacerdos cū ad fontē baptiſmatis primo venit. Scdō dī q̄ vbi homo baptizat̄ ſm formā euangelicā, adeſt preſentia trinitatis: operat̄ dei filius: deſcendit ſpūſſanctus. ſ3 in baptiſmo chriſti, ꝑpter incredulos deſcēdit in ſpecie viſibili: q̄ ſimiliter in ap̄los deſcēdit ꝑpter hoc in linguis igneis, nos autē nō percipim⁹ eū viſibiliter, ſed per fidem.

Exhinc etiā dicunt̄ ſup eū orationes, vt fiat catechuminus: tunc datur baptizando ſal benedictum in os, vt per ſal typicū[a] ſapientie ſale cōditus fetore careat[b] iniquitatis, ne a vermibus peccatorum vltra putrefiat, ſed magis illeſus ſeruetur ad maiorem gratiam percipiendam.

Itē Beda ſuper lib. Regum.

Quare ſale initiantur catechumini.

Sal celeſtis ſapiētie quo initiant̄ cathecumini in cunctis operū noſtrorum ſacrificijs iubemur offerre[c].

Item Raba. de inſti. cleri.

Quare iterū exorcizantur.

Dehinc[d] iterū exorcizantur, vt diabol⁹ ſuam nequitiā cognoſcens, iuſtū ſup ſe dei iudiciū timens recedat ab hoīe: nec contēdat eū arte[e] ſua ſubuertere ne baptiſmū conſequat̄: ſed magis honorem deo creatori ſuo exhibens, reddat opus deo factori ſuo.

Itē Grego. pa. in hom. xxix.

Sacerdotes exorcizando demonia repellunt.

Sacerdotes cū p exorciſmi gratiā manū credētibus imponunt, ⁊ habitare malignos ſpirit⁹ in eorum mente cōtradicunt: quid aliud faciunt, niſi q̄ demonia eijciunt?

Item Raba. de inſti. cleri.

Quare de ſaliua nares ⁊ aures tanguntur.

Poſtea tangūtur ei nares ⁊ aures de ſaliua, et dicit̄ ei verbum euangelicū qd̄ Jeſus dixit quando ſurdum et mutū ſanauit: tangens cum ſputo linguā eius, ⁊ mittēs digitos in auriculam eius, dixit: Effeta, qd̄ eſt adaperire. hoc em̄ ſacramētū hic agit̄, vt per ſaliuā typicā[f] ⁊ ſacerdotis tactū, ſapiētia ⁊ virt⁹ diuina ſalutem eiuſdē catechumini operet̄, vt aperiant̄ ei nares ad accipiendū odorē notitie dei, vt aperiātur ei aures ad audiēdū mādata dei, vt aperiant̄ ei ſenſ⁹ in intimo corde ad reſpondēdū.

Itē Amb. de ſacramētis.

Quare nares nō ora baptizandorū epiſcop⁹ tāgit.

Propter gloriā[g] muneris[h] ⁊ operis[i] nō os[k] tangit eps: ſ3 nares, vt bonū odorē accipiāt pietatis eterne.

Item Rabanus de inſtitutione clericorum.

Quare a ſacerdote inunguntur.

Deinde[l] a ſacerdote inūguntur, vt ſacrum baptiſma cum fide accepta cuſtodiat̄: vngit̄ tūc illius pect⁹ oleo ſanctificato cū inuocatiōe ſctē trinitatis: vt nulle reliquie latētis inimici in eo reſideāt: ſed in fide ſctē trinitatis mēs eius confortet̄. vngit̄ ⁊ inter ſcapulas de eodem oleo: vt vndiq3 muniat̄: ⁊ ad bona opera faciēda per dei gratiā roboretur.

Item conſecratur fons: vt ad ipſum baptiſma cathecumin⁹ accedat.

Itē Amb. i lib. de ſacramētis.

Quō fontem baptiſmi trinitatis preſentia conſecrat.

Uenit ſacerdos ad fontem, dicit precē: inuo-

Marginal notes: idest celeſtē ſapientiā q̄ per ſalē ſitū. Archi. deſigt. Exorciſmi fiūt tribus dieb⁹. — Verſus circa materiā baptiſmi. — Hō eſt digniſſima creaturarum. Ouid. — Facies hūana non eſt deturpanda. — Baptiſmo carēs neq3 corpus dñi ſumat, neq3 p̄dicet.

a ¶ Primo.i.olim in baptiſmo Chriſti.
b ¶ Deſcendit.in ſpecie columbe.
c ¶ Sed per fidem. Ut legitur de pe.diſt.ij.querēdū.⁊ ca.pennata animalia.Jo.

De hoc ſ.e.ca. alio. h.

d Si non ſanctificat. Hec eſt.xij.pars Ci.ſm Joan. de ſant. ¶ Caſus.

Quidā pbri quando aquam baptiſmatis benedicunt vitioſas preces per imperitiā pferūt. quare queſitū fuit ab Aug. vtrum valeat benedictio non obſtāte vitio locutionis, vel q̄ hereſim ſapit? et certe pbat Aug. ꝙ valet nam ſi aliquis fuerit baptizatꝰ in forma ecclie in aqua vbi fuerunt dicte preces ille, tñ non iterat baptiſmus, et hoc qr precantis affectus ſuperat vitioſam locutionē: et hoc fit per verba euāgelica ſine quibus baptiſma fieri nō poteſt. Nam ſi hereticꝰ i forma eccleſie baptizat, qui charitatis affectum non hʒ: licet preces offerat vitioſas, tamen vere baptizat. Idē etiā eſt i quolibet malo ſacerdote q̄ cū forma baptiſmi pfert preces vitioſas ab hereticis vel ab aliis cōpoſitas. Quid ita.i.cur ita eſt? quaſi cur nō iubetur denuo? quia plerūq ⁊c. nā vtiq, hec locutio ſuſpenſiua eſt vſq ibi: nec tamen. Si.i.quauis.

cat nomen patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti: vtitur verbis celeſtibus, celeſtia ſunt verba q̄ chriſti ſunt, preſentia trinitatis adeſt, operatur ſermo eternꝰ, vbi deſcēdit ſpiritusſanctꝰ: primo [a] q̄ſi colūba deſcēdit[b], vt increduli vocarētur ad fidē: in principio ſignū debuit eſſe in poſterioribꝰ pfectio: apertus eñ ſpūſſanctꝰ datꝰ eſt in igneis liguis ppter incredulos: nobis autē iam in plenitudine ecclie, nō p ſigna ſʒ p fidem[c] veritas eſt colligēda.

Item Augu. de vnicō baptiſmo libro.vj.

¶ Verba erroris per imperitiā plata non impediunt aque ſanctificationem.

Si nō ſctificatur[d] aqua cū aliqua erroris verba p imperitiam precator effundit: multi non ſolum mali ſed boni etiā fratres in ipſa eccleſia nō ſanctificant aquā: multorū eñ preces emendantur quotidie ſi doctioribus fuerint recitate, et multa in eis reperiuntur cōtra catholicā fidem[e]: nunquid ſi manifeſtetur aliquos baptizatos cū illis preces dicte fuiſſent ſuper aquā, iubentur denuo baptizari? qd ita? qr plerunq precis vitiū ſuperat precantis affectus[f]: quia illa certa verba euangelica ſine quibus nō poteſt baptiſmꝰ conſecrari, tantū valent vt per illa ſic euacuentur quicunq in prece vitioſa contra regulā fidei dicuntur, quēadmodum demoniū chriſti nomine excluditur. Nā vtiq[g] hereticꝰ ſi afferat[h] precē vitioſam, nec bonū habeat charitatis affectum, quo poſſit illa ſuperari imperitia: et ideo ſimilis eſt ei quicunq in ipſa catholica eccleſia inuidus, immundus, vel maleuolus eſt: quales arguit hic Cyprianꝰ[i] afferat etiā (vt fieri ſolet) aliquā precē in qua loquatur contra regulā[k] fidei (multi[l] quippe irruūt in preces non ſolum ab imperitis loquacibꝰ, ſed etiam ab hereticis cōpoſitas: ⁊ per ignorātie ſimplicitatē nō eas valētes diſcernere, vtuntur eis, arbitrantes ꝙ bone ſunt) nec tamen in eis qd peruerſuʒ eſt euacuat illa que recta ibi ſunt, ſed ab eis potius euacuatur[m].

Itē Aug. ad Neophytos.

¶ Quid ſignificent myſteria que in fonte baptiſmatis celebrantur.

d ¶ Si non ſanctificatur. Pone caſum per illa ca.ſ.e. diſt. retulerunt.et.ſ.di.xxxviij.ſedulo.
e ¶ Cōtra catholicā fidē.i. cōtra rectā verborū formā in ecclia catholica cōſtitutam. Uel cū dicit, baptizo te in nomine trinitatis et diaboli. Additio. Hoc etiā fuit dictū Lau. Uel dic ꝯ fidem.i.bonos mores, que ſcʒ ſapiūt hereſim. ſʒ ſacerdos ſimplex imperitus ſic nō intelligit, immo credit eas ſanū ⁊ rectū intellectū cōtinere. Jo. de ſan.
f ¶ Affectus.i.bonitas hōis ſuperat vitium locutionis q.d. non, ſed potius verbum Chriſti.
g ¶ Nā vtiq. Probat ꝙ vitiū precū ppter affectū bonum nō emendatur in baptiſmo: ſed verbū xpi operatur virtutem. nā hereticus bonū affectū nō hʒ: ⁊ quāuis vitiū precum afferat, nō tñ minꝰ baptiſmꝰ ſuū effectū habebit: qr tñ valent illa certa verba euāgelij, vt quātūcūq preces alie vitioſe ſint, formā tñ a xpo inſtitutā non poſſunt euacuare: immo potius q̄tū ſpectat ad baptiſmū, oēs euacuantur ab illis euāgelicis verbis. ⁊ hoc eſt: nā vtiq.

Baptiſmus nō vitiatur precum vitio.

h ¶ Si afferat. Si.i.quāuis.
i ¶ Cyprianꝰ. Cypriano eñ ⁊.lxxx. epis viſum eſt baptiſmū chriſti nō poſſe eſſe apd hereticos vel apud ſchiſmaticos: q̄ etiā baptiſma hereticorum lauacrum diaboli appellabant. ſ.e. di. quomodo.⁊ diſtin. xxxij. §.verum.
k ¶ Regulā. non eñ debēt verba celeſtis dei reſtringi ſub regulis donati. xxxviij.di. idignū, palea eſt. q.d. ſi virtus verborū excludit demoniū, ita et precum vitium.
l ¶ Multi. parētheſis eſt.i. interpoſitio vſq ibi: nec tamen.
m ¶ Euacuatur.ar. ꝙ vtilia nō vitiantur per inutilia. ſ. diſtin.xxxviij.turbat. ſ.xxiij.q.iiij. qd ergo. C. de do. ſanctimus. ſ.j.q.j.nonne ſodomite. ⁊ ca. dñs declarauit. ſ. diſt. xxxvij. ſi quid veri. ar. tñ. ꝯ. ff. de aqua quotid. ⁊ eſti. l.j. §. ite querit. ſ. diſtin. xxxiij. quotūdā. ſ. di.ix. ſi ad ſacras. ſ.iiij.q.ix.pura.
m ¶ Euacuatur. ex hoc cap. colligitur ꝙ nō vitiatur forma baptiſmi ſi qd in ea apponatur ſupfluū: qd admittunt quidā: vt ſi dicatur, baptizo te in noie patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti ⁊ diaboli vel arma virumq cano: vel quicqd ſequatur: baptizatꝰ eſt. arg. cōtra. ff. de verb. ob. q̄ extrinſecꝰ. Idē eſt ſi quid premittatur ante formā: vt ſi dicatur: arma virūq cano: ⁊ ego baptizo te in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti. Si vo aliqd interponatur: vt ſi dicatur, baptizo te, ⁊ deꝰ eſt, in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti ⁊c. non eſt baptizatus: arg. ff. de teſta. heredes palā. §. vl. vbi diſtinguitur an interponatur actꝰ extraneus. et circa hoc eſt omne verbū extraneū a forma. qd nō cōcedo. qui enim dicit, baptizo te in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti ⁊ omniū ſanctorum: non dicit, baptizo te in nomine patris ⁊ filij et ſpūſſancti: ⁊ ſm hoc duo diceret, quod eſt impoſſibile: et eadē ratione deberes dicere cū dicitur, non ego baptizo te in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti, ꝙ eſſet baptizatꝰ, quia verba baptizandi protulit: quod patet falſum eſſe. Sed pone ꝙ mutat ordinem baptizandi, an baptizabit, vel ſi dicat: baptizo te in nomine patris et ſpiritusſancti et filij? videtur ꝙ ſic. extra de reſcrip. cauſam. argu. C. de teſta. prepoſteri, nec enim ſcripture obſeruan-

PRima igiť ⁊ ſecũda pre dicatione de his tãtum locuti ſumꝰ que vobis priuſq̃ʒ ad fontẽ ſanctũ veniretʒ, iuxta catholice eccľie inſtituta tradidimꝰ: ⁊ q̇d ſignificaret vnctio q̃ diuerſis corporis noſtri adhibita partibꝰ, diuerſum intellectũ deſignat (prout dñs donare dignatus eſt) interpretati ſumꝰ, cũ oſtẽderimus vos per oleũ ſanctificationis ad auditum plene fidei preparatos, et ad bonum chriſti odorem vocatos, ex toto corde ad abrenũciandum diabolo eſſe commonitos: nunc vero de interioribꝰ iam myſteriis locuturi ſumus que in ipſo fõte celebrata ſunt: emiſſa enim certiſſima cautioneᵃ ꝙ vos abrenunciare omnibus pompis diaboli, omnibus operibꝰ eiꝰ, omni fornicationi diabolice ſpopondiſtis: deſcendiſtis in fontẽ ſacrũ, fontem redemptionis, fontẽ ſanctificatum virtute dei celeſti. In hoc ergo fonte anteq̃ʒ vos toto corpore tingeremꝰ, interrogauimus. Credis in deũ patrẽ oĩpotẽtẽ? Reſpõdiſtis: Credo. Rurſus interrogauimꝰ. Credis et in Jeſum chriſtũ filium eiꝰ q̃ natꝰ eſt de ſpũ ſctõ ex Maria virgine? Reſpõdiſtis ſinguli: Credo. Itẽ interrogauimꝰ. Credis ⁊ in ſpiritũ ſctm̃? Rñdiſtis ſimiliter: credo. Hoc autẽ fecimꝰ iuxta dñi noſtri Jeſu chriſti ſaluatoris imperiũ: qui cum ad patrẽ in celũ aſcẽderet diſcipulis ſuis. i. apľis mandauit, dicẽs: Euntes docete oẽs gẽtes baptizantes eos in noĩe patris ⁊ filij ⁊ ſpũſſancti. Itẽ. Mat. xxviij. Quod autẽ interrogauimus. Credis in ſanctã eccleſiã, remiſſionẽ pctõꝝ, carnis reſurrectionẽ? nõ eo modo quo interrogauimꝰ, vt quomodo in deũ crediť, ſic ⁊ in eccleſiã ſanctam catholicã: q̃ ꝓpterea ſancta et catholica eſt, qꝛ recte credit in deũ: nõ ergo ᵇdiximꝰ vt in eccleſiã quaſiᶜ in deũ crederetis: ſed intellige nos dicere ⁊ dixiſſe vt in eccľia ſancta catholica ꝯuerſantes in deũ crederetis, crederetis etiã reſurrectionẽ carnis que futura eſt.

Itẽ Iſido. de offi. lib. ij.

Alioꝝ fide ⁊ ꝓfeſſione paruuli baptizantur.

PAruuli alio ꝓfitente baptizantur, qꝛ adhuc loquiᵈ vel credereᵉ neſciunt ſicut etiã egri, mutiᶠ, ⁊ ſurdi, quorũ viceᵍ aliꝰ ꝓfiteť, vt ꝓ eis reſpõdeant dum baptizanť.

Itẽ ex cõci. Cartha. iiij.

Alioꝝ teſtimonio egrotantes ſunt baptizandi.

EGrotãtes ſi ꝓ ſe reſpondere nõ poſſunt, cũ voluntas eoꝝ teſtimoniũ ſuiʰ dixeritⁱ, baptizenť: ſimiľr ⁊ de penitentibꝰ, agendum eſt.

Item Auguſtinus.

Sacramẽtũ fidei non ipſa fides paruulũ facit fidelẽ.

dus eſt ordo. ff. de ſol. nec enim contrariũ tamẽ diciť: argu. C. de ſen. ⁊ interlo. l. prolatã. Dico enim ordinẽ ꝟboꝝ eſſe de forma. Si autem mora interponatur naturalis ⁊ compendioſa, vt de reſpirando vel tuſſiendo vel excreãdo, non obeſt. alias contra. C. de teſta. cum antiquitas, et de tempore hoc et actu qui interponitur, diſtingue per l. ff. de duobus reis cõſti. duos reos. §. vlti. et penul. et de verbo. obliga. continuꝰ. nam modicum interuallũ nõ impedit: quod tamen magis in intellectu q̃ʒ locutione ⁊c. ff. de ſo. ratum. Et hoc etiam attendas circa formam euchariſtie. Pone enim quod dicit formam panis, demũ poſt aliquantulum ſpatium formã vini: nunquid tranſſubſtãtiatur ibi panis vel vinum. Rñ. vt premiſi. tamen queſtio non procederet ſm eos q̃ dicunt eſſe duas formas: vt notaui. S. diſ. ij. qꝛ paſſus.

xiiij. ps

PRima igitur. ¶ Hec eſt. xiij pars diſt. ſm Joãnem de fan.

Caſus. In hoc ca. oſtendit Augu. ſe in ſuperioribus tractaſſe de his q̃ fiunt pueris in catechiſmo et exorciſmo. Scdo dicit ſe nunc velle de his tractare que fiunt circa pueros in ipſo baptiſmo et dicit ꝙ in baptiſmo precedit interrogatio et reſponſio de ſymbolo. Inde ſequitur immerſio in nomie patris et filij et ſpũſſancti: ſicut docuit xp̃s. ſed quia non inuenitur in ſymbolo, ſed credo ſanctam eccleſiam: Aug. credit eſſe repetendum ter, vt dicatur: credo in ſanctam eccleſiã ſicut ibi, credo in deum ⁊c. Ad vltimum ſubiungit ꝙ in alio ſenſu dicitur, credo in deum: et in alio ſenſu dicitur, credo in eccleſiam catholicam.

Stipulatio intercedit in baptiſmo ꝓ quã obligantur paruuli.

a Cautione. Hic ergo intercedit ſtipulatio, ⁊ obligantur pueri ex promiſſione patrinorũ, licet non intelligant: quod ſpeciale eſt in baptiſmo. illud autem eſt loco ſtipulationis, credis in deum? tenetur ergo obſeruare fidem puer factus adultus. xxxv. diſtinctio. de iudeis, et obligantur licet nichil intelligant. C. de fal. mo. l. j. immo ſi bene inſpexerimus, potius liberatur a diabolo q̃ʒ obligetur. nam ignorans per alium bene liberatur. Item ex eo ꝙ dicit certiſſima, eſt argu. ꝙ ſimplex cautio, idonea cautio dicitur. tamẽ lex dicit ꝙ cum dicitur idonea cautio, intelligendum eſt pignus vel fideiuſſor: vt. ff. de fideicom. liber. l. iiij. §. addici.

Cautio idonea que eſt.

b Ergo. Uocabulum ſemel poſitum poteſt accipi ꝓprie ⁊ improprie argu. diſtin. xxviij. preſbyterum.

c Quaſi in deũ. Credo deo: credas ꝙ deum: plus credo valere. Si credas in eũ, q̃ʒ ꝙ ei, vel eum.

PAruuli. ¶ Hec ẽ. xiiij. pars diſt. in qua ꝓbat per ſex ca. ꝙ ſolus baptiſmꝰ ſufficit paruulis q̃ alias non poſſunt credere niſi per ſacrm̃ fidei. Jo. de fan.

d Loqui. aliter ſi poſſunt loqui. vnde Aug. in epiſtola ad Renatum epiſcopum Septẽnis etatis pueri ⁊ mentiri et verum dicere, confiteri ⁊ negare iam poſſunt: et ideo cũ baptizãtur iam ſymbolũ reddant, et ipſi ꝓ ſe ad interrogationẽ reſpondeant.

xiiij. pars. Pueri ſeptẽnes poſſunt mẽtiri et verum dicere.

e Uel credere. argu. ꝙ hʒ puer fidẽ, ſed neſcit ea vti: vt ex. eo. maiores. ver. a pleriſq̃ʒ.

f Muti. vľ etiã furioſi. pupillꝰ enĩ † infans vel infantie ꝓximꝰ nõ multũ a furioſo diſtat. inſti. de inu. ſtip. §. pupillus. differentiam tamen dixi inter infantem et furioſum. S. e. hi qui.

† Sez ꝑ aliũ qui eiꝰ voluntatẽ ꝓbauit xxvj. q. vj. q̃ recedũt. ⁊ c. ſe. de pe. di. j.

g Uice nã ſatis ꝯueniẽs eſt vt q̃ ꝑ aliũ obligať, etiam libereť per aliũ. j. e. queris. Item dicit lex ꝙ ꝓ ignorante fide iubere poſſum. ff. de fideiuſ. fideiubere. et ignoranti etiam actio acquiritur. ff. ſi cer. pe. ſi a furioſo.

h Egrotantes. Sui. ſcʒ amici.

i Dixerit. Uel dici fecerit, † vel per ſigna. vľ dic ſui. ſ. voluntatis.

† multiplex. Archi.

NIhil eſt aliud. ¶ Caſus. Queſitum fuit ab Augu. quare pro paruulo cũ interrogatur, credis in deũ: reſpondeant patrini, credo: cũ paruulus fidei articulos nõ intelligat. ⁊ reſpondet ꝙ talis rñſio adhibet̃ vt ſacramentorum ſolennitas impleatur: ⁊ propter ſacramentũ fidei per quod paruulus dicitur fidẽ habere, et credere: vnde fides vocat̃ licet fidei veritatem nõ habeat in actu: ſed in habitu.

h ¶ Itidẽ. i. tantũ et hoc quo ad preſumptionem. arg. q taciturnitas non habetur ꝓ cõſenſu. ſ. diſt. lxxxvj. tanta. ſ. diſt. xxvij. diaconus. ſ. diſtin. liiij. ſi ſeruus. Sed contra. ſ. ij. q. vj. biduum.

Poſtq̃. ¶ Caſus. In hoc cap. duplex ratio aſſignat̃ quare homo ter im mergitur in baptiſmo. Una eſt q2 baptizatur in nomine patris et filij et ſpiritusſancti. Alia eſt quia xp̃s tertia die reſurrexit a mortuis, cũ quo etiam morit̃ in baptiſmo.

NIhil eſt aliud credere, q̃ fidẽ[a] habere[b]: ⁊ per hoc totũ reſpondet̃ credere paruulus q̃ fidei nõdum habet effectũ: reſpondet̃ habere fidẽ ꝓpter fidei ſacramẽtũ, ⁊ ꝯuertere ſe ad dñm ꝓpter ꝯuerſionis ſacramẽtũ, q2 et ipſa reſponſio ad celebritatẽ ſacramẽti pertinet. Ite paruulũ etſi[c] nõdũ fides illa q̃ in credẽtiũ volũtate cõſiſtit, iam tamẽ ipſi⁹ fidei ſacramẽtũ[d] fidelẽ[e] facit, ſicut credere reſpondet̃: ita etẽ fideles vocant̃, nõ rem ipſam[f] mẽte abnuendo, ſed ipſius rei ſacramentũ percipiendo.

Idem in lib. de baptiſmo.

¶ Alteri⁹ ꝓfeſſio nõ valet ei q̃ per ſe reſpõdere poteſt.

CUm ꝓ paruulis alij reſpondet vt impleat̃ erga eos celebratio ſacramẽti, valet vtiq3 ad eoꝝ conſecrationẽ, q2 ipſi ꝓ ſe rñdere[g] nõ poſſunt: at ſi ꝓ eo q̃ rñdere poteſt, alius reſpõdeat, nõ itide[h] valet. Ex qua regula illd̃ euãgelij dictũ eſt, qd̃ omnes (cũ legit̃) naturaliter monet. Etatẽ habet, ipſe pro ſe loquatur.

Item Aug. in homilia. iiij.

¶ Quare trina merſio in baptiſmate celebretur.

POſtq̃[i] vos credere ꝓmiſiſtis, tertio capita veſtra in ſacro fonte demerſim⁹: q̃ ordo baptiſmat̃ duplici[k] myſterij ſignificatione celebrat̃: recte em̃ tertio merſi eſtis q̃ accepiſtis baptiſmũ in noĩe ſancte trinitatis: recte tertio merſi eſtis q̃ accepiſtis baptiſmũ in noĩe Ieſu chriſti q̃ etiã die tertia reſurrexit a mortuis: illa em̃ tertio repetita demerſio typum dñice exprimit ſepulture, per quã chriſto cõſepulti[l] eſtis in baptiſmo, ⁊ cũ chriſto ſurrexiſtis in fide, vt peccat̃ abſoluti, in ſanctitate virtutũ chriſtũ viuatis imitando.

Itẽ ex canonib⁹ apoſtoloꝝ.

¶ De his qui ſemel non tertio in baptiſmate mergunt̃.

SI q̃s preſbyter aut ep̃s nõ trinã[m] merſionẽ vni⁹ myſterij celebret, ſ3 ſemel mergat in baptiſmate (qd̃ dari a q̃buſdã iubet̃ in morte[n] dñi) deponat̃. Nõ enim dixit dñs nobis: In morte mea baptizate, ſed euntes docete omnes gentes baptizantes eos in noĩe patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti.

Item Greg. Leonardo ep̃o.

¶ De eodem.

DE trina merſione baptiſmat̃ nil reſponderi veri⁹ poteſt q̃ qd̃ ipſi ſenſiſtis: q2 in vna fide nil officit ſancte eccleſie conſuetudo[o] diuerſa: nos autẽ ꝙ tertio mergim⁹ triduane ſepulture ſacramẽta ſignificam⁹: ⁊ du3 tertio infans ab aquis educitur, reſurrectio triduani temporis exprimitur. quod ſi quis forte etiã ꝓ ſumme trinitatis veneratione extimet fieri, neq3 hoc aliquid

Paruuli ſine charitate vadunt in patriã.

a ¶ q̃ fidẽ. id eſt ſacramenti fidei ꝓfeſſionẽ, ſed nõ virtutem, ſed ſi nõ habẽt charitatẽ: quomodo ergo ibũt, in patriam poſt mortem? hoc eis datur a deo. Alij dicunt ꝙ habẽt eam in habitu. extra de bapt. et eius effec. c. j. ſed et per alios dicunt̃ credere. j. e. in eccleſia.

vt. ſ. e. ſolet.

Sc3 charitas ſine q̃ nemo ſaluat̃.

b ¶ habere. j. diſ. e. q̃ris. ſ. xv. q̃de. j. ꝯ. vt itaq3. ſ. di. ij. hoc eſt qd̃ dicim⁹.

c ¶ Etſi. i. q̃uis.

d ¶ Sacramẽtũ. Baptiſm⁹ dicit̃ ſacramentũ fidei: q2 in fide chriſti conſecratur: ⁊ in fide eccleſie confertur: vel q2 in noĩe trinitatis confertur quam offerentes ⁊ oblati tenentur credere ⁊ confiteri. Uel quia ſignum eſt ꝙ ſuſcipiẽs fidem habeat etiam ſi nõ habeat aliquo impediẽte.

Baptiſmus eſt ſacr̃m fidei.

Qd̃ de iſtis offerẽtib⁹ dr, nõ videt̃ eſſe de ſubſtãtia. j. e. in baptiſmate in lr̃a rubea. Archi.

e ¶ Fidelẽ. Sũt q̃ dicunt ipſos fideles dici quia fidem habent habitu, nõ vſu: id eſt non exercitio: et ſic de alijs virtutibus. Iſti ſic illud intelligunt: fides illa que ⁊c. non facit fidelem vſu. id eſt exercitio. j. e. paruuli. et ſic de alijs.

f ¶ Non rem ipſam. ſicut virtutem.

CUm pro paruulis. ¶ Caſus. Alij reſpondent pro paruulis vt ſacramentum celebretur: ⁊ valet pro eis talis reſponſio, q2 ꝓ ſe reſpõdere nõ poſſunt: ſi autẽ poſſent ꝓ ſe reſpondere, talis reſponſio non valeret eis: qd̃ probatur authoritate euangelij.

g ¶ Reſpondere. Sic diſtinguit lex. ff. de admi. tuto. l. j. ꝯ. vltimo.

i ¶ Poſtq̃. de forma baptizandi et modo tractat vſq3 ad. c. veniſti.

k ¶ Duplici. etiã baptizandus ter mergitur: et q2 fit inuocatio trinitatis: ⁊ q2 chriſtus tertia die reſurrexit: vt. j. ſequitur.

l ¶ Cõſepulti. q̃tum ad vitia.

SI q̃s preſbyter. ¶ Caſus. Quidam in baptiſmo ſemel tantũ hominẽ immergebãt ⁊ dicebant. Baptizo te in mortẽ dñi. dicitur ꝙ tales debent deponi, quia formam non conſequantur.

m ¶ Trinã merſionem. j. e. c. prox. cõtra. ſed aliud eſt ſemel immergi ſub illa verboꝝ forma: baptizo te in morte dñi. quod hic interdicit̃. Aliud in nomine trinitat̃ vnica merſione: quod ibi in eccleſia quibuſdã permittit̃.

n ¶ In morte. id eſt ad inuocationẽ mortis eius.

DE trina. hec eſt. xv. para diſtinc. in qua dr ꝙ non eſt ꝯ fidẽ ſi ſemel imergit̃ puer in nomine patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti, ꝓpter vnionẽ trinitatis. Ioan. de fan.

¶ Caſus. Quidã in baptiſmo ter immergebãt: q̃dã ſemel, vtriq3 in forma eccl'ie: querebat̃ q̃d iuris eſſet? ⁊ rñdet ꝙ bona eſt vtraq3 ꝯſuetudo, q2 trina merſio ⁊ eleuatio mortẽ chriſti ſignificat, ⁊ reſurrectionem tertia die, ⁊ trinitatẽ perſonarũ, qua in vna ſubſtãtia ꝯſiſtũt: vna vero immerſio vnitatẽ ſubſtãtie deſignat.

o ¶ Conſuetudo. ſ. diſt. xij. ſcit ſancta. Ambro. lib. viij.

de forma.ꝫ.diſt.lxxvj.ca.penul.et vlti. Additio. Uel dic conſuetudo ſcilꝫ immergendi ſemel vel ter dūmodo forma eccleſie obſeruetur. Archi.

a ¶ In tribus. Uidetur ↄtrariū huic ca.qđ Amb.dicit de Cypriano. In ſuo ſenſu abundat Cyprianus, cū ſemel imergat pueros. qui qđ intelligebat ſtudioſe adiplebat bonis operibus abūdando, licet in hoc neſcius delinq̄ret. ſed poſt correct⁹ a dn̄o abūdauit altiori ſenſu ter illos immergēdo. Solu. Forte ille tātum ſemel debere immergere dogmatizabat: vel ibi erat cōſuetudo ſemel immergere.

Cyprianus ſemel tm̄ imergebat.

b ¶ Eodem modo.i.in nomine patris et filij et ſpiritusſancti.

c ¶ Et ter.i.ter imergitur in baptiſmo: ꝛ ita tres merſiones ſunt vnum ſacramētum: ſicut plures voces vnum nomē.arg.ex de reg.iur.oīs.

Dicēdo in nomine patris ꝛ filij ꝛ ſpiritusſancti.

¶ Caſ⁹. Quidam in xp̄i noīe baptizabant, ꝛ ſemel tantū imergebant qui in hoc ca. reprehendunt: q2 iuxta euāgelium ter debemus immergere in nomie patris ꝛ filij ꝛ ſpiritusſancti.amen.

d ¶ Multi ſūt. nō prohibet baptizari in noīe chr̄i: ſed reprehēdit illos qui dicebāt ꝙ debēt baptizari tātum vna immerſione, et tantum ſub vna forma verborū in nomine chriſti.

Baptiſm⁹ an poſſit dari in nomine chriſti.

e ¶ Trinitatꝭ. explicite. Nūquid et greci habent eandem formam? Sic, quia idem eſt effectus: voces autem non eedem: vt dicit Ariſto. vnde grecus huc veniēs baptizaret in lingua ſua, et latinus in grecia in lingua ſua quia ap̄li varijs linguis loquebantur: ꝛ iuxta illud. Qui preibant, et qui ſequebantur, clamabant oſanna. ꝛ tantum forma realis eſt attendenda, et non vocalis.i.e. retulerunt. Item pone ꝙ aliquis dicit: baptizo te in nomine genitoris et nati et ſancti flaminis: an baptizetur? Uidetur ꝙ ſic q2 non refert vtrum ex equipollētibus quis dixerit: ar.ff.de verb.ob.que extrinſecus.ꝛ.l.ſi ſub vna.ꝛ.ff.ſi cer.pe.l.certū.qđ concedo.ꝛ ſub noīb⁹ ſynonymis bene pōt fieri baptiſmus. ſed ſic nō baptizaꝫ in noīe paternitatis ꝛ filiationis ꝛc. Item ſi omittit hoc pronomen ego, et dicit baptizo te ꝛc. bene baptizat: q2 ſubintelligitur pronomen. Argu.C.de fideicom. verbū volo. maxime qm̄ nec xp̄s appoſuit p̄nomen cū dixit: Ite, baptizate ꝛc. non eſt cōtra ex de bap.ca.j. q2 ibi etiā verbū omiſit. Sic autē nō baptizatur mergo te in noīe patris ꝛc. q2 non eſt ſynonymum cū illo verbo baptizo, nec p hāc vocem, baptizo te in noīe trium perſonarum.

Baptiſmi forma apđ grecos et latinos eſt eadem.

Baptizo te in nomine genitoris ꝛc. an valeat. xvj.ps

Ibi vide qđ ibi plene notatur per Innoc. Archi.

obſiſtit baptizandos ſemel in aquis mergere: q2 duꝫ tribus ſubſiſtentijs vna ſubſtātia eſt, reprehēſibile eſſe nullatenus poteſt infantem in baptiſmate vel ter vel ſemel imergere: qm̄ etiam in tribus [a] merſionibus perſonarum trinitas, ꝛ in vna poteſt diuinitatis ſingularitas deſignari. Item Hieronny. ſuper epiſtolam ad Philip.lib.ij.

¶ De eodem.

Eodē modo [b] in patre ꝛ filio ꝛ ſpū ſctō baptizamur, ꝛ ter [c] mergimur vt trinitatis vnū appareat ſacramentum. Item. Licet ter baptizetur p̄pter myſterium trinitatis, tamen vnum baptiſma reputatur. Item Pelagius pa. Gaudentio ep̄o.

¶ De his qui in nomie xp̄i ſemel tantum mergunt.

Multi ſūt [d] q̄ in noīe ſolū modo chriſti vna etiaꝫ merſione ſe aſſerūt baptizare. euāgelicū vero preceptū ipſo deo ꝛ domio ſaluatore noſtro Jeſu chriſto dicente ꝛ tradente nos admonet in noīe trinitatis [e] trina etiā merſione ſanctū baptiſma vnicuiq꜄ tribuere, dicēte dn̄o Jeſu chriſto diſcipłis ſuis. Ite baptizate omnes gentes in noīe p̄ris et filij et ſpiritusſancti. Item zacha. pa. Bonifac. ep̄o.

¶ In inuocatione trinitatis tertio in baptiſmate mergere debemus.

In ſynodo anglorū decretū firmiſſime preceptū, ꝛ diligēter demōſtratū eſſe dinoſcitꝛ ꝙ q̄cunq꜄ ſine inuocatione trinitatis merſus fuiſſet, ſacr̄m regn̄ationis non haberet: qđ oīno verū eſt: quia ſi merſus in fonte baptiſmatis q̄s fuerit ſine inuocatione trinitatis, pfect⁹ chr̄ian⁹ nō eſt, niſi in noīe p̄ris et filij et ſpūſſcti fuerit baptizat⁹. Hoc q̄q꜄ obſeruari in p̄dicta ſynodo ſacerdotes voluerūt, vt q̄ vel vnā de trinitate pſonā [1] in baptiſmo nō noīaret illud baptiſma eſſe verū nō poſſet: qđ p certo verꝫ eſt: q2 q̄ vnū ex ſctā trinitate cōfeſſus nō fuerit nomē, pfect⁹ xp̄ian⁹ eē nō pōt. q̄ eni ↄfiteꝛ patrē ꝛ filiū: ꝗ ↄfeſſ⁹ nō fuerit ſpm̄ ſctm̄, neq꜄ p̄rem hꝫ, neq꜄ filiū: ꝛ q̄ cōfeſſus fuerit patrē et ſpm̄ ſanctū, et filiū non fuerit confeſſus: neq꜄ patrem hꝫ, neq꜄ ſpm̄ ſctm̄, ſed vacuus eſt a diuina gratia. Itē gre. q̄rino ep̄o in hyber.

¶ Rebaptizenꝛ q̄ in noīe trinitatis baptizati nō fuerint.

Hi vero heretici q̄ in trinitatis noīe non baptizant ſicut ſunt Bonoſiani [f] et Cataphuge: quia et illi Chriſtum dn̄m non credunt: ꝛ iſti [g] ſpm̄ ſanctum pueſo ſenſu eſſe quendā paruū hoīem montanum credūt (quoꝝ ſiles multi ſunt alij) tales cū ad ſanctā eccleſiā veniūt baptizenꝛ: q2 baptizenꝛ.

¶ In ſynodo. ¶ Hec ē.xvj. pars diſtin. in qua p̄bat ꝙ forma baptizandi dꝫ ſeruari: ꝛ q̄ vnū de trinitate cōfeſſus nō eſt ſiue negauerit nō eſt chriſtianus. Joan. de fan.

¶ Caſus. Quidā erant qui in baptiſmo nō nominabāt omnes tres perſonas: cōtra quos in ſynodo anglorum eſt definitū ꝙ non dicitur aliquis vere baptizatus niſi in noīe patris ꝛ filij et ſpiritusſancti amen, fuerit baptizat⁹. nā ſi quis duas perſonas fuerit cōfeſſus, et tertiā negauerit: duarum confeſſio nihil ei prodeſt.

Hi vero heretici. ¶ Caſ⁹. Bonoſiani non credebant filium eſſe deū: nec cataphrige ſpiritū ſanctum ideo in nomine trinitatis non baptizabant ipſi, nec multi alij. vnde ſic baptizatis dicitur ꝙ ſi ad eccleſiam venerint, debent rebaptizari. Sequens ca. patet. Simplam, id eſt vnicam vel vniformem.

f ¶ Bonoſiani.ꝫ.xxiiij.q.iij. quidam.ver. bonoſiani hi dicebant Chriſtū adoptiuū filiū dei, non proprium.

g ¶ Et iſti. al's tn̄ exprimitur eoꝝ error.xxiiij.q.iij. quidam. verſi. cataphrigijs. q2 authores eoꝝ dixerūt ſpiritum in ſe deſcendiſſe, non in apoſtolos.

a Propter. Simplam. Alludit conſuetudini loci. vel ſimplam.i.vniformē. Et ita eſt ar. ꝙ omnes debemus baptizari in noīe patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti.ſ.e. propue. Et dic ſimplam.i.vnicam vel vniformem.

Retulerūt. ¶ Caſus. Quidam preſbyter imperitus in arte grammatica, in baptizādo verba baptiſmi et formam corrupte ꝑferebat. epūs loci volebat rebaptizare eos quos iſte baptizauerat: vnde ſuper hoc cōſuluit papam, qui reſpondet dicens, ꝙ tales non debēt iterum baptizari, ſi ſacerdos ille errorem vel hereſim introducere nō intendebat: ſed tantū ex ignorātia ſic corrupte ꝑferebat

b Introducēs. Nam vnius ſyllabe error nō nocet. ff.de manu.teſta.q̄ habebat.

c Aut hereſim. Maxime. q̄a ſi errorem induceret, dūmō in forma eccleſie baptizaret, teneret baptiſmꝰ vt.ſ.eo.ſatis.

Veniſti ⁊c. hec eſt.xvij.pars diſtinc.in qua interpretātur verba ſacerdotis q̄ dicit in exorcizādo et baptizādo. ⁊ veſtes q̄d ſignificent. Jo.de ſan.

d Veniſti. De his que in baptiſmi celebratione fiunt, dictū eſt.nunc pricipaliter ſequitur de hisque poſt lauacrum ſequuntur: ſcilicȝ que poſt baptiſmū baptizato fieri debeant: et ſex capi. annectit. in poſtremo tamen habetur que circa ipſum facta ſunt prius.

e Quid videris. id eſt quid audieris. nam ſub viſu omnis ſenſus cōtinetur.

f Repēte. oſtēdit que circa ipſuȝ prius facta ſunt. vſqȝ ad ca. iudei.

g Unctus. Sputo, non oleo: ſcȝ in catechiſmo.

h Poſtq̄. j.e.diſt.v.nouiſſime.j.eo.preſbyter.et ca. nullus miniſtrorum.

i Chriſtianus.ſ.viij.q.j.olim.

Vel dic ꝙ facit mentionē de errore: quia ſi erraret q̄d aliō dicere vl' facere itēderet q̄ꝫ dicant vl' faciant catholici talis error īpediret B. yſp.

ad hoc facit optime, q̄d legitur ⁊ no ta.iij.q.ix.teſtes ⁊ xciij.di. diaconi ſunt. h. ipſe ēt. et fuit iſta gl. Lau.et Jo.d.f.

baptiſma nō fuit q̄d in errore poſiti ſancte trinitatis noīe minime perceperunt.

Item ex conci. Toleta.iiij.

Semel in baptiſmate mergere licet.

Propter vitandū ſchiſmatis ſcandalū, vel heretici dogmatis vſum, ſimplāᵃ teneamꝰ baptiſmatis merſionem. Item zacharias papa Bonifacio epiſcopo.

De ſacerdote q̄ ꝑ ignorantiam lingue latine in iuocatione trinitatis deliquit.

Retulerūt nuncij tui ꝙ fuit in eadē ꝓuincia ſacerdos qui latinā linguā penitus ignorabat: ⁊ dum baptizaret, neſciēs loqui latine, infringens linguā diceret: baptizo te in noīe patria ⁊ filia et ſpūa ſancta. ⁊ ꝑ hoc tua reuerenda ſanctitas cōſiderauit eos rebaptizare. ſed ſanctiſſime frater ſi ille q̄ baptizauit nō errorē introducensᵇ aut hereſimᶜ ſed ꝑ ſola ignorantia romane locutionis infringēdo linguā (vt ſupra diximus) hoc baptizans dixiſſet: nō poſſumꝰ conſentire vt denuo baptizētur.

Itē Amb. de ſacris tracta.j.

Quare baptizati a ſacerdote vngantur.

Veniſtiᵈ ad fontē. igreſſus es. cōſidera q̄d viderisᵉ, q̄d locutus ſis, diligenter: repenteᶠ occurrit tibi leuita, occurrit tibi pbr̄: vnctꝰᵍ es quaſi athleta dei: vt ad baptiſmū catechumenus accedas.

Itē Rabanus in epiſtola ad Epheſios, libro.ij.

Quare baptizatꝰ a pſbytero, vngatur in cerebro.

Poſtq̄ʰ aſcendit baptizatus de fonte, ſtatim ſignatur a pſbytero i cerebro cum ſacro chriſmate, ſequente ſil'r orone: vt chriſti regni particeps fiat, ⁊ a chriſto chriſtianusⁱ poſſit vocari.

Itē Amb. de ſacris. tract.ij.

Quid ſup baptizatū a ſacerdote dicatur.

Merſiſtiᵏ veniſti ad ſacerdotē: q̄d tibi dixit? deus (inquit tibi) pater oīps q̄ te regenerauit ex aqua et ſpū ſancto, cōceſſitq̄ȝ peccatorum tuorū veniā, ipſe te inungat in vitam eternam. Vide vbiˡ inunctus es: in vitam eternam, inquit. Item.

Quare vnguētum ſup caput baptizati ponatur.

Accepiſti myſterium hoc eſt vnguentū ſup caput. q̄re ſup caput? q̄ȝ ſapiētis ſenſus in capiteᵐ eius. Sequit ſpūale ſignaculū q̄d audiſti legi hodieⁿ, q̄d poſt fontesupereſt quo ꝑfectio fiat, quando ad inuocationē ſacerdotisᵒ ſpūſſanctus infundit.

Item Raba. de inſti. cleri.

Quare candida veſtis traditur chriſtianis.

Poſt baptiſmūᵖ tradit xp̄ianis veſtis candida q̄ ſignificat innocētiāᑫ ⁊ puritatē chriſtianā: quā poſt ablatas veteres maculas ſtudio ſācte conuerſationis immaculatā ſeruare debet, repreſentandā ante tribunal chriſti. cūcti vero renati albis induunt veſtibus ad myſteriūʳ reſurgentis eccleſie. Item vtuntur baptizati albis veſtibꝰ: vt quorū prime natiuitatis faciem vetuſti erroris pānus fuſcauerat, habitus ſecunde regenerationis glie preferat indumentū. tegitur eīm poſt ſacrā vnctio-

k Merſiſti. id eſt merſus fuiſti.

l Ubi. Id eſt ad quid.

m Accepiſti. In capite.i.aīa.ſ.de peni.diſti.iij. ille rex, et ita aīa habet ſedem in capite. al's non bene cōcordaret litera.

n Hodie. Scilȝ in die pentecoſtes, q̄ȝ lecta fuerat epiſtola de aduentu ſpiritus ſancti in apoſtolos.

o Sacerdotis, id eſt epī: eo q̄a ſolus epūs facit hanc inuocationem.j.diſtin.v.manus.

Poſt baptiſmū. ¶ Caſus. Queſitū fuit quid ſignificet veſtis candida qua baptizatus induitur? Rn. ꝙ ſignificat mundiciā et puritatem quā ablutus a peccatis vſq̄ȝ in diem iudicij debet ſeruare: ſignificat etiam glorioſam reſurrectionem fideliū, et regnum futurū. tegitur etiam caput eius myſtico velamine, vt intelligat ſe debere potiri corona regni, ⁊ dignitate ſacerdotali.

p Poſt baptiſmū. Caſus. Dicitur cuiuſmodi veſtis traditur, quia alba, et quare.

q Innocētiam. Candor eīm mūdiciaȝ deſignat. xxx. q.vlti.femine.

r Ad myſterium. Deſignandū. Per hoc enim deſignatur futura reſurrectio corporum glorioſa et animarū: vel etiam nunc a peccatis.

Myſterium.i.q̄ſima.

Signaculū.i.ſacramentū cōfirmationis.

Cādor mundiciā ſignat.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

fidelis quilibet dz eſſe rex ⁊ ſacerdos. a ¶ Ut intelligat.iſtud ſacramentum eſt regni ⁊ ſacerdotij. Quilibet enim fidelis rex debet eſſe et ſacerdos: rex, quia ſe ⁊ alios virtutibus regere debet: ſacerdos, quia cor contritum et humiliatum quod eſt vera oblatio, id eſt ſe debet offerre deo.

b ¶ Diademate. ꝫ.xij.q.j.duo ſunt.

c ¶ Indiciū. Qualis veſtis erit, talia corda gerit. xlj.diſt.§.ſi.

d ¶ Uelamina. forte de hoc velamine dicit. xxiiij.q.j. qm̄ vetus.

† Sub ibi olim xp̄i veſtimētū ſuſcepi.

e ¶ Iudei. Hec eſt xvij.pars diſtin. in qua dicitur qualr iudei et alij baptizantur, ⁊ que ſunt dona baptiſmi. Jo.de fan.

e ¶ Judei. de baptizandi examinatione vel penitentia vſq ad capitu. nō plures. xvij. pars.

f ¶ Octo mēſes. hoc ca. corrigit̄ p illud qđ ſequitur.j.e. ne qđ abſit.

g ¶ Catechuminos. per hoc ca. intelliguntur oīa illa ca. que dicūt qꝫ infideles poſſunt eſſe vſq ad miſſaꝫ‡ catechuminoꝝ in eccleſia non contradicit. xxj.diſt. cleros. in fi. qꝛ illud de infidelibus qui parati ſunt reprehendere. xliij.di. in mandatis. et ita non dico ea abrogata ſm̄ qꝫ quidam dicunt. Et eſt ratio quare hoc fiat, vt audientes predicationem in eccleſia facilius conuertantur. Uel loquitur de preciſis. Joan.

Infideles pn̄t eſſe i eccleſia vſq ad miſſam cathecuminoꝝ.

‡ De hoc etiā no. xxxv q.iij. de his. et habet de hoc ꝫ.e.di. j. eps nullū. Archi.

‡ Sigiſmūdi.

h ¶ Et ſi pura. videtur ergo qꝫ vſurarius iudeus non debeat baptizari, niſi vſuras reſtituat. ꝫ. de pe. di. v. falſas. quia obligationes in baptiſmo non tolluntur.

nem caput eius myſtico velamine, vt intelligat[a] ſe diadema te[b] regni ⁊ ſacerdotali dignitate potiri.

I tem Ambro. de myſterijs.

¶ De eodem.

A Cceptiſti poſt baptiſmū veſtimenta cādida, vt eſſet indiciū[c] qꝫ exueris volupta te peccatoꝝ, ⁊ indueris innocētie caſta velamina[d].

I tem ex conci. Agatheñ.

¶ Quot mēſib⁹ iudei inter catechuminos habeant̄.

I Udei[e] quoꝝ pfidia frequēter ad vomitū redit: ſi ad leges catholicas redire voluerint octo mēſes[f] inter catechuminos[g] eccleſie limē introeant: ⁊ ſi pura[h] fide venire noſcūtur, tūc demū baptiſmi gratiā mereantur. Q ſi caſu aliq periculū infirmitatis intra preſcriptū tēp⁹ incurrerit ⁊ deſperati fuerint, baptizentur.

I tem ex conci. Toleta. v.

¶ De iudeis pleriſq frequenter ad iudaiſmū redeūtib⁹.

P Leriq ex iudeis q̄ du dū ad chriſtianā fidē pmoti ſunt, nūc blaſphemantes chriſtū nō ſolū iudaicos ritus perpetraſſe noſcunt̄, ſed etiam abominandas circunciſiones[i] exercere: de quibus ꝯſultu pijſſimi ac religioſiſſimi dn̄i noſtri. Siſemundi‡ regis hoc ſanctū decreuit cōſiliū vt huiuſcemodi trāſgreſſores pontificali authoritate correcti ad cultū chriſtiane dignitatis reuocent̄: vt q̄s ppria volūtas non emēdat, animaduerſio ſacerdotalis coerceat. Eos autem quos circū cidūt: ſi filij eoꝝ ſint, a parentū cōſortio[k] ſeparent̄[l]: ſi ſerui, pro iniuria corporis ſui libertati tradantur[m].

I tē Raba. de inſti. clerico.

¶ Ante baptiſmū diabolo et ei⁹ operib⁹ renūciare debem⁹.

P Rimū interroget̄ paganus ſi abrenūciat diabolo, oīb⁹ pompis ⁊ oīb⁹ dānoſis ei⁹ opib⁹, atq fallacijs cūctis, vt reſpuat primū errorē, ⁊ ſic appropinquet ad ꝟitatē: poſſitq iuxta apoſtolū[n] deponere veterē hominē ſm̄ priſtinā ꝯuerſationē q̄ corrūpit̄[o] ſm̄ deſideria erroris abnegās impietatē et ſecularia deſideria.

I tem Aug. de penitentia.

¶ Nō trāſit in nouā vitā que non penitet veteris vite.

O Mnis[p] qui iam ſue voluntatis arbiter[q] cōſtitutus eſt, cū accedit ad ſacramentum fideliū, niſi eum peniteat veteris[r] vite, nouā non pōt inchoare: ab hac penitentia cum baptizātur ſoli paruuli immunes ſunt: nondū enim vti poſſunt libero arbitrio.

I dem ad Salactitanū.

¶ Ante baptiſma penitentiā agere debemus.

A Gūt hoīes ante baptiſma penitētiā[ſ] de priori bus[t] peccatis, ita tamē vt etiam baptizentur, ſicut ſcriptū eſt in actibus apoſtoloꝝ loquēte petro ad iudeos, ac dicēte: Agite penitentiā, ⁊ baptizetur vnuſquiſq veſtrum in nomine domini noſtri Jeſu Chriſti.

Ac.ij.

auferantur, ſerui autē liberi efficiantur.

i ¶ Circunciſiones. circūcidendo aliquos.

k ¶ Conſortio. et viris religioſis alendi tradentur: vt xxviij. q̄ōe. j. iudeorum. de paternis tamen bonis alendi ſunt. C. de alim. lib. liij.

† Filij iudeoꝝ baptizati ſuut a parentibus ſeparādi.

l ¶ Separentur. ⁊ bonoꝝ pſcriptione ⁊ perpetuo exilio dānabuntur: vt C. de iude. ⁊ ce. iudei. ſꝫ hoc ſi ſue ſecte ſunt mancipia. al's eni capite puniuntur. C. ne mā. chriſtianū. l. vna. C. de eunu. l. j. †

m ¶ Tradant̄. ꝫ. diſt. liij. ca. nulla. et ca. fraternitatem. ſed ꝯtra. ꝫ. xvij. q. vlt. iudas.

† hic qꝫ iudeis filios ſuos circūcidere licꝫ ſi tamen alios circūcideret, pena caſtratis tenerent̄: vt. ff. ad leg. cor. de ſica. l. circūcidere. hic aūt cum eis mitius agit̄ q̄ ſupra dictū ſit, qꝛ ad fidē cū penitentia reuocā tur. Ar.

P Rimū. ¶ Caſus. Ante baptiſmum debet paganus interrogari ſi abrenūciat diabolo ⁊ omib⁹ malis operib⁹ vt ſic ad veritatem poſſit peruenire, ⁊ iuxta apoſtolum veterē hominez deponere. i. vetuſtatē peccati.

n ¶ Apoſtolū. ad Epheſios ſcribētē.

o ¶ Qui corrumpitur. ſ. vetus homo. de pe. diſtinc. j. tres ſunt.

O Mnis qui. ¶ Caſus. Dicit hic qꝫ homini intelligēti qn̄ baptizat̄, ſi nō penitet, peccata nō dimittunt̄: ſꝫ huiuſmodi penitētia paruulo nō eſt neceſſaria, qꝛ libero nō vtit̄ arbitrio: ſꝫ ſacramētū baptiſmi per qđ hoīes efficiunt̄ fideles.

p ¶ Oīs. ꝫ. de pe. diſt. j. tres ſunt.

q ¶ Arbiter. ſi eſt diſcretus. h.

r ¶ Ueteris. Qđ hoīez reddit vetuſtū. et q̄dē interior pn̄ia neceſſaria eſt in adulto, exterior nō exigit̄. j. e. ſine.

P Leriq ex iudeis. ¶ Caſus. Aliqui iudeorum facti fuerunt chriſtiani, qui poſtea ad ritum iudeorū reuerſi, filios ſuos ⁊ ſeruos circūcidebāt: vnde precipitur hic vt fidem ſeruare cogātur: filij vero circunciſi ab eis

A Gūt hoīes. ¶ Caſus. Hoīes pmo debēt agere penitētiam, ⁊ poſtea baptizari. qđ pbat̄ authoritate Petri dicētis in actib⁹ apoſtoloꝝ: Agite penitētiā ⁊c.

ſ ¶ Penitentiā. i. penitudinem.

t ¶ De priorib⁹. Nunq̄d eſt p̄ceptio vel ſuaſio de hac

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

penitētia agenda? ſed cui hoc preciperet? nunqd gentili iubere pōt? nō, ſꝫ dūtaxat monere. xlvij. diſ. §. neceſſe.

N E qđ abſit. ¶ Caſus. Quidā iudei volebāt baptizari: prohibetur hic ne longa pnia eis imponat ſed tantum. xl. dierum: ne forte velint a ꝓpoſito reſilire.

compaternitas in catechiſmo ꝯcta non eſt tanti momenti vt matrimonium diſſoluat, cū vix etiā impediat. extra de cogna. ſpi. contracto.

h ¶ Suſcipiant. Et ita latius ſe extenderet charitas. xxxv. q. j. cum igitur.

a ¶ Longa. octo menſiū eſt lōga. ꝯ. e. diſt. c. iudei.

b ¶ Aut die dñica. Non obuiat qđ dictū ē. ꝯ. e. c. duo. ꝙ tantū bis in anno baptiſmus debet celebrari. illud eñ de ſolenni intelligit. i. qđ cōſecrat tāta ſolēnitate. ꝯ. e. venerab. ⁊. c. ſe.

Baptiſmus ſolennis bis tñ in anno celebratur.

c S Ine pnia. i. ſine ſatiſfactione exteriori ⁊ afflictione que ſolet exigi in pnia. nā ſine interiori in adultis vacuū eſt baptiſmi myſteriū: et ita non contradicit de pe. diſ. j. tres. ꝯ. e. oīs qui. ꝯ. xl. c. cōtra. Sꝫ illud generaliter in alijs ꝗ̄ in iudeis: illud ſpecialiter fiebat quōdam in iudeis non propter ſatiſfactionē peccati: ſed propter reuerentiā baptiſmi. quod iudei ꝓ operationem circunciſionis ⁊ alioꝝ legaliū ſacramentorum nō adeo appreciabantur.

Baptiſm⁹ adultoꝝ an valeat ſine ſatiſfactiōe.

d ¶ Gratia. ꝯ. de pe. diſ. vij. nullus expectet.

e ¶ In baptiſmate. Hoc ideo dicit qꝛ in pnia etſi dimittat pctm̄ ꝑ ꝯtritionem remanet tñ tꝑalis ſatiſfactio: i baptiſmo non. Nā tāta eſt vis ſacri ꝙ nec etiā tꝑalis ſatiſfactio in baptiſmo remanet pro peccatis. ideo non eſt mirū ſi infamia quelibet ibi dimittatur: quod non eſt in penitentia: vt de pe. di. vlt. ſi quis.

Baptiſmus eſt efficacior pnia.

I tem Grego. Fauſtino defenſori.

¶ Quadraginta dierū abſtinentia iudeis baptizandis indicatur.

N E (qđ abſit) longa[a] dilatio poſſit retro animos iudeoꝝ reuocare: cū fratre noſtro ... loci illi⁹ loquere, vt penitentia ac abſtinētia. xl. dierū indicta, aut die dñica[b], aut ſi celeberrima feſtiuitas occurrerit, eos (oipotētis dei miſericordia ꝓtegente) baptizes.

I tē Ambro. ſuper epiſtolam ad Romanos.

¶ Penitentia non eſt neceſſaria baptizandis.

S Ine penitētia[c] ſunt dona ⁊ vocatio deiqꝫ grā[d] dei in baptiſmate[e] nō requirit gemitū, nō reqrit planctū, vel opus aliquod, ſed ſolā fidē: et oīa gratis condonat.

I tem Iginius papa.

¶ Neceſſitate cogēte in catechiſmo et confirmatione idem compater eſſe poteſt.

I N catechiſmo[f] et in baptiſmo ⁊ in ꝯfirmatione vn⁹ patrin⁹[g] fieri pōt, ſi neceſſitas cogit: nō eſt tñ cōſuetudo Romana, ſed per ſingulos ſinguli ſuſcipiant[h].

I tē ex decreto Leonis pa.

¶ Non plures, ſꝫ vn⁹ paruulū in baptiſmate ſuſcipiat.

N On plures[i] ad ſuſcipiēdum de baptiſmo infātem accedant ꝗ̄ vnus, ſiue vir, ſiue mulier. In confirmatione quoqꝫ idipſum faciat.

I tem ex conci. Magocienſi.

¶ Qui non eſt baptizat⁹ nec cōfirmatus, alium in chriſmate vel baptiſmate tenere non debet.

I N baptiſmate vel i chriſmate non pōt aliū ſuſcipere[k] in filiolū ipſe q̄ nō eſt baptizatus[l] vel confirmatus.

I tē ex cōci. Antiſſiodoreñ.

¶ Abbati vel monacho nō licet cōmatres habere.

N On lꝫ abbati vel monacho[m] de baptiſmo ſuſcipere filios, nec commatres habere.

I tem ex lib. capituloꝝ.

¶ De eodem.

M Onachi ſibi cōpatres cōmatreſve nō faciāt, nec oſculent[n] feminas.

I tē ex ſermone ſancti Aug. poſt paſcha dñi, qui ſic incipit: Hodiernus dies.

¶ Qui in baptiſmo paruulos ſuſcipiunt, ꝓ eis apud deū fideiuſſores exiſtunt.

V Os ante oīa tā mulieres ꝗ̄ viros q̄ filios in baptiſmo ſuſcepiſtis, moneo vt vos cognoſcatis fideiuſſores[p] apud deū extitiſſe ꝓ illis quos viſi eſtis de ſacro fonte ſuſcipere. Ideoqꝫ ſemper eos admonete vt caſtitatē cuſtodiāt, iuſtitiam diligant, charitatē teneant, ante omnia ſymbolum et oratione dñicā et voſipſi tenete: ⁊ illis quos ſuſcepiſtis de ſacro fonte, oſtendite.

I tem ex conci. Hiler.

¶ Ad baptizandi officium, et

i N On plures. ꝯ. xxx. q. iiij. qđ autē vxor. cōtra Solu. ibi.

k I N baptiſmate. ¶ Suſcipere. Sed qđ ſi ſuſcipiat? dicunt quidam ꝙ nō cōtrahit cōpaternitas. ſec⁹ ſi baptizet.

l ¶ Baptizatus. ſi alr̄ tñ fit: cū baptizare poſſit, non impedit baptiſm⁹ ſed hoc ideo inſtitutū eſt: quia patrini debent inſtruere filios ſuos in ſymbolo ⁊ i alijs. ꝯ. e. vos. hoc facere non poſſunt qui primo in eis inſtructi nō fuerunt, xlvij. diſ. §. neceſſe.

Patrini filios inſtruere debent.

m N On licet. ¶ Monacho. xvj. q. j. placuit communi.

n ¶ Nec commatres. ꝯ. xviij. q. ij. peruenit. ſed contra. ꝯ. xvj. q. j. doctos. et. xxx. q. j. † Dicit omnes. † cōtra. ſꝫ baptizando pōt, non leuando.

Dicit ... ſed ... peruenit.

o M Onachi. ¶ Nec oſculentur. forte tangit conſuetudinem alicui⁹ loci vbi cōpatres oſculabant commatres.

V Os. Caſus. Dicitur hic ꝙ qui ſuſcipit aliquē de ſacro fonte videt ꝓ illo apud deū fideiubere, et ideo dꝫ eum in bonis opibus inſtruere: ſymbolū et oratione dñicam docere. Seq. tria capi. patent.

Cōpaternitas ꝯhitur ꝑ catechiſmū.

I N catechiſmo. ¶ Hec eſt. xix. ps di. in q̄ ꝓbat quid iuris ſit de patrinis ⁊ filijs ſpūalib⁹. Jo. de fan.

f ¶ In catechiſmo. ꝯ materia iſta dixi. xxx. q. j. peruenit.

g ¶ Patrin⁹. Baz. dixit in his tñ ꝯhi cōpaternitatem, ſed h. dicit in oībus eā ꝯhi q̄ bapt. ſmū precedūt. ſed tñ

p ¶ Fideiuſſores. et hec eſt cā q̄re inſtitutum fuit ꝙ in baptiſmo ⁊ in catechiſmo ⁊ cōfirmatione q̄ nō eſt xpian⁹ non offerat puerū. cū eñ nobiſcū nō tꝫ articulos fidei ꝯtinere quāliter pōt eſſe obſes ꝓ pueroꝝ? et qualiter docebit in his que pñt ... dicunt? ſꝫ non videt ꝙ ſint fideiuſſores ꝓ pueris: qꝛ xpiani ſi querat ab eis, erit iſte bon⁹? non diceret ſic, vel nō. ꝯ. e. nō ſunt

queris. ſed ſunt quaſi fideiuſſores. ff. ad muni. l. ij. §. p̄inde ⁊ ſufficit ꝙ puer nō cōtradicat. ff. ſol. ma. l. ij. §. vlti. Nā infans furioſo cōparat̄. xv. q. j. §. vlt. ⁊ c. illud perreque. ⁊ ita eo ipſo tenent̄ paruuli, ꝙ nō ꝯdicunt. j. e. q̄ris. al's eñi non tenent̄ fideiuſſores. ff. de fideiuſ. omnis.

alioquin debent rebaptizari.
e ¶ Non reſpōderint. i. reſpōderint inter ſe nō eſſe baptizatos i noīe trinitatis. i. patris ⁊ filij ⁊ ſpiritus ſancti. error enim cuiuſdā ſiue dantis ſiue accipiētis ad baptiſmum pertinere non probatur. ſ. e. diſt. ſatis.

O Mnis pbr̄. ¶ Hec eſt. xx. pars diſti. ſm̄ Jo. de fan. ⁊ hoc intellige de pbr̄o eccleſie baptiſmalis. Et ſic continuat̄. Supra dictū eſt de efficacia baptiſmi et offerētibus ad baptiſma. nunc vero ſubijcit de loco in q̄ fieri habeat baptiſmus. Archi.

xx. ps.

N On lz. ¶ Hec eſt. xxj. ps di. in qua ꝓbat p. xij. ca. ꝙ null⁹ dz rebaptizari: ſed tamē ſi neſcit̄ vtrū ſit baptizatus an nō: dz baptizari: q: nō intelligit̄ iteratū qd̄ neſcit̄ factū. ſ. ea. di. j. ſolēnitates.

xxj. ps

a ¶ Non licet. de rebaptizatione nō facienda. xij. c. adiungit.

b ¶ Tranſlationes. i. mutationes, niſi in neceſſitate, vel vtilitate. vij. q. j. mutatiōes i qua enim eccleſia quis intitulatus eſt i ea perpetuo perſeueret: vt diſt. lxx. ſanctorum. Jo. ad idē xxj. q. j. ca. j. Arch.

R Ebaptizare. c ¶ Immaniſſimū. ⁊ capite punit̄. C. ne ſanctum bap. reiteretur. l. j.

d ¶ Scel⁹ eſt. nā maius pctm̄ eſt rebaptizare chr̄ianū hominem vel catholicum q̄ᵒ hereticū. ſi ar. ꝙ maius peccatum eſt occidere chriſtianū q̄ᵒ paganuz. ſ. diſ. l. de his clericis. ⁊ xxiij. q. v. ſi non licet. Sed cōtra videt̄ ꝙ q̄ paganum occidit, ⁊ corpus ⁊ animā occidit. ⁊ videtur occaſionē dare ꝑdendi animā eius. ſed cū occidit chriſtianū, animā ei⁹ nō occidit: q: forte bon⁹ eſt. ſil'r ⁊ in p̄mo videt̄ eſſe equale pctm̄, q: ſimiliter iniuria ſacſo fiet i iſto ſicut in illo. ſed forte quia hereticus a deo receſſerat, videtur ꝙ magis eſſet rebaptizandus: et ideo dicit minus peccatum eſſe in iſto q̄ᵒ in illo.

Xp̄ianū occidere an grau⁹ ſit q̄ᵒ paganū? ad h⁰ xxiij. q. ij. ſi habes. iuxta ſi.

Hec ē ſnīa H. et L. q̄ nō fuit iſta gl. Archi.

D E arrianis. ¶ Caſus. Si arriani reuertentes ad fidem catholicā dixerint ſe baptizatos in noīe patris et filij ⁊ ſpiritus ſancti, debent tantum reconciliari:

ad veſtimenta altaris lauanda ſacerdos ꝓpꝛia debet habere vaſa.

O Mnis preſbyter q̄ fontem lapideū habere nequiuerit, vas cōueniens ſolūmodo ad baptizandi offm̄ habeat: quod extra eccleſiam nō deportetur. ſimiliter ad corporale lauandum, ⁊ ad pallas altaris ꝓpꝛia habeātur vaſa, in quibus nihil aliud fiat.

I tem ex concil. Cartha. iiij.

¶ Neqꝫ rebaptizatiōes neqꝫ reordinationes fieri licet.

N On licet[a] fieri rebaptizationes, neqꝫ reordinationes vl' trāſlationes[b] epiſcoporum.

I tem ex ep'la Auguſtini ad Maximum. ¶ De eodem.

R Ebaptizare hereticuz hominem qui hec ſancte trinitatis ſigna ſuſceperit que chriſtiana tradidit diſciplina, omnino peccatū eſt: rebaptizare autem catholicum immaniſſimum[c] ſcelus[d] eſt.

I tem ex concil. Arelaten.

¶ De Arrianis quādo baptizentur, et non.

D E arrianis q̄ ꝓpꝛia lege ſua vtūtur: placuit, ſi ad eccleſiā aliqui de hac hereſi venerint, interrogent eos noſtre fidei ſymbolū ſacerdotes ⁊ ſi ꝓuiderint eos in p̄re et filio et ſpiritu ſancto eſſe baptizatos, manus eis tantum imponant, vt accipiant ſpiritum ſanctum. qui ſi interrogati non reſponderint[e] hanc trinitatem, baptizentur[f].

I tem Greg. iiij. Bonifa.

¶ Baptizent̄ de quib⁹ ignoratur an ſint baptizati.

P Aruulos q̄ a parētib⁹ ſubtracti ſunt: ⁊ an baptizati ſunt an nō, ignorat̄: vt hos baptizare debeas[g] ſm̄ patrum traditiones ſi non fuerit qui teſtificet̄[h], ratio[i] poſcit.

I tem ex concilio Carthaginenſi. v. ¶ De eodem.

P Lacuit de infantibus, quotiēs nō inueniūtur certiſſimi teſtes qui eos baptizatos ſine dubitatione eſſe teſtētur[k], neqꝫ ipſi ſunt ꝑ etatē[l] idonei de tradit̄s ſibi ſacramētis reſpondere abſqꝫ vllo ſcrupulo eos eſſe baptizandos, ne iſta trepidatio eos faciat ſacramentorum purgatione priuari. hinc etiam legati maurorum[m] fratres chariſſimi conſuluerunt: quia multos tales a barbaris redemerunt. Similiter de eccleſijs quotiens ſuper earū cōſecratione heſitat̄ agēdum eſt. i. vt ſine illa trepidatione conſecrentur. I tem Leo papa Leoni Rauennati archiepo. ¶ De eodem.

f ¶ Baptizent̄. idē diceret vbi nihil diceret de forma, cū dicerent ſe baptizatos. et hoc ideo q: quidā baptizati ſunt in forma, alij non. ſed ſecus diceret de baptizato in eccleſia, lz nihil de forma diceret: vt. j. c. placuit.

Ut. ſ. j. q. j. §. ſz notādū. ⁊ c. ſeq.

P Aruulos. g ¶ Debeas ſ. di. lxviij. pbr̄i q̄ſ. et §. quod ergo.

h ¶ Qui teſtificetur. Eos baptizatos eſſe.

i ¶ Ratio. Nā in talibus certius eſt tenēdū. ex̄ de ſpō. iuuenis. de pe. diſ. vlti. c. ante pe. ⁊ vlti. Joan.

P Lacuit ¶ Caſus Infātes quidam fuerunt a barbaris capti. cū redimebantur: dubitabat̄ de eis vtrū eſſēt baptizati: cuz de hoc teſtes non apparebāt: nec infantes poterāt de hoc reſpondere iō querebat̄ q̄d deberet fieri de his? Et reſpōdet ꝙ p̄nt ſine ꝑiculo rebaptizari: ſil'r eccl'ie poſſunt ꝯſecrari cum de earū dubitatur conſecratione.

Iſtā gloſ. dt ſingu. Brix. in ſuo dictionario i ſ̄. baptiſm⁹. ad hoc ꝙ vn⁹ teſtis probet quē eſſe baptizatū quā tenēt ſūmiſte.

k ¶ Teſtent̄. creditur ergo teſtimonio vnius in baptiſmo, ⁊ in ꝯſecratione eccleſie: ſec⁹ in ordine. xcviij. diſtin. ap̄hros. ⁊ q̄ ſit ratio, dicit̄. j. q. j. §. ecce cū honoris. et circa talia pericula vertit̄. xlij. diſ. quieſcamus. Sz pone ꝙ q̄s ꝓbat ſe ordinatū quo ad ſpeciē facti: aliquis excipit contra eū dicēdo eū nō fuiſſe baptizatū: nūquid crederet̄ tunc teſtimonio vnius quo ad baptiſmū? dicit H. ꝙ vbi nō fit alij preiudiciū, creditur, al's non. vnde non poſſet de baptiſmo ſuo perhibere teſtimonium ſi ſub ea conditione ei relictum eſſet legatū, ſi eſſet baptizatus: quia fieret preiudicium heredi.

ad h⁰ extra de cri. fal. q̄ᵒ ſui. Archi.

l ¶ Per etatē. arg. aliquem poſſe teſtificari de his q̄ in infantia vidit: arg. diſt. xxxvij. relatum.

m ¶ Mauroꝝ. mauri iſti ep̄i erant: q: ff̄es eos vocāt. Uel dic ꝙ eſt vocatiui caſus illud fratres chariſſimi.

Cum itaq;. Caſus. Quidā non erat memor ſui baptiſmi, nec alij eum ſuper hoc certificabāt: et ideo petebat baptizari. ſup hoc conſultus papa reſpondet dicens ꝙ ꝗuis peccatū ſit aliquē rebaptizare, tamen iſte qui de baptiſmo ſuo dubitat, ſine formidine poterit baptizari: et ſi talis perſona īciderit, ſi res patiť, debet de veritate inquiri et ſi nō poterit de baptiſmo eius cōſtare, debet baptizari nec hoc ꝑ iteratione habetur.

a ¶ Nec ille. ſ. baptizetur ſubito: et ſine examinatione vt. ĵ. eo. ca. dicit longo autez tpe debet inquiri: quia periculoſum eſt baptiſatū rebaptizare. vnde ſequitur: ſcimus ⁊c.

b ¶ Qui teſtimonio. Arg. vni⁹ teſtimonio eſſe credendum qn̄q;: arg. ſ. e. paruulos, et hic hoc caſu tm̄ credēdū eſſe chriſtiano, et non pagano vel iudeo teſtificanti. Et eſt arg. ꝙ quis poſſit teſtificari de his que vidit ī pupillari etate: argu. xxxvij. diſtinctione relatum.

Teſtificari lz de hisq̄ viſa ſūt ī pupillari etate.

Et. ſ. ea. di. c. pri. ſ. ʒ ī eo qđ le. ⁊ no. iij. q. ix. teſtes.

Cum itaq; baptiſmi ſui nihil recordeť qui regenerationis eſt cupid⁹, nec aliter atteſtari de eo poſſit q̇ ſciat ſe cōſecratū: nec ille[a] q̇ cōſecrať: ſcim⁹ q̇dē inexpiabile eē facin⁹ q̊tiens iuxta hereticoꝝ dogmata cōtra ſctōꝝ patrum inſtituta cogiť aliq̇s lauacruz qđ regenerādis ſemel tributū eſt, bis ſubire, aptica reclamāte ſn̄ia, q̄ nobis vnā p̄dicat in trinitate deitatē: vnam in fide cōfeſſionē: vnū in baptiſmate ſacrm̄. Sz in hoc ſiľe nihil formidatur, qm̄ non pōt in iterationis crimen venire qđ oīno factū eſſe neſciť: atq; ideo quotiens pſona talis inciderit, ſolita primū examinatiōe diſcutite: ⁊ lōgo tp̄e (niſi forte ſupremus finis imineat) indagate, vtrū nemo penit⁹ ſit q̇ teſtimonio[b] ſuo iuuare poſſit ignorātiā neſcientis: et cū conſtiterit hunc qui baptiſmatis indiget ſacramento, ſola inaniter ſuſpicione prohiberi: accedat intrepidus ad cōſequendā gratiā, cui⁹ in ſe nullū ſcit eſſe veſtigium: nec vereamur huic ſalutis ianuā aperire quā nūq; ante docetur ingreſſus.

Idem. ¶ De eodem.

Si nulla extāt īdicia inter ꝓpiquos ⁊ familiares: nulla īter clericos aut vicinos quibus hi de quib⁹ q̄riť, baptizati fuiſſe doceanť: agendū eſt vt renaſcātur, ne manifeſte pereāt in q̇b⁹ qđ nō oſtēdiť geſtū, nulla rō ſinit vt iteratū videať. Qui aūt poſſunt meminiſſe ꝙ ad ecclīaz veniebāt[c] cū parētibus, poſſunt recordari an qđ eoꝝ parētibus dabať, acceperint[d]. ſed ſi hoc etiā ab ipſa memoria alienum eſt, cōferendū eis videť: quod collatū eſſe neſciť: q; nō temeritas interuenit preſumptionis vbi eſt diligētia pietatis.

Item Aug. cōtra Julianū.

¶ Non baptizatur cū matre quicquid in eius corpore eſt.

Si ad matris[f] corp⁹, id qđ in ea cōcipiť ptinet ita vt ei⁹ pars deputeť: nō baptizareť infans cui⁹ mater baptizata eſt aliq̊ mortis vrgente periculo cum eum geſtaret in vtero. Nunc vero[g] cū etiam ipſe baptizeť, non vtiq; bis baptizatus habetur: nō vtiq; ad maternū corpus cum eſſet in vtero, pertinebat.

Item Iſid. ſentētiaꝝ lib. j.

¶ Quare nō baptizatur cum matre qui in eius vtero eſt.

Qui ī maternis ſunt vteris: ideo cum matre baptizari nō poſſunt[h], q; qui natus adhuc ſm Adam non eſt: ſm chriſtū regenerari nō pōt.

tre? et dicitur per tria ca. ꝙ non. Jo. de fan.

¶ Caſus. Julianus ⁊ quidā alij heretici dicebant puerum in vtero matris baptizari ſi mater grauida baptizabatur: q; credebāt puerū in vtero conſtitutū eſſe partem materni corporis: et credebant quicquid eſſet in homine baptizari cū ipſe baptizatur. Iſtos aūt Aug. reprehēdit in hoc capi. dicens ꝙ puer natus debet baptizari: q; ad maternum corpus cum eſſet in vtero, non pertinebat.

f ¶ Si ad mrīs. Pone caſum. ĵ. e. ſi qua mulier, q; forte dicebat Julian⁹ ꝙ mulier pregnās non debet baptizari, ꝓpter iuris impoſſibilitatē: quia baptizaretur puer in vtero: ⁊ ita poſtq; eſſet editus deberet baptizari, ꝓpter illud: Niſi q̇s renatus fuerit ⁊c. videtur tamen ꝙ bene dicebat: quia ſi mater manumittitur, ⁊ partus. inſti. de ingenuis. ꝟ. ij. et q; part⁹ pars eſt viſcerum. ff. de ven. inſpi. l. j. Sed ad primum dic ꝙ baptiſma eſt perſonale beneficiuz: vt ĵ. eo. ſi qua. nec pſonā egrediť. ff. ſolu. mat. q; ſecus in manumiſſiōe. ideo diciť partus pars viſcerū: Dic vt. ſ. e. ſi quicq̇d. Q; autem nō baptizetur puer in ventre ſatis oſtendit ratiōe. ĵ. eo. qui in maternis. quia cū natus non ſit, regenerari non poteſt.

mulier pgnāte an baptizari poſſit.

xxij. pars.

Preſūptio ex ſignis colligiť.

dñi recepiſſe, preſumptio eſt ꝓ eis ꝙ fuerūt baptizati.

c ¶ Veniebant. Argu. ex vno aliud eſſe preſumēdum. arg. ex ſignis preſumptionē eſſe colligendam. xxvij. q. j. vidua quidem. ſ. xx. q. ij. ca. j.

d ¶ Acceperint. ſacrm̄. ſed de quo hic dicit. Nam ſi de ſacro baptiſmi nō ꝑuenit memoria, ſz de ſacro euchariſtie, ſiue de pane benedicto, ad preſumptionem ſuſcepti baptiſmi inducitur per hoc ꝙ talia receperūt. Et ita eſt arg. ꝙ vnū factū ꝓbať per aliud. xviij. diſt. peruenit.

e ¶ Memoria. i. per auditum. arg. ff. de aqua plu. arc. l. j. et. l. in ſumma. ꝟ. idem labeo.

Si ad. ¶ Hec eſt. xxij. pars diſtin. in qua queriť ſi baptizeť grauida mater, vtrū filius baptizeť in ven-

g ¶ Nunc vero. Non duxit Julianum ad metam redargutionis Auguſtinus: quia forte hoc concederet prima facie Julianus: ſed ad metam inopinabilis: quia forte Julia. hic erat contra communem opinionem, hoc modo concludit. ſ. e. oſtenditur.

Qui in maternis. ¶ Caſus. Querebatur ab Iſidoro quare partus non baptizatur cum matre pregnante? qui reſpondet hoc ideo cōtingere: quia qui nondum natus eſt ſm Adam, ſm Chriſtum renaſci nō pōt. Additur etiam ꝙ ſi quis ꝑmanet in mortali peccato, et accipit corpus chriſti: non proficit ei ad ſalutem.

h ¶ Non poſſunt. Siľe. xxxij. q. ij. Moyſes, ⁊ arg. contra. ff. de iniuſt. rup. ⁊ irri. teſt. nam et ſi.

vel. q ſi. l.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

a ¶ Qui ſcelerate. ſ. ea. diſt. ij. qui ſcelerate.
b ¶ Se tali. ſ. ea. diſt. ij. quotidie. Jo.

SI qua. ¶ Caſus. Querebatur vtrum debeat mulier cum voluerit baptizari? Et reſpondet q ſic: nec in hoc aliquid habet commune cum filio, nam alia eſt voluntas matris, alia filij: et ideo cuiuſlibet eorum voluntas in confeſſione eſt inquirēda.
c ¶ Quādo voluerit. ſ. diſt. v. baptizari. et ca. cum enixa. Bro. li. iiij. grauidam baptiſmi.

QUi bis ꝛc. ¶ Hec eſt. xxiiij. pars diſ. in qua queritur qđ iuris ſit de rebaptizatis. Et eſt ſciendum q ſcienter rebaptizatus eſt i perpetuū irregularis: ſi aūt ignoranter, diſpenſetur cū eo ex cauſa. Joan. de fan.
¶ Caſus. Si aliquis per ignorantiā rebaptizatur, non debet puniri: tamen nō debet promoueri niſi ex neceſſitate. qui ſ͛o ex certa ſciētia hoc fecit ſeptē annis debet penitere. iiij. et vj. ferijs: et tribus q̄dragesimis quolibet anno. ſi pro vitio corporis purgādo vel pro here ſi hoc fecerit, eodē modo peniteat. ſi propter ſimplicitatem credēs hoc ſibi ad ſalutē prodeſſe hoc fecerit, tribus annis peniteat.

Promoueri nō poſſunt rebaptizati etiam ignorāter.

neq enī dici in eū regeneratio poteſt, quē generatio non preceſſit. Qui ſcelerate[a] viuūt in eccleſia, et cōmunicare nō deſinunt, putātes ſe tali[b] cōione mūdari: diſcāt nihil ad emundationem proficere ſibi.

Item ex conci. Martini pa.

¶ De eodem.

SI qua mulier pregnās deſiderauerit gratiam baptiſmi pcipere: quando voluerit[c], habeat poteſtatē. nam nihil participat in hoc mater infanti qui naſcitur, propterea q vnicuiq propria voluntas in cōfeſſione monſtratur.

Item ex pniali Theodori.

¶ De his qui ignoranter bis baptizantur.

QUi bis ignoranter baptizati ſunt, non indigent pro eo penitere: niſi q ſm canones ordinari[d] nō poſſūt: niſi aliqua magna neceſſitas cogat. Qui autem non ignari iterum baptizati ſunt: qr quaſi iterum crucifixerūt chriſtū: per ſeptem annos peniteant quarta et ſexta feria: et tres quadrageſimas ieiunēt ſi pro vitio[e] aliquo fecerit. ſimiliter[f] ſi pro munditia[g] putauerint: tribus annis ſimiliter peniteant.

Item Felix papa.

¶ De his q ex induſtria bis baptizantur.

EOs quos epōs, preſbyteros vel diaconos fuiſſe conſtiterit: et ſeu optantes forſitan ſeu[h] coactos lauacri illius vnici claruerit feciſſe iacturā[i]: vſq ad exitum ſui diē in penitētia (ſi reſipiſcant) iacere conueniat: nec orationi nec modo fidelium, ſed nec catechumenorum[k] quidē omnibus modis intereſſe: quibus laica tantū cōmunio in morte eſt reddēda. ¶ De clericis autem ꝛ monachis ꝛ puellis dei aut ſecularibus ſeruari pcipimus ꝛ hunc tenorem quē Nicena ſynodus inter eos q lapſi ſunt vel fuerint, ſeruādum eſſe conſtituit: vt ſcz qui nulla neceſſitate nullius rei timore[l] atq periculo ſe vt rebaptizentur hereticis impie dederunt: ſi tamen eos ex corde peniteat tribus annis inter[m] audientes ſint: ſeptē[n] vero ſubiaceāt inter[o] penitentes. manibus ſacerdotū duob⁹ annis etiam[p] oblationes modis oībus non ſinantur offerre: ſed tantummodo popularibus in oratione ſocient: nec confundantur

g ¶ Si pro munditia, corporis, forte non erant ſani. extra de apo. ca. ij.

EOs quos. ¶ Caſus. Hoc ca. diuidit in tres partes. In prima parte dicit Felix q epī, pbrī, ꝛ diacones qui ſpōtanei vel coacti conditionaliter ſunt ab hereticis rebaptizati, vſq ad finem vite debent in penitētia pmanere: ꝛ ab omni officio eccleſiaſtico ceſſare: in fine tamen eis laica cōmunio tribuat. In ſecūda parte dicit q miores clerici, monachi, monache, et laici ſic rebaptizati ſi adulti ſunt, debent. xij. annis penitere: aliter tamē in tribus pmis annis: et aliter in. vij. ſequentibus: et aliter in duobus vltimis. In tertia pte dicit q pueris ſic rebaptizatis, ſiue ſint clerici ſiue monachi vel laici, non eſt tanta pnia iponēda: ſed poſt recōciliationē recipiuntur ad cōmunionē. Secūda pars incipit ibi: De clericis autem. Tertia ibi: Pueris autem.
h ¶ Seu coactos. Non abſolute ſcilz per attractionem: tunc enim nō erat coactio imputanda: vt. j. q. j. cōſtat. et diſt. l. pbrōs. ſed hoc aliqua conditione propoſita: vt puta ſi non patiaris rebaptizari ſtatim occideris vel huiuſmodi. Magis ei eligenda eſt mors q̄ conſentire rebaptizari: vt. xxij. q. v. ſi quis coactus. xxxij. q. v. ita ne.

Adde ſingulariter q clericus ad rebaptizandū adiuuans capite punit. glo. l. ij. C. ne ſac. bapti. reite.

coactio eſt duplex ſcz abſoluta ꝛ conditionalis.

d ¶ Ordinari. Sed nunquid eſt hoc ita verū abſolute q ignoranter rebaptizati non poſſunt promoueri? ita ergo erit in poteſtate cuiuſlibet mihi ordies auferre: quia poteſt me dormiente rebaptizare. quia ergo durum hoc videtur, dicit Baz. q hoc intelligitur de ignorantia iuris que non excuſat: et exponit illam literam que dicit, nō indigent pro eo penitere, ſupple intantum quātum ad ſ. Hug. dicit hoc dictum fuiſſe in odium rebaptizantium olim: ſed hodie bene poſſunt promoueri: quia ignorātia facti omnino excuſat eos. Vel intellige ita dure prout litera ſonat: et ei fit preiudicium ſine culpa ſua. Arg. j. q. v. ca. j. Sed contra. j. q. iiij. placuit.
e ¶ Si pro vitio. puta p hereſi: ſicut Nouatiani ꝛ Donatiſte baptizatos rebaptizant: vt. xxiiij. q. iij. quidā autem heretici.
f ¶ Similiter. ſcilz vt mūdiores per ipſum lauacrum efficerentur, ſiue vt mundi ſint corde.

hec ſnia videt confirmari p id qđ no. l. di. confirmādū. j ſi. de h° ēt no. j. diſti. v. dictū. Archi.

i ¶ Feciſſe iacturam. id eſt iniuriam, patiendo ſe rebaptizari.
k ¶ Catechumenorum. ſ. ea. diſt. j. epōs nullum. cōtra. Sed ibi ſolutum eſt.
l ¶ Timore. maxime: et tunc minor pena infligit. Metus enim omnino nō excuſat ſed attenuat peccatum. extrā: quod met. cau. ſacris.
m ¶ Inter audientes. id eſt catechumenos, vel laicos, vel non communicantes.
n ¶ Septem. poſt primum triennium quo fuerant inter audientes: vt de peni. diſt. v. ſi qui vero.
o ¶ Inter penitentes. non ſolēniter. tales enim eijciuntur extra eccleſiam: vt. l. diſt. in capite.
p ¶ Etiam oblationes, id eſt non offerant ad altare. ſic xij. q. ij. de viro.

Met⁹ attenuat pctm̄.

Chrm negat q̃ mortaliter peccat.

a ¶ Abnegare. negat enim Chriſtum qui mortale peccatum committit. xj. q. iij. exiſtimant.
b ¶ Etatis. quantum ad hoc ſpectat. non enim coercenda eſt etas que quid agat non videt. C. de fal. mone. l. j. §. impuberes.

i ¶ Si quis. ¶ Baptizare. i. baptizatum vngere.
k ¶ Manifeſtatur. ſcʒ facere id ꝓpter qđ in eum ſententia proferatur. xxiij. q. iij. ſi quis non recto.
l ¶ Preſbyteri. ſ. diſtin. xcv. preſbyteri. iij. ⁊. v. libro brocardorum de preſbyteris. preſbyteros.

c ¶ Impoſitione. nec recōciliatoria.
d ¶ Nec eorum. ſcʒ maiorum et adultorum quorum pnia prenotata eſt. q. d. nō eſt talis pnia imponēda pueris qualis adultis: quos cenſura. i. conſtitutio noſtra excipit. i. recipit ad correctionem, penitentiam eis imponendo: vt predictū eſt in ca.

Penitētia puerorū et adultorum dʒ eſſe diuerſa.

¶ Preſbyteris. ¶ Hec eſt. xxiiij. ps diſti. in qua dicitur ꝙ ſacerdotes debent habere chriſma ad baptiſmū: et ſi omiſſum fuerit cōpleat per epiſcopum vel ſacerdotem. et ſit nouum chriſma, ſcilʒ illius anni. et hoc probat per. viij. capi. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hoc ca. cū quatuor ſequētibus patet. Sed qđ. i. ſed nō alio niſi eo chriſmate qđ ab epo fuerit cōſecratū et cōfectum. Oleo, id eſt chriſmate. Pānū, chriſmalē. Nouo: quia quolibet āno chriſma eſt renouādū, et vetus comburēdum: vt. ſ. iij. diſti. in literis.

xxiiij. pars.

e ¶ Preſbyteris. Quo tēpore debet chriſma cōfici, et a qbus dʒ accipi. viij ca. oſtendit.
f ¶ Oleo. i. chriſmate. contra. xcv. diſti. ca. j. ſed illud ad tēpus fuit permiſſum pro vitando ſcandalo. ſi. iiij. diſt. deniqʒ.

deo colla ſubmittere, qui eum non timuerunt abnegare[a].

¶ Pueris autē qbus (qui adhuc impuberes ſunt) a pubertate vocabulum eſt: ſeu clericis ſeu laicis aut etiam ſiſibus puellis, quibus ignorātia ſuffragat etatis[b] aliquandiu ſub manus impoſitione[c] detentis eſt reddenda communio: nec[d] eorum eſt expectāda penitentia, quos excipit ad coerctionem cenſura. Item Innocentius papa Decentio epiſcopo.

¶ Preſbyteris baptizatos chriſmate vngere licet.

Preſbyteris[e], ſeu extra epm, ſeu epo preſente cū baptizāt, chriſmate baptizatos vngere liceat: ſed qđ ab epo fuerit conſecratum, nō tamen frontem ex eodem oleo[f] ſignare: qđ ſolis debet epiſcopis, cū tradunt paracletum. Item ex regiſtro Grego. ad Januariū epm Carolitanū.

¶ Baptizatos in frontibus preſbyteris vngere non licet.

Preſbyteri baptizatos infantes ſignare i frontibus ſacro chriſmate nō preſumant: ſed preſbyteri baptizatos vngant[g] in pectore: vt epiſcopi poſtmodum confirment in fronte. Item ex concilio apud Beluacum.

¶ Chriſmatis pānum ſecundo linire, ⁊ ſuper alium baptizatum mittere licet.

Si qs voluerit chriſmate pannum[h] iterum linire et ſuper alium baptizatum mittere, non eſt abſurdum. Item ex cōci. Lugdunenſi.

¶ De veteri chriſmate baptiſma conſecrare non licet.

Si qs de alio chriſmate q̃ʒ de illo nouo quod ꝑ epi largitione vel conceſſione acceperit, baptizare[i] (niſi preoccupante morte) tentauerit: pro temeritatis auſu ipſe in ſe ſue dānationis protuliſſe ſententiam manifeſtatur[k]. Item ex cōci. apud Valētiā.

¶ Non niſi a ꝓprijs epis pbri baptiſma accipiant.

Preſbyteri[l] qui dioceſanas regūt eccl'ias: non a qbuſlibet epis ſed a ſuo: nec per minorem clericum ſed per ſeipſos aut per illū qui eiuſdē ordinis[m] ſit, ante paſche ſolennitatem chriſma petant. Item ex cōci. Martini pape.

¶ Conficere chriſma ⁊ ꝑ dioceſes deſtinare oi tpe epo lʒ.

Omni tpe[n] licet epo chriſma cōficere, et per ſuas dioceſes deſtinare: ita vt ad accipiēdū chriſma diaconus[o] aut ſubdiaconus ante diē paſche de ſinglis eccleſijs ad epiſcopū deſtinet. preſbyter vero preſente epo nō ſignet[p] infantes, niſi forte ab epo fuerit illi preceptū. nec liceat preſbytero prius epo introire in baptiſteriū ſed cū epo, niſi forte aut abſens fuerit aut egrotus. Item ex concilio Auraſico.

¶ Qui baptizandi recipit officium: ſine chriſmate proficiſci non debet.

m ¶ Ordinis. hoc corrigit. j. ca. pri.

¶ Omni tēpore. ¶ Caſus. Dicit hic ꝙ epo quolibet anno dʒ chriſma cōficere, ⁊ per ſuam dioceſim deſtinare, ad accipiēdum autē chriſma diaconus vel ſubdiacon[9] tranſmittatur āte paſcha: pbr vero preſente epo nō baptizet niſi eo iubēte: nec ꝓcedat epm in baptiſterio. Signes in vertice: quia ſignare nō poſſet in fronte etiam de licentia epiſcopi.

et ca. cum ad qs. ſm L. ⁊ ad hoc facit melius. rj. q. iij. placuit vniuerſo. ⁊ ca. de ſlis. ſm P.

n ¶ Omni tpe. i. ꝑ ſingulos ānos. i. in omi anno. et ponitur hic totum ꝑ pte: ſicut al's pars pro toto: vt. xxxij. qō. iiij. meretrices. nam per dies annos ⁊c. xxxiij. q. ij. hoc ipſum. et qñqʒ etiā verbū preſentis tpis refert ad preteritū vel futurū. ff. de vb. ſig. verbum oportebat. et dicit lex ꝙ hoc verbum debuit, ſumitur pro debʒ. ff. de libe. leg. l. vlt. in princi.

De hac materia ta. ſ. e. diſ. ij. in xpo ſi. in pn. Arch.

o ¶ Diaconus. ſ. proxi. ca. cōtra. ſed illud de pbris ſedi epali ꝓximis: iſtđ de his qui octauo vel decimo lapide diſtāt intelligitur. Iſta diſtinctio habet ex cōcilio Meldenſi in brocar. li. iiij. de pſbyteris.
p ¶ Nō ſignet. in vertice: qr nec etiā ad baptiſmū debet accedere ſine licētia epi: vt. xcv. diſ. c. vlti. nā de vnctione frontis non videt poſſe intelligi. nō eñ (vt dicūt) pbr pōt eā cōferre etiā cū licētia epi: ſed de licentia pape poteſt. De qua vnctione hic loquitur: nunquid de illa que fit in fronte, q̃ ſolis ſacerdotib[9] ſcʒ ſucceſſorib[9] aplorum ꝯcedit. Nūqd ſacramētū qđ eps cōferre pōt poſſet pſbyter mi-

g ¶ Preſbyteri. ¶ Vngāt. hui[9] cōſtitutionis cauſam et myſterium inuenies. j. diſt. v. nouiſſime.
h ¶ Si quis. ¶ Pannum. quo caput pueri chriſmate in fronte circuncingitur ne recens vnctio epiſcopi deleatur vel defluat. vel quo vertex chriſmate a preſbytero perunctus obuoluitur.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Sacra ꝯfalia an pōt epō ꝯce dente p ſimpli= cē pſby terū cō= ferri.

nō ꝯferre de licētia epi? Non videt, qꝛ ea q̄ ordini episco pali adherēt, nō poſſunt minori delegari: vt. xxiij. diſtin. quorūdam. ſꝫ de licētia pape poteſt: arg. diſt. xcv. ca. j. lo quit ergo hic de ea q̄ fit in vertice: ꝛ hoc ꝓpter epi reuerentiā: arg. ſ. di. ij. ca. vlt. Uel hic de puerꝭ illis quos ipſe epūs baptizauit. Et ita nō eſt ꝯtra. ſ. e. preſbyteris.

Nullus. ¶ Caſus. Quicunq̄ baptizat, debet ſecū chriſmā habere, ꝛ baptizatū inungere in vertice. et ſi quis ſine hac vnctione fuerit baptizatus, epūs ſupplebit hoc in cōfirmatione cū ei fuerit notificatū. Cuiq̄ꝫ. pbr̄o vel epō volenti eum in vertice chriſmare ante confirmationē epi: vel poſt, ſi i ipſa cōfirmatione nō fuerit ab epō chriſmatus in vertice. Hu. Habeat. i. monſtret.

a ¶ Progredi. ad baptiſmum.

b ¶ Cōmonebit. vt chriſmet eū etiā in v̄tice eodē chriſmate quo in fronte epiſcopi, preſbyteri v̄o perungunt in vertice.

c ¶ Non preiudicantes. Dixi ante cōfirmationē chriſmandū baptizatū: nec tamen per hoc preiudicam⁹ quin ſi ante factum non fuerit, poſtea fieri debet. q. d. per hoc qđ dixim⁹, non facimus preiudicium quin in alio tēpore q̄ꝫ in confirmatione poſſit hec chriſmatio fieri in vertice.

d ¶ Neceſſaria habeat chriſmatio. Uꝫ vt ſi in alio tēpore nō fieret in vertice ei⁹ chriſmatio: ſaltē tunc nō pretermittatur: quia neceſſaria eſt.

e ¶ In ſabbato. Tangitur conſuetudo eccleſie.

f ¶ Ante chriſmatis. poſtea non licet, cū chriſma ſit ſacramentum eccleſie.

Idē no. lxxv. di. ordinatiōes qđ dic vt no. ſ. e. di. c. j.

Nec quē q̄ꝫ. ¶ Caſus. Hic pmo oſtēdit ꝙ aqua benedicta q̄ hoīes q̄ baptizant aſpergunt, valet ad eorū ſanctificationē: ꝛ hoc p quaſdā authoritates veterꝭ teſtamēti. Scđo ꝙ ſpūſſanct⁹ ad mēſurā nō dat, ſed ſuper credētes equaliter infundit. ꝛ hoc per māna ſignificat, de quo in Exodo loquit ꝙ eodem modo a ſingulis colligebatur. Tertio ꝙ diabolus vſq̄ꝫ ad baptiſmum nocet, ſꝫ in baptiſmo vires amittit omnino: ſicut Pharao vſq̄ꝫ ad aquas reſiſtere potuit, ſꝫ in mari rubro periit. Hu. v̄o intelligit hoc ca. de aſperſione aque benedicte, et non de baptiſmo. vnde ſic ponit caſum. In prima parte illius cap. oſtendit Cyprianus qualiter homines aſpergātur aqua ꝯſecrata. vnde hoc habuit initium, ſcꝫ a veteri teſtamēto. ad qđ oſtendendum multas inducit authoritates veteris teſtamēti. In ſcđa parte oſtēdit ꝙ huiuſmodi aſperſio aque et in nouo et in veteri teſtamento videtur eſſe ad inſtar baptiſmi, ſꝫ in hoc ſit differentia, quia in aque aſperſiōe aq̄ inequaliter fundit ſuper ſingulos, ſꝫ in baptiſmo gratia ſpiritusſancti oīb⁹ equaliter cōfertur niſi fictio ipediat. In tertia pte oſtenditur ꝙ diabol⁹ licꝫ vſq̄ꝫ ad baptiſmū habeat vires, in baptiſmo tamē debilitatur omnino, ꝛ vires amittit. ꝛ hoc ꝓbat per exēplum. nā Pharao vſq̄ꝫ ad aquas maris ſecutus eſt filios iſrael: ſed poſtq̄ꝫ illuc venit, in ipſa aq̄ ſubmerſus eſt ꝛ extinctus. Sed lꝫ ita poſuerint Ben. ꝛ Hu. in apparatu, tamē ponitur (et litera ca. ſatis innuit) in pluribus locis ꝙ de baptiſmo intelligitur, et de illis q̄ propter egritudinem immergi non poſſunt. Baptizantur egri. i. volūt baptizari.

Ezec. xxxvj. f.

Nūe. xix. b.

Nūe. xix. c.

Nūe. viij. a.

Nullus miniſtroꝝ q̄ baptizādi recipit officiū ſine chriſmate vſq̄ꝫ dꝫ ꝓgredi ᵃ, qꝛ inter nos placuit ſemel in baptiſmate chriſmari: de eo autē q̄ in baptiſmate q̄cūq̄ꝫ neceſſitate faciēte chriſmat⁹ non fuerit, in ꝯfirmatione ſacerdos cōmonebit ᵇ: nā inter nos chriſmatis ipſi⁹ nō niſi vna benedictio eſt. Nō preiudicātes ᶜ cuiq̄ꝫ hoc dicim⁹, ſꝫ vt neceſſaria habeat chriſmatio ᵈ.

Item capitulorum libro. v. c. lxxvj.

¶ Anteq̄ꝫ chriſma infundat, ad aſpergendum aquā de fonte accipere licet.

In ſabbato ᵉ ſctō paſche vel pentecoſtes ſi quis velit aquam conſecratā in domo ſua ad aſperſionem recipere, ante chriſmatis ᶠ infuſionē percipiat.

Item Cyprianus papa.

¶ Unde aſperſionis ſanctificatio exordiū ſumpſerit.

Nec quē q̄ꝫ dꝫ mouere ꝙ aſpergi vel ꝑfundi iubētur egri cū gratiā dn̄icā conſequunt, cū ſcriptura ſacra per Ezechielē ꝓphetā loquat ꝛ dicat: Aſpergā ſuper vos aquā ᵍ mundā, ꝛ mūdabimini ab oīb⁹ immundicijs veſtris, ꝛ ab oīb⁹ ſimulacris veſtrꝭ mūdabo vos, ꝛ dabo vobis cor nouum ʰ, ꝛ ſpiritum nouum dabo in vobis. Item in Numeris: Qui tetigerit cadauer hominis, ꝛ propter hoc ſeptem diebus fuerit immūdus: aſpergatur de hac aqua die tertia ꝛ ſeptima, ꝛ ſic mundabit. Item ſi fide ⁱ trinitatis mūdat⁹ non fuerit, in reſurrectione apud ſanctoꝝ collegium ᵏ immundus erit: ſi die tertio ˡ aſperſus non fuerit, ſeptimo ᵐ non poterit emundari. Omnis ⁿ qui tetigerit humane ᵒ anime morticinum, ꝛ aſperſus ex hac cōmixtione non fuerit, polluet ᵖ tabernaculū ᑫ dn̄i, ꝛ peribit ex iſrael: quia q̄ aqua aſperſus non eſt expiationis, immūdus erit, ꝛ manebit ſpurcicia eius ſuper eum. Et iterū. Et locut⁹ eſt domin⁹ ad Moyſen dicens: Accipe Leuitas de medio filiorum Iſrael, et purificabis eos, et ita facies eis purificationem eorū: Circunſperges eos aqua purificationis. Et iterum. Aqua

g ¶ Aquā mundā. Que fiebat ex aſperſione cineris vitule ruffe: vt habet ex lib. Nume. ſ. diſt. iij. aquā.

h ¶ Cor nouum. i. virtutib⁹ innouatum.

i ¶ Fide. quā ſignificat dies tertius.

k ¶ Sanctoꝝ collegiū. Ubi erit perfecta requies.

l ¶ Si die tertio. i. in fide trinitatis.

m ¶ Septio. i. ſeptia etate deſcētiū. null⁹ em̄ meret niſi in corpore. ꝛ hic oē meritū cōparat. xiij. q. ij. tēpus.

Meret nullus niſi i corpore.

Addicio. Et eſt ſenſus, niſi hō q̄ pollut⁹ eſt pctō fidē trinitatis habuerit, requiē non habebit in futura vita q̄ ſequet poſt ſeptenariū preſentis vite. Archi.

n ¶ Omnis. Uerba legis Moſaice. H.

o ¶ Humane. i. oīs ille dꝛ tāgere morticinū q̄ poſt lachrymas culpas repetit: vt de pe. di. iij. baptizat. Morticinū pōt dici a morte, ꝛ cado vel cedo. ꝛ ſic diuerſis modis ꝓnūciari. v̄ſ⁹. Morticina cadūt ferro, morticinia morbo.

Morticinū tāgere q̄s dicit.

p ¶ Polluet. ad literā. i. pollut⁹ reputabit, ꝛ nō intrabit in tabernaculū cū alijs. lxxxj. diſt. oportet.

q ¶ Tabernaculum. i. ſeipſum, qui eſt pars tabernaculi dei. i. eccleſie, et ſic tabernaculum id eſt eccleſia: vt xxvj. q. ij. ſed ꝛ illud.

aſperſionis purificatio eſt. vn̄ apparet aſperſionem q̄ꝙ aque inſtar[a] ſalutaris lauacri obtine re: ⁊ quādo hec in ecclia fiunt, veriſſime ſcitur per accipiētis et dantis fidem integrā[b] ſtare oīa, ⁊ ꝯſummari ac perfici poſ maieſtate dn̄i, ⁊ fidei verita te. Spiritꝰ vero ſanctꝰ non di menſuratur,[c] ſed ſuper creden tes totꝰ infunditur. nā ſi dies oībus equaliter[d] naſcitur: et ſi ſol ſuper om̄es pari ⁊ equali lu ce diffundit, quāto magis chri ſtus ſol ⁊ dies verꝰ in ecclia ſua lumen vite eterne pari equali tate largitur: cuius equalita tis ſacramentum videmus in Exodo eſſe celebratum cū de celo manna deflueret, et futu rorū prefiguratione alimentū panis celeſtis, ⁊ cibum vel cul tum chriſti veniētis oſtēderet. Illic enim ſine diſcrimine, vel ſexus, vel etatis, gomor ſingu li equaliter colligebāt: vnde ap parebat chriſti indulgentiā et celeſtē gratiā[e] poſtmodū ſecu turā equaliter oībus diuidi: ſi ne ſexus varietate, ſine annorū diſcrimine, ſine acceptione per ſone ſuper omnē dei populum ſpiritualis gratie dei munꝰ in fundi. Plane eadē gratia ſpiri tualis que in baptiſmo equali ter a credētibus ſumit, in ꝯuer ſatione atq; actu noſtro poſt modū vel minuit[f] vel augetur, vt in euāgelio dominicū ſemē equaliter ſeminat, ſ; ꝓ varieta te terre aſſumit: aliud in mul tiformē copiam, vel trigeſimi, vel ſexageſimi, vel centeſimi numeri fructum exuberanter cumulatur: ꝙ ſi aliquis in illo mouet ꝙ quidā ex his qui ba ptizant, egri ſpiritibꝰ immun dis adhuc teneantur: ſciat dia boli neq̄tiam pertinacē vſq; ad aquam ſalutarē valere: in ba ptiſmo vero oīs nequitie[g] ſue vires amittere[h]. Quod exem plum cernimus in Pharaone, qui reluctatꝰ, ⁊ in ſua perfidia demoratꝰ tādiu reſiſtere po tuit et ꝓualere, donec ad aquā veniret: quo cū veniſſet, victus eſt ⁊ extinctꝰ. Mare illud ſacra mentum baptiſmi fuiſſe decla rat beatꝰ Paulꝰ, dicens: Nolo enim vos ignorare fratres, q2 patres noſtri omnes ſub nube fuerūt, ⁊ omnes ꝑ mare trāſie rūt, ⁊ omnes in Moyſe bapti zati ſunt, ⁊ in nube ⁊ in mari. et addidit dicēs. Hec autē oīa in figura noſtri facta ſunt: ꝙ ho die vcz per exorciſtas voce hu mana, et poteſtate diuina fla gellet ⁊ vrat ⁊ torqueat diabo lus: ⁊ cū exire ſe ⁊ hoīes dimit tere ſepe dicat: in eo tm̄ qd̄ dixe rat, fallat: ⁊ id qd̄ per Pharao nem[i] prius geſtū eſt, eodē mo do obſtinatiōis ⁊ fraudis exer ceat: cum tamē ad aquā ſaluta rem atq; baptiſmi ſanctificatio nem venit, ſcire debemꝰ ⁊ cōfi dere ꝙ illic diabolꝰ opprimit: ⁊ homo dicatꝰ deo diuina indul gentia liberatur.

Item Ioā. Chryſo. in epiſtola ad Hebreos.

De his qui vſq; ad exitum vite ſuſcipere baptiſma diffe runt.

Quando q̄s ꝓpterea pec cat, vt ſanctū baptiſma in nouiſſima ſua expiratiōe ſu ſcipiat, fortaſſis non adipiſcit: et credite mihi, non terrēs vos dico qd̄ dicturꝰ ſum: multos noui qui hoc paſſi ſunt, qui ſpe baptiſmatis multa peccabant: circa diē autē mortis diſceſſe runt[k] vacui: deꝰ enim propter hoc baptiſma tribuit, vt ſoluat peccata, nō vt addat: ſi vo q̄s[l] ad hoc vtit baptiſmate, vt am pliora deliquat, ipſum ferit ne gligentie cauſa.

Item Auguſtinꝰ ad Bonifa.

a Inſtar. inſtar fuit apd̄ eos, nā modo nō eſt inſtar.
b Integram. ac ſi integre eſſet aſperſus.
c Non dimēſuratur. q. d. ſicut aq̄ non ad menſuram ſuper ſingulos infunditur, ita ſpiritus ſanctꝰ ſine perſonarū acceptione in baptiſmo omnibus fidelibus traditur. Uel dimenſuratur .i. non per partes datur: al's dimenſurant.

Spūs ſanctꝰ p partes nō dat.

d Equaliter .i. non differenter ꝓpter ſexuum vel annorum diuerſitatem. non enim huic plus confert, quia vir: illi minus, q2 femina, ⁊ ſic de alijs qd̄ quidē eſſet acceptio perſonarum. vnde ſequitur hic ſine acceptione ⁊c̄.

Gr̄a oībꝰ in baptiſmo ꝯfert.

Conc. in ſimili tex. in aut. de mona. §. hinc nobis. col. j. ⁊ i l. cōmuni hereda. ff. d iſta. ho.

e Gratiam. hic manifeſte videtur ꝙ gratia cōfert in baptiſmo ⁊ paruulis ⁊ adultis. ſ; potes hic appellare gratiā remiſſionē peccatorum. Quid iuris ſit de hoc, habes ex̄ de bap. ⁊ eiꝰ effec. maiores.
f Uel minuitur. Argu. ꝙ charitas poteſt minui: ſ; nō eſt hoc verū, quia non deficit charitas, ſed magis ꝓficit: ſed dicit minui, quia vnꝰ h; maiorē charitatē q̄ alter. xx. diſt. §. j.
g Omnis neq̄tie. q. d. ſciat. et ſi poſt baptiſmū vexet corpus, aīe tamen non pōt nocere. Uel forte non prorſus liberatur baptizatꝰ: vt in fi. dicitur.

Mat. xiij. b.

h Amittere. ſ. eo. ſiue. ⁊ ca. exhic. et ca. dehinc. contra. ſed ibi dicitur ꝙ ſignificetur expellendus, et vim amiſſurus. vel dic ꝙ amittat in exorciſmo vt nō habeat tantā vim quātā prius: ſed in baptiſmo ex toto eam amittat: quo ad animā, quia extinguuntur peccata per que hominem poſſidebat: vt. ſ. eo. poſt q̄. Utrū liberat in baptiſmo demoniacus a vexatiōe corporali, nō ſatis elucet. in fine ſic videt dici. Uel intelligatur de liberatione anime.

Diabolus perdit vires ꝑ baptiſmum.

Exo. xiiij.

i Per pharaonem. Quia ſc; ipſe pharao dicebat ꝙ dimitteret populū, nec dimiſit donec fuit ventum ad mare rubrum.

j. cor. j. a.

Quando q̄s. Hec ē. xxv. pars diſt. in qua dicitur ꝙ non d; q̄s expectare baptizari vſq; ad mortem quoniam quādoq; fruſtratur ſpe. Io. de fan.

Ibidē

Caſus. Quidā homines baptizari differebāt, ⁊ ſub ſpe cōfidenter peccabant, ſcilicet vt in morte baptizarentur, et ſic tunc ab omni peccato mundarentur: tales in hoc ca. reprehēdūtur, quia quandoq; ſolent decipi, et ſine baptiſmo mori: nec eſt datus baptiſmus vt peccata augeantur, ſed vt deleantur.
k Diſceſſerūt. non videtur ꝙ vacui recederēt ex q̄ baptizari voluerunt: vt ex̄ de bap. debitum. immo ſic, quia culpa ſua nō perceperunt, nam imputatur eis qd̄ accidit culpa ſua. xv. queſtione. j. ca. pen̄. ff. loca. ſi quis domum.

Nō h ar. ꝙ cū q̄ in pu mis ic potꝰ neglexit ad ordines pro moueri arg. ad id. ex̄ de elect. cū l veteri. iuxta ſi. ⁊ qd̄ dr̄ xi. q. iij. c. ibi videas. Ar.

l Si vero quis. ſi. ar. extra de ap. reprehēſibilis. xxij qōe. ij. is autem. et licet baptiſmus dimittat pctā, non tamen dat licentiam peccādi: vt. j. q. vij. exigunt.

¶ Paruulis baptizatis parē tum non nocet perfidia.

Queris a me vtrū parē tes baptizatꝭ ſuis puu lis noceant cū eos demoniorꝫ ſacrificijs ſanare conāť. Quo modo eis proſit cū baptizan tur parētum fides, quorū eis non poteſt obeſſe pfidia? Ubi reſpōdeo tantā illi⁹ ſacramen ti (hoc eſt baptiſmi) ſalutaris eſſe virtutē in ſancta cōpage corporis Chriſti, vt ſemel re generatus per[a] aliorꝫ volūta tem[b] deinceps nō poſſit vincu lo[c] aliene iniquitatis obſtringi, cui nulla ſua volūtate conſen ſit. Anima enī patris mea eſt (inquit[d]) ⁊ aīa filij. Et iterum. Aīa que peccauerit, ipſa mo rietur. nō enī peccat ipſa cum parētes eius oīno neſciēti vel quilibet eius adhibet ſacrile gia demoniorum. Si vero ex Adam[e] traxit[f] quod ſacramē ti illius grā ſolueretꝛ, quia nō dum erat anima ſeparatim vi uens. i. altera aīa: de qua diceretꝛ. Et anima patris mea eſt et anima filij. Jam itaqꝫ dicit[g] ꝙ cum homo in ſeipſo eſt, ⁊ ab eo q̇ genuit alter effectus, pec cato alterius ſine ſua[h] cōſcien tia non tenetur obnoxius[i]. Quō itaqꝫ[k] in paruulum ma iores peccant offerentes eum atqꝫ obligare conantes demo num ſacrilegis vinculis? non eſt aīa vtroruꝫqꝫ cōmunis: vt etiā culpā poſſint habere com munem. non enim ſic cōmuni catur culpa per alteri⁹ volun tatem, queādmodum[l] cōica tur grā per ſpūs ſancti vnita tem. Item. Regenerans ſpi ritus ſanctus in maioribus of ferentibus et paruulo renato oblatoqꝫ cōis eſt. Item. Per hanc ſocietatē vnius eiuſdēqꝫ ſpūs pdeſt offerētiū volūtas puulo oblato: pōt enī ⁊ i hoc ⁊ in illo hoīe (etiā ſi ſe inuicē ne ſciant) vnus ſpūs eſſe: per quē ſit vtriuſqꝫ gratia cōis: non tn̄ poteſt ſpūs vnus eſſe hoīs hu ius et illius per quē peccat al ter: vt altero non peccante ſit tamen culpa cōis. ac per hoc pōt paruulus ſemel ex paren tum carne generatus, dei ſpi ritu regenerari: vt ex illis obli gatio cōtracta ſoluatꝛ. nō pōt autē dei ſemel ſpū regn̄atus, ex parētum carne regnari, vt obligatio que ſoluta eſt, iterū contrahatꝛ[m]: et ideo ſemel per ceptā paruulus gratiā chriſti non amittit niſi ꝓpria impie tate[n]. verūtamen recte dicun tur parentes vel quicūqꝫ ma iores filios ſeu quoſlibet par uulos baptizatos demoniorꝫ ſacrilegijs obligare conantes ſpūaliter homicide. nam in il lis quidē interfectionē non fa ciūt: ſed quātū in ipſis[o] eſt, in terfectores fiunt. Recte ergo illis dr̄ qn̄ ab hoc ſcelere prohi bentꝛ. Nolite occidere paruu los veſtros. dicit enim Apl̄s.

Queris. ¶ hec eſt. xxvj. pars diſt. in qua dicitꝛ ꝙ pec catum parentum non nocet filio: qͥbuis eorū obla tio proſit. Joan. de fan.

¶ Caſus. Bonifaci⁹ duas fecit queſtiones Auguſtino: quarꝫ prima eſt, an malitia parentū obſit filijs cum eos offerunt ſacrificijs demoniorꝫ, ſicut eis pdeſt fides pa rentū cū baptizan tur. Secunda eſt, an patrini a mēda cio excuſentur cuꝫ p paruulis inter rogati reſpondent eos credere in deū et hmōi: qḋ tn̄ ipſi vtrum ita ſit peni tus ignorant. Pri me q̄ſtioni reſpon det Augu. in hunc modum: ſcilꝫ ꝙ ne quitia parētū non imputatꝛ filijs non conſentiētibus: ta men cum baptizan tur prodeſt eis fi des eorꝫ. actuale enim peccatum pa tris, ideo nō impu tatur filio non con ſentienti: qꝛ ali⁹ eſt fili⁹, ⁊ alius eſt pa ter. vnde cū non ſit cōis eorū aīa, cul pa non poteſt eſſe cōis. ſꝫ quia in ba ptiſmo fit remiſſio peccatorꝫ per ſpiri tum ſanctum, qui cōis eſt patri et fi lio: ideo ī baptiſmo fides parentū pro deſt filio: et ita ali ter eſt ī bono ꝙ̄ in malo. nam in malo nullus cōmunicat alij niſi conſentiat: in bono ꝓpter vni tatem ſpiritus ſan cti vn⁹ ſepe intelli gitꝛ alteri cōmuni care, ⁊ ei prodeſſe. Ad ſcḋam queſtio nem reſpondet, di cens ꝙ patrini non mētiuntꝛ cū reſpon dent pueros crede re, dicuntꝛ enī pue ri credere et fidem habere ꝓpter fidei ſacramētū quod recipiūt per baptiſmum: et cōuertere ſe ad deū propter conuerſionis ſacramētum qḋ ſuſcipiūt ſꝫ baptiſmum. vbi hoc eo tropo loquēdi quo dr̄, hodie eſt paſſio chriſti: hodie reſurrexit. cū tn̄ multi anni trāſierunt ꝙ chriſtus paſſus eſt et reſurrexit. et eſt ſenſus, hodie eſt reſurre ctio ⁊c. id eſt hodie celebratur ſacramentum reſurrectio nis. ſic dicitꝛ, puer credit. i. ſacramētum fidei ex qua cre ditur in deū, ſuſcepit. Perdiſſenam. i. in ſexta die appa ret dies et ſenus. Perenduſenā, id eſt in ſexta die, quaſi perempta ſexta die. Eius. i. fidei, id eſt baptiſmi.

xxvj. pars.

Ezec. xviij. a Ibidē c.

a ¶ Per. id eſt propter.

b ¶ Uoluntatem. malam.

c ¶ Uinculo, ⁊ dicit lex quia dolus tutoris nō obeſt pu pillo. ff. de reg. iur. neqꝫ in interdicto. niſi ſit locupletior factus: vt. ff. de do lo, ſed ex dolo. Uel niſi tutor ſoluendo ſit: vt. ff. de admi. tu. l. vlt. §. ſi tutor.

Tutoris dol⁹ pupillo nō obeſt.

d ¶ Inquit. ſcri ptura vel ꝓpheta ezechiel. xviij. c.

e ¶ Si vero ex a dam. ibi tacite re ſpondet queſtioni.

f ¶ Traxit. ſ. cau ſam peccati ⁊c.

g ¶ Jam itaqꝫ di cit. i. innuit ex pre miſſis illa ſcriptu ra. ſ. aīa pr̄is ⁊c.

h ¶ Sine ſua con ſciētia. i. ſi non con ſentiat. vij. q. ī. §. cum autem.

i ¶ Obnoxi⁹. q̄ſi dicat poſt vitā aīe in proprio corpore non contrahitꝛ pec catum niſi ex pro pria labe.

k ¶ Quō itaqꝫ. in ferius rn̄det huic queſtioni ibi: verū tamen recte. et tūc dic ſacrilegis, q̄ſi nullo modo: quia non eſt ⁊c.

l ¶ Quemadmo dum. Argu. aliud in via: aliud in in uio. argu. xxix. q. j. §. qḋ autē. et not. xxvj. q. ī. v. nec mi rum. ſicut dicit lex ꝙ aliud eſt in obli gatione, aliud in li beratiōe. ff. de act. et oblig. arrianus. cuꝫ hec cauſa libe ralis ſit. arg. ex̄ de proba. ex literis.

m ¶ Cōtrahatur. Argu. ꝙ obligatio ſemel extincta amplius non renaſcitur: vt. xxiij. q. ī. iiij. ſi illic. ⁊. ff. de ſolu. qui res. §. aream. Argu. contra. xxvj. q. vij. ab infirmis. ſi. ff. de ſer. vrba. predio. ſeruitutes. ff. quemadmo. ſer. amit. ſi locus.

n ¶ Niſi propria impietate. Et ita liberari quis poteſt etiam inuitus vel ignorās: ſed nō obligari: vt. ff. de ſolu. ſolutionem. ⁊. l. ſoluere. ff. de nego. geſt. l. ſoluendo. et. ff. de nouā. ſi ſtichum. §. vlt.

o ¶ In ipſis. Et ita in maleficijs voluntas ſpectatur

Et ſic iſta lr̄a legitur interro gatiue qn̄ eſt ī litera, q̇ modo. ſi autē habes ī lr̄a: qn̄ tūc non legitur interro gatiue, ſed re miſſiue ⁊ ſuſpē ditꝛ vſqꝫ ad illaꝫ literam non eſt aīa ⁊c. Archi.

Spiritũ ſanctum nolite extinguere: nõ q꞉ ille extingui põt ſed q̃tum in ipſis eſt extinctores eius merito dicunť qui ſic agũt vt extinctum velit. Nec illud[a] te moueat ꝛc.et.ĩ. Celebrãtur em̃ per eos neceſſaria miniſteria: offerũtur q̇dẽ paruuli ad ꝑcipiendam ſpũalem grãm non tã ab eis quoꝝ geſtantur manibus (q̃uis et ab ipſis ſi etiam ipſi boni fideles ſunt) q̃ꝫ ab vniuerſa ſocietate ſanctoꝝ atqꝫ fideliũ. Ab oĩbꝰ nãqꝫ offerri recte intelligũtur quibus placet[b] ꝙ offerũtur, ꝛ quoꝝ ſancta atqꝫ indiuidua charitate ad cõmunionẽ ſancti ſpũs adiuuantur. Tota ergo hec ſancta mater eccleſia q̃ in ſanctis ſuis eſt, facit: q꞉ tota omnes, tota ſingulos parit[c].

Difficillimam ſane queſtionem tibi propoſuiſſe viſus es in extremo inquiſitionis tue, ea videlicet intentione qua ſoles vehemẽter cauere mendaciũ. Si conſtituã (inquis) ante te paruulũ, et interrogẽ vtrũ cũ ad etatẽ adultã venerit futurus ſit caſtus vel fur vel nõ ſit futurus, ſine dubio reſpondebis neſcio. Et vtrũ in eadẽ paruula etate cõſtitutus cogitet aliquid vel boni vel mali, dices neſcio. Si itaqꝫ de moribus eiuſ futuris nihil audes certi ꝓmittere, et de eius preſenti cogitatiõe: q̇d eſt aliud[d] q̃ꝫ quãdo ad baptiſmum offerũtur, pro eis parẽtes[e] reſpõdent tãq̃ꝫ fidei authores, ꝛ dicũt illos facere quod illa etas cogitare non poteſt: aut ſi poteſt, occultũ[f] eſt? Interrogamus em̃ eos a q̇bus offerunť ꝛ dicimus: credit in deum? de illa etate que vtrum ſit deus ignorat. Reſpondent, credit: ꝛ ad cetera que ſingula q̃runtur, ſic reſpondent. Vñ miror parẽtes in iſtis rebꝰ tã fidẽter pro paruulo reſpondere: vt dicant eũ tãta bona facere: que ad horã qua baptizatur, baptizator interrogat: tamen eadem hora ſi ſubijciã: erit caſtus q̇ baptizatur vel fur, aut non erit? neſcio vtrum audeat dicere aliq̇s aliquid hoꝝ erit vel nõ erit: ſicut mihi reſpõdet ſine dubitatione ꝙ credit in deũ aut ꝙ ſe cõuertat ad dñm. Ecce facio q̃tum poſſum dñs adiuuet vt q̇d poſtulas poſſim. Nempe ſepe ita loquimur, vt paſcha appropinquãte craſtinam vel perdiſſenã[g] vel perẽdiſſenã[h] dñi paſſionem dicamus: cũ ille ante multos annos paſſus ſit: nec oĩno niſi ſemel ipſa paſſio facta ſit. nempe ipſo die dñico dicimꝰ: Hodie dñs reſurrexit. cuꝫ ex quo reſurrexit, tot anni tranſierunt. Cur nemo tam ineptus eſt vt ita nos loquentes arguat eſſe mẽtitos? niſi q꞉ iſtos dies ſcḋm illoꝝ q̇bus hec geſta ſunt ſimilitudinem nũcupamus: vt dicať[i] ipſa dies q̃ nõ eſt ipſa reuolutiõe tp̃is, ſꝫ ſilis eiꝰ: et dicať illo die fieri ꝓpter ſacramẽti celebratiõnẽ, q̇d non illo ſꝫ iã oli fctm̃ eſt ĩ alio itaqꝫ ꝑuulũ[k]. ꝛ.ĩ. Cũ aũt hõ ſapere ceperit: nõ illud ſacr̃m repetit ſꝫ intelligit eiuſqꝫ ꝟitate cõſona volũtate coaptabiť: ſꝫ hoc q̃ꝫdiu puer intelligere nõ põt, valebit ſacr̃m ad eius tutelam aduerſus contrarias ꝑtãtes: et tm̃ valebit, vt ſi ante maioris etatis vſum ex hac vita migrauerit, per ip̃m ſacr̃m commendata ecclĩe charitate ab illa cõdẽnatione q̃ per vnũ hominẽ ĩtrauit in mũdũ, chriſtiano adiutorio liberetur. Qui hoc nõ credit, et fieri non poſſe arbitratur: profecto infidelis eſt, etiam ſi habeat fidei ſacramẽtum longeqꝫ melior eſt iſte paruulus qui etiã ſi fidem nõ habeat in cognitione, non ei tñ obicem[l] ꝯtrarie[m] cogitationis opponit: vñ ſacramentum eius ſalubriter percipit.

Item Bonifacius cõtra Pelagianorum hereſim.

Alioꝝ fides in baptiſmate paruulos ſaluat.

In eccleſia ſaluatoris per alios[n] paruuli credunt, ſicut ex alijs que in baptiſmo remittuntur peccata traxerũt: nec illud cogitetis[o] eos vitã habere non poſſe qui ſunt expertes corporis[p] et ſan

Nota ꝙ in originali ita hꝫ vt paſcha appropinquante craſtinã vel perẽdinã dñi paſſionem dicamus, ꝛc.

Sub. q꞉ alia eſt cauſa liberatiõis et alia obligationis: vt.ḋ.ḋi. in gloſ. ar. aliis. ꝛc.

Cum die dominico i ramis palmarũ iterrogaue ris me: et dices qñ erit paſcha ꝛ ego reſpondei bo ꝑdiſſenã.i. poſt ſex dies futuros. et cõponiť ex ꝑ et dies ſex. Archid.

nõ exitus. ar.xxij. q.ij. hoĩes. ff.ad.l. cornel. de ſicca. diuus.

a Nec illud. tacite obiectioni reſpondet.

b Placet. arg. cõtra. j.q.iiij. quia preſulatus.

c Parit. in ſacramẽtis: vt.xxxij. q.iiij. recurrat. de pe. niſi. j. ſicut.

d Quid eſt aliud. q.d. non videť eſſe aliud illud q̇d tunc fit q̃ꝫ reſpondere et promittere de moribus eorum futuris.

e Parẽtes.i. patrini, qui patres ſpirituales dicuntur. ḋ.xxx.q.iij. pietatium.

f Occultũ eſt. quid cogitet.

g Uel perdiſſenam.i. per ſenum, id eſt ſextũ diem.

h Perẽdiſſenã. id eſt perẽpto die ſeno ſiue ſexto, id eſt poſt ſex dies, vno perempto.

i Dicatur. q.d. ſicut dicit ꝙ hodie fit reſurrectio dñi, eo ꝙ ſacramẽtum eius hodie celebratur: ſic dicitur paruulus credere propter ſacramentuꝫ quod recipit.

k Itaqꝫ paruulum. q.d. licet ego reſpondeam ꝙ credit in deum, hoc dico eo ꝙ fidei ſuſcipit ſacramentum non ꝙ re vera adhuc fidem habeat. nã in paruulo credere eſt fidei ſacramẽtũ ſuſcipere: vt ḋ.e. nihil aliud.

l Obicem. q꞉ licet nõ habeat fidẽ tamen nõ habet infidelitatem.

m Contrarie. ſimile. ḋ. liiij. diſti. ſi ſeruꝰ. ſic. ff. ad macedo.l. ſi filiusfamilias. ff. de reg. iur. ſemper.

In eccleſia. Caſus. Sicut paruuli ab alijs peccatũ originale contraxerũt, ita per alios baptiſmũ recipiunt, per quos dñr credere et fideles eſſe: nec vitam hꝛe pñt qui ſunt expertes corporis et ſanguinis chr̃i.i. vnitatis eccleſie. et dicit ḣ.ꝙ non eſt ibi non: q꞉ non debet dici non poſſe ſed poſſe: poteſt tamen ꝛ illa litera bene legi.

n Per alios. et ita ſicut peccauerunt ꝑ alios ita credunt per alios. ita oĩs res ꝑ quaſcunqꝫ cauſas naſciť ꝛc. extra de regu. iur. ca. oĩs res.

o Cogitetis. q. ſi dicat non dubitetis, immo certi ſitis ꝙ habere non poſſunt: ſi ſunt expertes.

p Corporis. id eſt vnitatis eccleſie quã illa ſignificant. ḋ.e. non in vobis. Additio. Ad idem. ḋ.e. diſ.ij. q̇d eſt, quod eſt cũ baptizãtur. vnde non ſine cauſa adiũgit ſeq. ca. in quo idem dicit, Archi.

Nulli eſt. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ ſi quis fuerit baptizatus, particeps eſt corporis ⁊ ſanguinis Chriſti, id eſt vnitatis eccleſie: et ſi de hac vita recedit anteq̃ corpus Chriſti ⁊ calicẽ ſumat ſacramẽtaliter, tamẽ effectu illius ſacramẽti non priuatur, quia inuenitur habere hoc quod ſignificat ipſum ſacramẽtum, ſcilicet vnitatem eccleſie.

a ¶ Nulli. de efficacia baptiſmi repetit, vt ſic finis alludat principio.

a ¶ Nulli eſt. hec eſt pars illi⁹ ca. ſ. di. ij. quia paſſus.

b ¶ Comedat. i. ſacramento.

c ¶ Corporis. id eſt eccleſie ſignificate p corpus xp̃i.

d ¶ Sacramentũ eſt. i. ſignificat. io.

Si baptizata eſt. ¶ Hec eſt xxvij. pars. diſt. in qua probat magiſter ꝙ nullus ſaluatur niſi ſit baptizatus, et hoc vſq; ad ca. non ex quo. Jo. de fan.

xxvij. pars. ¶ Caſus. Probat Auguſtin⁹ in hoc ca. ꝙ natus de baptizata eſt baptizand⁹, vt poſſit vitare eternam damnationem: q: Chriſtus q̃ non indigebat baptiſmo, baptizatus eſt vt nobis daret exemplũ baptizandi: ⁊ olim circũcidebãtur qui de circunciſis nati erãt. Nã ſicut qui nõdum natus eſt, mori nõ poteſt: ita qui nondũ nat⁹ eſt a pr̃e, renaſci non poteſt, nec purgari de reliquũs vetuſtatis. nam lʒ pater in baptiſmo ſit mũdat⁹, tñ filius a patre ↄtrahit cãm ex q̃ originale peccatum innaſcit ei. vnde ſi r̃ niſi renaſcat damnabit: baptiſmus em̃ animã a peccato mundat, ſed cauſam peccati qui eſt in carne, non remouet. Conficitur. i. intelligitur.

e ¶ Si baptizata eſt. i. ſi xp̃s baptizatus eſt, qui ſine peccato ſecũdũ carnem natus eſt: multo magis quilibet alius baptizari debet, qui ſm carnem in peccatis concep-

Ioã. vj. f ... guinis Chriſti, dicente ipſo. Niſi manducaueritis carnem meam ⁊c. Idem.

¶ Corpore ⁊ ſanguine Chriſti participat qui per baptiſma membrum eius efficitur.

Nulli[a] eſt aliquaten⁹ ambigendũ tũc vnũquẽq; fideliũ corpis ſanguiniſq; dñi participẽ fieri, qñ in baptiſmate membrũ xp̃i corpis efficit; nec alienari ab illius panis caliciſq; conſortio, etian ſi anteq̃ illum panẽ comedat[b], ⁊ calicẽ bibat, de hoc ſeculo in vnitate corporis[c] xp̃i cõſtitutus abſcedat. Sacramenti quippe illius participatione ac beneficio nõ priuatur, qñ ipſe hoc qd ipſum ſacramentum[d] eſt inuenitur.

Idẽ de baptiſmo paruulorũ.

¶ Quare ſit baptizandus qui de baptizato naſcitur.

Si baptizata[e] eſt caro xp̃i q̃ ſine pctõ erat, pp̃ter[f] exempli imitatiõis: quãto magis baptizanda eſt caro mortis[g] pp̃ter euitandũ iudiciũ dãnationis? Sicut vero in tp̃e circũciſionis q̃ de circũciſo naſcebatur, fuit circũcidẽdus: ſic nunc qui de baptizato[h] naſcitur, erit baptizandus. Sacramentum enim baptiſmi, ſacramentũ eſt regenerationis. Quare ſicut q̃ non vixerit, nõ poteſt mori: ita qui natus non fuerit, non põt renaſci. ex quo cõſpicit neminẽ in ſuo parente potuiſſe renaſci[i], cum nõdum ſit natus: ⁊ q̃uis parenti poſt cõuerſionem propria peccata non obſunt, tñ illis obſunt qui ab eo[k] generant. Parenti propter hoc nõ obſunt, quia renatus eſt: illis autẽ qui de illo nati ſunt niſi eodem modo renaſcantur: que a parente contracta ſunt, oberunt. q: etiã innouatus[l] eſt pater: non[m] de nouitate, ſed de reliquũs vetuſtatis[n] carnaliter gignit: et filũ ex reliqua parentũ vetuſtate carne pp̃agata pcti dãnationẽ[o] ſacro regenerationis euadũt.

Item in enchiridio.

¶ In baptiſmate omnia peccata moriuntur.

Ut oſtenderet[p] apoſtolus nos mortuos eſſe pctõ inq̃t: An ignoratis quoniã quicunq; baptizati ſumus in Jeſu[q] xp̃o, in morte[r] ipſius baptizati ſum⁹? Si ergo hinc oſtendimur mortui eſſe pctõ, quia in morte xp̃i baptizati ſumus: pfecto paruuli q̃ in xp̃o baptizant, pctõ moriuntur[ſ]: q: in morte ipſius baptizantur. Nullo em̃ excepto dictum eſt. Quicunq; baptizati ſumus in xp̃o, in morte ipſius baptizati ſumus. ⁊ ideo dictũ eſt, vt probaret nos mortuos eſſe pctõ. Paruuli aũt renaſcẽdo moriũtur illo pctõ qd naſcẽdo cõtraxerũt: et p hoc ptinet ad ipſos quod ſequitur. Conſepulti em̃ ſum⁹ illi p baptiſmũ in morte. Baptizatis igit in morte chriſti, in qua nõ ſolũ maiores, verumetiam paruuli baptizant, ait: Sic vos exiſtimate mortuos quidẽ eſſe pctõ: viuentes autem deo in Chriſto Jeſu.

Item in eodem.

ptus eſt. ſ. e. o. di. firmiſſime.

f ¶ Propter. hic aſſignat vna ratio quare xp̃us baptizatus fuit alia. ſ. e. nunq̃ alia. i. e. nõ regenerabantur.

g ¶ Mortis. i. peccati, vel morti ſubiecta.

h ¶ Qui de baptizato. Arg. filiũ apoſtate baptizãdum eſſe inuito pr̃e dũ puer eſt. Arg. ſ. e. pleriq;. in ſi. xxviij. q. j. iudeorum. — Filius apoſtate ẽ baptizandus inuito patre.

i ¶ Renaſci. Ar. ſ. ff. de verbo. ſig. verbũ reddendi.

k ¶ Qui ab eo. ex mũdo pr̃e immundus naſcit ſicut ex frumento puro naſcitur impurũ, ſcʒ cũ palea. lvj. diſti. naſci. — Pr̃ mũdus im mundũ pducit.

l ¶ Innouatus. per gratiam baptiſmi.

m ¶ Non de nouitate. ſpũs: q: anima nõ extat ex aia, ſicut caro ex carne per traducẽ. xxxij. q. ij. moyſes.

n ¶ Uetuſtatis. i. de carne in qua remanet cã vetuſtatis. i. pctm̃ quodlibet.

o ¶ Dãnationẽ. ↄtã ſcʒ i carne ppagata ex reliqua vetuſtate parentum. Jo. — Roã. vj. a i. ↄcupiſcentia carnis q̃ remanet i carne poſt baptiſmũ ſ. e. di. ca. ij.

Ut oñderet. ¶ Caſ⁹ Auctoritate apl̃i probat aug. q: oẽs generaliter adulti et paruuli moriũtur pctis in baptiſmo q: oẽs q̃ baptizant in xp̃o baptizãtur, et in morte ipſi⁹: et ſi pueri: et adulti baptizant, ergo baptizãt i morte xp̃i.

p ¶ Ut oñderet. probat aucte apl̃i pueros eſſe baptizãdos. nã apl̃s vniuerſaliter dixit: quicunq; baptizati ſumus ⁊c. — Ibid.

q ¶ In Jeſu xp̃o. i. in ſacro Chriſti. vel fide Chriſti in forma iniuncta vel tradita in Chriſto. ſ. e. proprie. ver. ad cuius. L.

r ¶ Morte. i. ad ſimilitudinem eius mortis: quia ſicut ipſe mortuus fuit, ita nos morimur peccatis. — Mors

ſ ¶ Moriunt. mors iſta ciuilis ẽ. ar. C. de epi. ⁊ cle. deo eſt duplex. nobis alibi hẽs de naturali: vt. ff. de leg. ij. ſi q̃s ita teſtõ.

a ¶ Paruulo. ¶ Prohibendus.ſ.x.queſtio.iij.nec numerus.
b ¶ Moriatur.ſ.eo.tunc valere.
Non regenerabantur. ¶ Caſus. Oſtendit Aug.differentiã inter baptiſmũ Joãnis ⁊ baptiſmũ xpi. In illo pctã non dimittebãtur, ſed tãtum hoies exteriꝰ abluebantur, ⁊ aſſuefiebãt ad ſuſceptionem baptiſmi Chriſti, in quo peccata dimittuntur. xps vero qui nullum habuit peccatum, ex humilitate voluit baptizari baptiſmo Joãnis: vt hoc ipſo oſtenderetur ꝙ ipſe remiſſione peccatoꝝ nõ indigebat. De eo.ſ. ſpiritu ſancto.
c ¶ Non regenerabanť. q: non fiebat remiſſio peccatorum.
d ¶ Baptiſmo. cuius forma erat in nomine venturi: vt dicitur in quadam glo. Aug. ſup Jo. ꝙ baptiſmus non mundaret ab originali: niſi al's eſſet circunciſus. dicebatur tamen baptiſmus pnie, quã Joannes predicabat dicens, Agite penitentiam.
e ¶ Precurſorio. habiles ad ſuſcipiendum verũ baptiſmum.
f ¶ Parabantur. id eſt abluebantur exterius.
g ¶ Qui regeneratione. i. remiſſionem peccatorũ, q: non indiguit.
h ¶ Sed humanitas.ſ.e.per aquã.
h ¶ Sed humanitas. i. benignitas quã ꝓ nobis fecit.
Regenerante. ¶ Caſꝰ. Originale peccatũ carne contrahitur: ſed in baptiſmo tam ipm ꝙ actuale peccatum deletur. Paruulus vero qui moritur ſine baptiſmo, in eternum damnabitur: ſed penam mitiſſimam patietur.
i ¶ Peccatum. i. cauſa originalis peccati.
k ¶ Originalium. No. ꝙ licet baptiſmus ad delendum originale peccatum fuit inſtitutus: delet tamen etiam actualia cum originali. vnde eſt arg. ad purgationem de qua.ſ.diſt.ij.ego Berengarius.
l ¶ Mitiſſimam reſpectu aliarum penarum: et erit hec pena quia erunt in tenebris.j.eo.nulla. ⁊ carebunt viſione dei. ex͠ de bapt. cap.iij. ſed tamen dicit Aug. ꝙ mallet ſic eſſe ꝙ̃ nõ eſſe. Argu. contra.ſ.e, ſi eminiſſime. et.ſ.de pe.diſt.vlt.c.vlt.

al's incipit paruulo.

¶ Sicut nulli baptiſmus negatur, ita nemo eſt qui nõ peccato moriatur.

A Paruulo recenter nato vſqꝫ ad decrepitum ſenẽ ſicut nullus ꝓhibendus[a] eſt a baptiſmo, ita nullus eſt q̇ non peccato moriatur[b] in baptiſmo. ſed paruuli tantum originali, maiores autẽ omnibus etiã moriuntur pctis que male viuẽdo addiderunt originali.

Idem in eodem.

¶ In baptiſmo Joannis non erat peccati remiſſio.

Non regenerabantur[c] vel renaſcebantur q̇ baptizabanť baptiſmo[d] Joannis ſed quodam precurſorio[e] illius miniſterio q̇ dicebat. Parate viã dño xpo: in quo ſolo renaſci poterant q̇ parabanť[f]. huius em̃ baptiſma eſt nõ i aqua tantũ, vt fuit Joannis: verũ etiã in ſpũ ſctõ; vt de illo regeneraret. Si q̇s in xp̃m crediderit, de illo xp̃s regenerať, q̇ regeneratione[g] non cognouit. in aqua baptizari voluit: nõ vt eiꝰ iniquitas dilueret, ſꝫ humanitas[h] commendaretur. Itaqꝫ baptiſma in eo nihil habuit qđ ablueret: ſicut mors nihil inuenit quod puniret.

Esaie xl.a. Mar. j.a.

Idẽ de baptiſmo paruulorũ.

¶ Non ſolum originalia, ſed etiam actualia peccata remittuntur in baptiſmate.

Regenerante aũt carne tantummodo cõtrahiť peccatũ[i] originale. Regenerante aũt ſpũ ſctõ, non ſolũ originaliũ[k] ſed etiã volũtarioꝝ fit remiſſio pctõrũ. Proinde recte põt dici paruulos ſine baptiſmo decedentes mitiſſimã[l] oim futuros ſuſtinere penam. fallit em̃ ⁊ fallitur q̇ eos in dãnatione predicat nõ futuros: dicẽte apſo. Per vnius delictum omnes hoies in cõdẽnatione ⁊c.

Baptiſmus delet actualia cũ originali.

Idem in eodem.

¶ Quicũqꝫ ex cõcupiſcentia naſciť ꝑ baptiſmũ regeneretur.

Quiſquis ex ꝯcupiſcẽtia carnis, et lege peccati ⁊ mortis[m] carnaliter generať; regñari ſpũaliter hꝫ opus: vt non ſolũ ad regnũ dei ꝑducať, ſꝫ etiã a dãnatione pctĩ liberetur. Sicut em̃ ꝑ primũ hoiem in pctõ ⁊ morte naſcũť: ſic etiã per xp̃m in iuſtitia ⁊ vita eterna in baptiſmo renaſcuntur.

Ro.v.d.

Idem in eodem.

¶ Offerẽtiũ fides paruulos facit fideles.

Paruuli fideles[n] recte vocanť: qui fidẽ ꝑ verba geſtantiũ: quodãmodo cõfitentur: ⁊ per eorũdem verba diabolo ⁊ mũdo abrenũciant. ⁊ hoc fit vi ſacramẽti, ⁊ diuine gratie quã deꝰ dedit eccleſie. Paruulus autẽ qui baptizať ſi ad annos rationales veniẽs non crediderit, nec ab illicitis abſtinuerit, nihil ei[o] ꝓdeſt qđ paruulus accepit.

Item Auguſt. in libro de meritis, et de remiſſione peccatorum.

¶ De eodem.

Mater eccleſia os maternum[p] paruulis prebet: vt ſacris myſterijs imbuantur qui nondum poſſunt

Quiſqꝫ. ¶ Caſus. Quicũqꝫ de carne naſciť, duabus de cauſis oportet vt baptizetur, ſcꝫ vt liberetur a pctõ, et eternaliter ſalueť: q: ſicut per Adã mors intrauit, ita ſalꝰ ꝑ Chriſtum.
m ¶ Mortiſ. de peni. diſtinct. j. ſi peccatum.
Paruuli. ¶ Caſus. Querebatur quare paruulus dicatur fidelis. et reſpondeť ꝙ baptiſmus facit eũ fidelẽ: ſed cum ad annos diſcretionis peruenerit: ſi non crediderit, nec a pctis abſtinuerit, baptiſmꝰ nihil ei prodeſt.
n ¶ Fideles.ſ.e. nihil. ⁊ cap. ſequẽti. cõtra. ſed hic dicit de fide offerentiũ: ibi de fide oblatorum: quorũ adhuc nulla poteſt eſſe fides: et quod dicit quodammodo, ſoluit contrarium.
o ¶ Nihil ei prodeſt. quo ad vitam eternã. de peni. diſtinct. iij. ſi quis autem charitatem non habens.
Mater. ¶ Caſus. Dicitur hic ꝙ eccleſia paruulos baptizat qui nondũ poſſunt credere vel confiteri, et tamen fideles vocantur et penitentes: quia alij reſpondent pro eis, et profitentur, et pro eis diabolo, et huic ſeculo abrenunciant. Sequentia tria capitula plana ſunt.
p ¶ Os maternum. eorum ſcꝫ qui pro eis reſpondent.

Sub. imo nocetur. xij. q. i. ſanctimus. in ſi. ſm Archi.

a ¶ Credendo.i.quia credunt.
b ¶ Nomen eſt.ſcȝ hoc nomē fidelis.credere enim eſt fidem habere.ſ.e.nihil.
c ¶ Etiā nō penitētes.non ꝙ agāt penitētiā, cū nullā habeāt diſcretionē:ſed habēt penitudinē.i.ſuſcipiunt eā et faciunt ⁊ dicunt per verba geſtātiū qualia penitentes. Jo.de fan.
d ¶ Eccleſie.i. peccata di mittunt eis ꝙ participes ſunt eccleſie,per charitatem eccleſie.i.qua ſubſiſtit eccleſia.
e ¶ Per ſpiritum ſanctuȝ.i.que vnit per ſpm̄ ſctm̄,fideles enim ſunt in eccleſia,⁊ ea in ipſis. vij.q.j.ſcire. eccleſie charitas tenet peccata.i.ipſa eccleſia vel eccleſie vnitas.i.eis ꝙ in vnitate non ſunt,tenent pctā.i.non dimittū tur:vt.ſ.ij.q.j.multi.ſ.xxxij. qōe. vij. quēadmodū. ſ. de pe.diſt.iij.ſane cauendum.
f ¶ Pctā.Idē eſt qꝺ alibi dr̄. Si cui peccata remiſeritis,remiſſa erunt: et cui retinueritis, retēta erunt.et alibi. Spiritusſanct⁹ aut per ſeipſum remiſſionē facit,aut per colūbe mēbra. ſ.e.c.quomodo.ſic itaqȝ intelligim⁹ qꝺ hic dicitur.
g ¶ Tenet.i.non dimittit pctā.xxiiij. q.j.quicunqȝ.
h ¶ Nemo. ¶ Sol⁹. ſ.j.queſt.j.vt euidenter.
i ¶ Que facta ſūt. Non autem dimittit futura,quia tractatus futuri tēporis ⁊c.ff.de vſur.l.j.§.j.nec de futura iniuria paciſci poſſumus.ff.de pac.ſi vnus.§.pacta.
k ¶ Et adiuuādo. Nota proceſſum.habes primo ꝙ dimittit peccata que facta ſunt.Secundo confert gratiam ne fiant.Tertio perducit ad illā vitā vbi omnino fieri nō poterunt a bonis,quia tunc confirmati peccare non poterunt.j.diſt.v.ca.ij.ad fi.
l ¶ Nulla. ¶ Manent.i.carent viſione dei:et hec eſt pena ⁊ ignis afflictionis:de quo habes ſupra eo. firmiſſime.

Imo ex hac lra conſue-uit elici. ar.ꝙ qs tenet. cōfiteri de origi nali peccato, alias eum nō habe ret locū i paruu lo. Arc. Fide-les ſunt i eccl'ia, et ipſa i ipſis.
Ro.v.
Joan.j.d.
Pactū ſup futura iniuria nō valet.

corde ꝓprio credere ad iuſtitiam: nec ore ꝓprio cōfiteri ad ſalutem:nec ideo tū eos quiſqȝ fideliū infideles dicere pōt, eo ꝙ a credēdo [a] vtiqȝ nomē eſt [b] cꝫuis hoc non ipſi, ſed alij pro eis inter ſacra rn̄derint.Si autem ꝓpterea recte fideles vocantur, quoniā fidē per verba geſtantium quodammodo ꝓfitentur: cur etiā non penitentes [c] habeantur, cū per eorum verba geſtantium diabolo et huic ſeculo renunciare monſtrantur? Idem.

¶ Charitas eccleſie pctā dimittit vel tenet.

Eccleſie [d] charitas ꝙ per ſpm̄ ſctm̄ [e] diffūditur in cordib⁹ eorum qui participes ſui ſunt,pctā [f] dimittit:eorū ꝙ ſui non ſunt,tenet [g].
Idē contra Julianum lib.ij.

¶ Solus xp̄s pctā dimittit.

Nemo tollit pctā mundi niſi ſolus [h] xp̄us,qui eſt agnus tollēs pctā mundi tollit autem ⁊ dimittendo que facta ſunt [i], vbi ⁊ originale continetur: ⁊ adiuuando [k] ne fiāt et perducendo ad vitam, vbi fieri omnino non poſſunt.
Idē de baptiſmo paruulorū.

¶ Preter baptiſma xp̄i paruulis nulla ſalus promittitur.

Nulla preter baptiſmuȝ ſal⁹ promittitur infantibus: qr infantes ſi per ſacramentū qꝺ ad hoc eſt diuinitus inſtitutū, in credentiū numerum nō tranſeunt: in tenebris manent [l]. Idem in eodem.

¶ Baptizati chriſto incorporantur, et eius membra fiunt.

Ad hoc baptiſmus valet vt baptizati [m] xp̄o icorporent, ⁊ mēbra eius habeant et cōſepeliant, et oblati per ſacramentū charitatēqȝ fideliū reconcilient deo: vt in eo viui, ſalui,liberati,redempti,illuminati fiant. Idem.

Quis autem neſciat credere eſſe infantibus baptizari: non credere autem nō baptizari? Idem in lib.de libe.arbi.

¶ Gratia nō ſolū pctā dimittit:ſed etiā legē implere facit.

Gratia que per xp̄m dat. non ſolum peccatorū remiſſionem facit: ſed etiam vt lex [n] impleatur: vt natura liberetur: nec peccatum dominetur. Spirit⁹ etiam gratie dat fidem: que etiam non petita [o] a deo cōceditur: vt homini petenti ⁊ alia concedantur. nam fides non eſt liberi arbitrij tantum: ſed donū dei. Idē de baptiſmo paruulorum.

¶ Vetus infirmitas in baptiſmo nō penitus abſumitur: ſed vires amittit.

Non ex quo quiſqȝ baptizatur, omnis vetus infirmitas in eo abſumitur [p]: ſed renouatio incipit ad remiſ-

Ad hoc. ¶ Queritur ad quid valeat baptiſmus. ⁊ reſpondetur ad hoc vt homines fiant mēbra chriſti ⁊ ſalui. Infantibus autem credere eſt baptizari,non credere non baptizari.
m ¶ Ut baptizati.ſ.e.nihil.

Gratia. ¶ Caſus. Dicit ꝙ chriſti grā remittit peccata:confert vt fiant ei⁹ mandata, et mala vitent: confert fidem que non prouenit ex libertate arbitrij,ſȝ eſt donum dei.
n ¶ Ut lex.mādatorꝫ dei. Additio. Que adimpleri nō pōt ſine grā.j. eo. placuit. Archi.
o ¶ Non petita.i. non merenti. nam primam gratiā qs mereri non poteſt. .j.e.placuit vt quicunqȝ. arg. contra viij.diſt.ꝯſuetudo. ſed ibi dr̄ merui.i. obtinui.

Non ex quo. ¶ Hec eſt.xxviij.pars diſt. in ꝙ dicit ꝙ licet in baptiſmo oīa peccata dimittātur, tamen originalia tollūtur in baptiſmo reatu, et remanent actu: ſȝ in peccato actuali fit econtra. Joan. de fan.
¶ Caſus. Hug.ſic ponit hunc caſum. Licet omne peccatum actuale dimittatur in baptiſmo, tn̄ originale peccatū non ita dimittitur vt non ſit: ſed remanet in homine ſopitū et debilitatū niſi excitetur ⁊ reuocet in ꝓprium dominiū ꝯſentiēdo prauis motibus ex eo ſurgētib⁹: et ita licet homo renouetur in baptiſmo,tn̄ nō ex toto delet originale: ⁊ quātūcūqȝ renouatio creſcat,tn̄ nunqȝ in hac vita erit plena ⁊ pfecta renouatio in hoīe,cum in eo adhuc ſit peccatū ex ꝙ caro pugnat aduerſus ſpiritū, ⁊ qꝺ hominē ſepe ſtimulat ⁊ peccare cōpellit. Ad vltimū oſtēdit differētiam inter actualia ⁊ originalia pctā. Ego autē Bar. hoc addo quia originale pctm̄ remanet actu,ſȝ reatu tollit in baptiſmo. Actuale vero tranſit actu:ſed remanet reatu,niſi a deo fuerit remiſſum. xxviij. pars.
p ¶ Abſumit.i.ꝯſumit. Inde ſolet queri qn̄ pctm̄ origi

[Pctm̄ originale q̄ñ cō trahiť.] nale ꝯtrahiť. Et dic ꝙ in ipſa infuſione aīe, qꝛ tūc tres vires aīe ꝑncipales debilitanť. De hoc. ꝭ. e. queris.
a ¶ Cetera. ſ. q̄ ſpectāt ad ꝑfectionē vt fiat plena nouitas, ⁊ aīalis cōſumať infirmitas vt. ĩ. ſequiť.
b ¶ Corruptio. qualitas quo ad corp⁹, corruptio peccatū quo ad animā. ergo bis ꝓpter eq̇uocatione profera tur corruptio ſm Bar. ⁊ Lau.
c ¶ Oīm peccatorū. peccatoꝝ q̄dem. oīm actualiū.
d ¶ Plenā. Quia quo ad omnē penā originalis peccati quo ad reatū mortis eterne: ⁊ relinq̇tur vtiq̧ originale ad pugnādū dum fuerim⁹ in via: ſed debilitatū et ſuperatū. i. ad mortem eternā nō iputabile. ꝭ. e. ꝑ baptiſmū.
[ij. cor. iiij. d.] e ¶ Perueniat. qđ erit in alia vita non in iſta.
f ¶ Uetuſtate. q̄dam.
[Actio ꝓpter culpam reuiuiſcit.] g ¶ Reuiuiſcat. ergo reuiuiſcit quod erat perēptū. ſic ꝓpter culpā reuiuiſcit actio: vt. xij. q. ij. liberti. ꝭ. e. queris. ante mediū.
[Rom. vj. b. Ordo litere.] h ¶ Ab hac autē. ordo lr̄e. Uita ſpiritus in cuius nouitate baptizati renaſcuntur a deo, diſcernuntur ab hac vetuſtate carnis et peccati ⁊c̄.
i ¶ Bene vtitur. ſcilꝫ vetuſtate carnis. ꝭ. xxxij. q. j. nō enim in ſola.
k ¶ Regenerandos. ꝑ baptiſmū.
l ¶ Mortal'r. i. cū mortali peccato.
m ¶ Propagie. i. corruptione carnis a ꝑmis parētibus traducta vel ꝓpagata, ex q̄ origiale pctm̄ innaſciť aīe.
[Pctā actualia ⁊ originalia differūt] n ¶ Sicut. hic notatur differētia inter actuale ⁊ originale pctm̄, quia illa tranſeunt actu, et remanēt reatu donec ꝑ baptiſmū vel ꝑ penitētiā ex toto deleanť: originalia vero in baptiſmo remanent actu, ſed tranſeūt reatu: remanēt eñ quedam penalitates cum q̇bus homo pugnat † . q. d. ſicut oēs prauе cogitatiōes ⁊ operationes trāſeūt actu, ⁊ remanēt reatu, ſic originalis culpa reatu ſoluitur, actu vero ad agonē relinquitur, de pe. diſt. j. ſi pctm̄. [† Ut. ꝭ. e. ꝑ baptiſmū. ⁊ videas qđ not. ex đ ba. maiores ibi olno vide,]
o ¶ Pertinēt. q̄ꝫtū ad ea q̄ ei⁹ miniſterio gerunť.
p ¶ Soluitur. Et ita videtur ꝙ accidentale eſt ei oīe peccatum.
Q (red) Uando ab. ¶ Hec ē. xxix pars diſtin. in qua queriť vtrū omnes apl'i fuerint baptizati. Joan.
¶ Caſus. (red) Qꝛ chriſtus cū in iudea morabať, per diſcipulos ſuos baptizabat, credēdū eſt ꝙ fuerunt baptizati baptiſmo Joānis, vel (quod meli⁹ eſt) chriſti. Itē ꝑ hoc ꝙ dñs dixit Petro, Qui lot⁹ eſt ⁊c. credendū eſt Petrum fuiſſe baptizatū.
q ¶ Diſcipulos. arg. ꝙ aliud eſt facere ꝑ ſe q̄ꝫ ꝑ aliū: vt. ij. q. vij. accuſatio. ff. đ ſol. inter artifices. C. de cadu. tol. l. vna. §. ſin autem. arg. ex̄ de ſen. excō. mulieres. ff. de admi. tu. ita autem. §. geſſiſſe. [xxix. pars. Joan. iij. c.]
r ¶ Magis. hoc magis correctiue legas.
ſ ¶ Pedes lauet. id eſt affectū mētis purget. q. d. licꝫ homo abſtinere poſſit a mortalib⁹, tamen puluere terrene habitationis inuoluiť. i. venialibus: vn̄ penitentia magis q̄ꝫ baptiſm⁹ eſt neceſſaria. [Abſtinere a venialib⁹ difficillimū eſt. Joan. xiij. b.]
S (red) J eos. ¶ Caſus. (red) Quidaꝫ non credebant aliquē baptizatū, niſi hoc ſcriptum inuenirēt: contra quos hic diciť ꝙ ipſi videnť apoſtolis calūniari: de quibus neſcim⁹ q̄ñ fuerunt

miſſionem oīm pctōꝝ, ⁊ intelligētiam ⁊ operationē ſpūaliū: cetera[a] vero in ſpe ſunt donec fiāt in re, quod erit in reſurrectione: nā in baptiſmo quāuis fiat plena remiſſio peccatorū, nondū tñ plena eſt nouitas et perfecta mutatio, qꝛ adhuc remanet corruptio[b] nō ſolum in corpore, ſꝫ etiā in aīo: q̇ eſt homo interior: in q̊ ſi perfecta eſſet nouitas, non diceret apl'us ꝙ de die in diem renouatur.

I (red) tē hoc meminiſſe debemus oīm[c] pctōꝝ plenā[d] perfectāq̧ remiſſionem in baptiſmo fieri, hominē vero nō tantū cōmutari ꝯtinuo, ſꝫ in bene ꝓficientibus de die in diem creſcēte nouitate cōmutari qđ vetuſtum ⁊ carnale eſt, donec ita renoueť ꝙ aīalis infirmitas corporꝭ ad firmitatem ſpiritualem incorruptāq̧ perueniat[e]. H (red) ec autem lex peccati de q̄ dicit apl's: Nō regnet pctm̄ in veſtro mortali corpore: non ſic permanet in mēbris eoꝝ qui renati ſunt, tanq̄ꝫ nō ſit eis facta plena remiſſio vbi plena fit oīm peccatoꝝ noſtroꝝ remiſſio, oīb⁹ inimicis interfectis quibus ſeparabanť a deo, ſed manet in vetuſtate[f] carnis tanq̄ꝫ ſuperatū et perēptū ſi non illicito cōſenſu reuiuiſcat[g], ⁊ in regnum propriū reuocetur. Ab hac autē[h] vetuſtate carnis et peccati qđ iam remiſſum eſt: vita ſpiritus vſq̧ adeo diſcernitur in cuius nouitate baptizati renaſcunť, vt tales etiā in preſenti non ſolū nō in peccato ſed etiā nec in carne eſſe dicantur (cuius deſideria nō ſequunť, ſꝫ in ſpiritu. Ipſa ꝟo carne corruptibili beneviť[i] q̇ membra eius ad bene operādum conuertit: non ſm deſideria carnis viuens lege peccati: qđ licet iam remiſſum eſt, in vetuſtate tñ carnis manet: qua bene vtuntur fideles cōiugati: q̇ ex eo ꝙ ſunt in chriſti nouitate, dñari ſibi libidinē non patiunť: ex eo autē ꝙ adhuc trahunt ad vetuſtatem: filios regenerādos[k] mortal'r[l] generāt cū ꝓpagine[m] peccati: q̇ renati obnoxij nō tenenť: et q̇ naſcunť, renaſcēdo ſoluuntur.

I (red) tē. Sicut[n] dicta facta ⁊ cogitata iniqua anime ⁊ corpori ꝑtinēt[o]: ſꝫ autē quātū ad motus iam preterierūt, ⁊ non ſunt: eis tñ preteritis reat⁹ eoꝝ manet, niſi pctm̄ ꝑ remiſſionē ſoluať: ſic nō preterita ſꝫ adhuc manēte lege cōcupiſcētie reat⁹ ei ſoluiť[p], ⁊ nō erit: cū fiat in baptiſmo plena remiſſio peccati.

I (red) dem in epiſtola ad Seleucianum.

¶ Diſcipuli Chriſti eius baptiſmate credunť abluti. (red)

Q (red) Uādo ab hieroſolymis exijt Jeſus cum diſcipulis ſuis in terram iudeam, ⁊ ibi morabať cum eis: baptizabat nō ꝑ ſeipſuꝫ, ſꝫ per diſcipulos[q] ſuos: quos intelligim⁹ iam fuiſſe baptizatos ſiue baptiſmo Joannis (ſicut nonnulli arbitrantur) ſiue (qđ magis[r] credibile eſt) baptiſmo Chriſti.

I (red) tē rn̄dit dñs Petro: Qui lotus eſt, non indiget niſi vt pedes[ſ] lauet, ſed eſt mund⁹ tot⁹: vnde intelligitur ꝙ iam Petr⁹ fuerat baptizatus.

I (red) tē ad Uincētiū ⁊ Uictorē.

¶ Apoſtoli oēs chriſti baptiſmate baptizati creduntur. (red)

S (red) J eos de quibus ſcriptum nō eſt vtrum fuerint baptizati ſiue nō, ſine baptiſmo de hac vita receſſiſſe

baptizati, ꝓterq̃ de paulo.tñ eos credimus fuiſſe baptizatos: q: Petro dictum eſt a dño: Qui lotus eſt ꝛc.

Baptiſm⁹ an pſumatur eſſe in aliq̃ — a ¶ Cõtēdimus. No. ꝙ ſi dubitaꝛ de baptiſmo viuētis habetur pro non baptizato, ꝛ baptizatur. ȝ.e.cum itaq̃. vbi autē dubitatur de baptiſmo mortui, preſumendum eſt eū eſſe baptizatū.ex̄ de pſby.non bap.c.ij.ꝛ ar.hic.

Act.ix.c. — b ¶ Qui lotus.i. purgatus a mortalibus.

c ¶ Niſi vt pedeſ. id eſt ſordes venialium.vel tãgit conſuetudinē alicui⁹ loci que reprobaꝛ. Joan.xiij.b. j.q.j.emendari.

N ¶ On dubito. hec ē.xxx. pars diſtin. in qua loquiꝛ de catechumenis ꝛ de credentibus. Itez de illis qui hodie ſpectant ad vetus vel nouū teſtm̃. Jo.de fan. — xxx.ps

¶ Cal⁹. Catechumenus qui fidem habet preponitur heretico baptizato et malo catholico baptizato: nec propter hoc iniuriam facim⁹ ſacramēto baptiſmi: qḋ ꝓbatur exēplo Centurionis, qui ante baptiſmuȝ fuit bon⁹: ſȝ Simon magus poſt baptiſmū fuit malus. et ſicut bono catechumeno, baptiſmus eſt neceſſarius: ſic vera confeſſio malo catholico eſt neceſſaria. qḋ ꝓbatur auctoritate dñi. Centurio. ſ. cornelius. Seq.ca.patet. — Act.x.

d ¶ Anteponere. ȝ.e.catechumenū. cõtra. ſȝ hic loquiꝛ de eo q̃ hȝ deſideriū baptizandi: ibi non. extra eo.maiores.ȝ.ſi. — Joan.iij. Mat.v.c.

e ¶ Cēturio.xxvj diſt. deinde.ȝ.e.baptiſmi vicem.

f ¶ Corneli⁹.ij.q.vij.non omnes.†

g ¶ Capeſſendū.id eſt contemnit accipere baptiſmum cum poſſit.

h V ¶ Erus. ¶ Alibi.ſcȝ in epiſtola Petri † et eſt hoc verbum Augu.quod ſequitur, eſt Petri.

i ¶ Depoſitio.i.exterioꝛ ablutio.

† et.xxvj.diſt.d.inde.ȝ.e.baptiſmi. ‡ Archi.ca.iij.

contēdimus[a]: ipſis calumniamur apłis: qui (ꝓter apoſtolū Paulum) quando baptizati fuerint ignoramus: ſed ipſos eſſe baptizatos per hoc nobis innoteſcere potuit, quod beato Petro apoſtolo dominus ait. Qui[b] lotus eſt: nõ indiget niſi[c] vt pedes lauet.

I dē in libro de baptiſmate.

¶ Catechumen⁹ catholicus heretico baptizato pfertur.

N On dubito catechumenum catholicum diuina charitate flagrantem heretico baptizato anteponere[d]: ſed et in ipſa intus eccleſia catechumenum malo baptizato anteponimus. nec ideo tamen ſacramento baptiſmi quo iſte nondum, ille iam imbutus eſt facimus iniuriam. merito eñ Centurio[e] nõdum baptizatus Simoni baptizato anteponitur. Iſte eñ etiaȝ ante baptiſmum ſpiritu ſancto accepto repletus eſt. Ille etiã poſt baptiſmum inflatus eſt immundo ſpiritu. Verumtamen ſi iam ſpiritu ſancto accepto Corneli⁹[f] baptizari noluiſſet: cõtemptu ſancti ſacramēti reus fieret. Sicut autem bono catechumeno baptiſm⁹ deeſt ad regnum celoꝝ capeſſendum[g], ſic malo baptizato vera confeſſio. Qui dixit. Niſi quis renatus fuerit ex aqua et ſpiritu ſancto ꝛc. ipſe etiam dixit: Niſi abundauerit iuſtitia veſtra pluſq̃ ſcribarum et phariſeorum, nõ intrabitis in regnum celorum.

k ¶ Sed cõſcientie. non eñ ſufficit baptizando habere bonam cõſcientiam, niſi ad interrogationē eccleſie ſuam fidem oſtendat. lxxxvj. diſt. non ſatis. in prin. Jo. — Baptizando non ſufficit habere bonã conſciētiã.

S ¶ Icut in ſacramentis. ¶ Caſus. Hug. ſic ponit hunc caſum. Dicet totum capi. poſſit legi de baptizatis: melius tñ vſq̃ ibi, nõ intereſt, loquiꝛ de adultis non baptizatis: exinde de baptizatis. In prima pte dr ꝙ ſicut in veteri teſtamento erant q̄dã boni, ſic et in nouo ſunt quidã mali: q̃ ſi icipiūt bene opari dimiſſis malis, et velint baptizari vel perfecti eſſe: ſi ante decedant q̃ hoc ꝯſeq̄ poſſint, ſaluabūꝛ. In ſcḋa parte oſtēdit ꝙ q̄licunq̃ fide quis ſuſcipiat baptiſmum: q̄tuȝ ad integritatē verum accipit baptiſmū: ſed nõ q̄tū ad ſalutē niſi bona fide accipiat. ſi ille q̃ ficte ꝛ mala fide accipit baptiſma, poſtea emēdetur, non ideo reiteratur baptiſmus. Credo ꝙ Hug. hunc caſum poſuit: q̄a a Bene, poſitū nõ inueni. — Act.xv.c. j.Pe.iij.d.

l ¶ Sicut i ſacris. Prima pars itelligiꝛ de adultis non baptizatis vſq̃ ad illud non intereſt, ꝛc. ꝛ dr in.c. ſicut in vete. teſta. fuerūt q̄dã boni, ita in nouo ſūt q̄dã mali: q̃ ſi icipiūt bonū operari dimiſſis malis ꝛ velint baptizari, vł ꝑfecti eſſe: ſi ãte decedãt q̃ hoc ꝯſequanꝛ, ſaluabunꝛ. In.ij.pte dr ꝙ q̄licunq̃ fide q̄s accipiat baptiſmū, verū recipit ſacr̄m ſȝ nõ eius ſalutē ſi ficte accedat. In.iij. parte dr ꝙ ſi ficte prius peniteãt, nõ ſunt rebaptizãdi. — † pertinent. Pſal. cxxxviij. ‡ Vel ad btitudinē eternã. Archi. ‡ ad h⁹ ar.C.q̃ pe.tu. poſ.cū a mrībus.

I tē in libro ſniaꝝ proſperi.

¶ Non tã ablutione corporis q̃ fide cordis baptiſma ꝯſtat.

V Erus baptiſmus conſtat nõ tam ablutione corporis q̃ fide cordis, ſicut apoſtolica doctrĩa tradidit dicens: Fide mundãs corda eorum. ꝛ alibi[h]. Saluos facit baptiſma, non carnis depoſitio[i] ſordium, ſed cõſcientie[k] bone interrogatio in deum.

I dem in libro de baptiſmo.

¶ Sicut in veteri teſtamento quidã ſpirituales, ita in nouo quidã carnales inueniuntur.

S Icut[l] in ſacramētis veteris teſtamēti viuebãt quidã ſpirituales, ad nouum ſcȝ teſtamentū[m] qḋ tūc occultum erat, occulte pertinētes: ſic etiam nunc in ſacramentis noui teſtamenti, qḋ iam reuelatū eſt, quidã viuunt animales, q̃ ꝓficere ſcȝ nolūt ad percipienda que ſunt ſpūs dei, ad quod hortaꝛ ſermo apłicus[n]: et ad vetus[o] teſtamētū ꝑtinebunt.† Si aūt ꝓficiunt et anteq̃ accipiãt baptiſmum: ipſo acceſſu et profectu ad nouum pertinēt: et ſi priuſq̃ ſpūales[p] fiant, ex hac vita rapiuntur: cuſtoditi per ſacramenti[q] ſanctitatē, in terra viuentiū computanꝛ. nec inuenio q̄d verius inueniaꝛ in eo qḋ ſcriptuȝ eſt. Impfectū meū viderūt oculi tui: et in libro tuo oēs ſcribentur. I tem. Non intereſt cū de ſacramēti integritate tractaꝛ ꝛ ſctitate, q̄d credat, aut quali fide imbutus ſit ille qui acci=

m ¶ Teſtm̃.i.ad gr̄am q̃ data eſt in nouo teſtamento.‡

n ¶ Apłicus.ſ. Jude apłi ibi, q̃ ſurſum ſunt ſapite.

o ¶ Ad vetus teſtm̃.i.ad duritiã veteris teſtamenti.

p ¶ Spūales. per baptiſmum cum non ſtat per eos.‡

q ¶ Per ſacr̄i.i.q̃ ſolet dari ꝛ conferri in ſacramento.

a ¶ Interrogarentur. ſuper articulis fidei et alijs ad ſalutem anime pertinentibus.

b ¶ Opinionū. q. quot homines tot opiniones. arg. ff. de arbi. non cogendum. §. principaliter. et §. itē ſi vn⁹. arg. xij. q. j. ca. j. et q̄libet prouincia in ſuo ſenſu ꝛc. xxvj. diſt. vtinam.

P Lacuit ꝛc. Hec eſt. xxxj. pars di. in qua ponit quaſdā incidentes queſtiões. Jo. j. Cor. ij. d.

¶ Caſus. In Mileuitano cōcil. condemnabat quedā hereſis q̄ dicebat Adam mortalē factū neceſſitate nature, ꝛ non peccati merito. vnde ſiue peccaſſet, ſiue non peccaſſet: tñ mortuus fuiſſet.

c ¶ Mortalem. i. moriendi neceſſitati ſubiectum ſ̄m ꝙ dicit factū. erat eñ immortalis. i. potēs nō mori: non aūt non potēs mori. ꝛ ita fuit mortalis et immortalis. Solet queri quare pctm̄ originale imputet anime, cū illud ꝯhat tātū ex carnis corruptiōe? Sol. dicunt quidā ꝙ ideo q: aia delectatur ipſi carni et ideo ei imputatur. Alia ratio eſt ꝛ melior: vt ſcꝫ ibi quedaꝫ digna retributio notet: q: aia primi hoīs pri⁹ peccauit et ita corrupit ipſam carnē: vñ et mō corruptio carnis corrūpit aias.

q ð nō fuit āte pctm̄. Adam erat immortalis. xxxj. pars.

d ¶ Nature. Videt contra: q: dicit Aug. ſi Adam nō peccaſſet, ſenio defeciſſet. Sed dic, ſenio defeciſſet id eſt i ſenio. quaſi dicat nō ꝑueniſſet ad ſenium: q: ſemꝑ fuiſſet in iuuentute.

Adā ſi nō peccaſſet, ſēꝑ iuuenis fuiſſet.

P Lacuit ꝛc. ¶ Caſ⁹. Qui

pit ſacramentū. Intereſt q̄dē plurimū ad ſalutis viā, ſed nihil intereſt ad ſacri q̄ſtionem. Itē. Manifeſtū eſt fieri poſſe vt fide non integra integrū in q̄cꝫ maneat ſacrꝫ baptiſmi. Item. Si poſſet fieri vt ſinguli diligēter interrogarentur [a] tot diuerſitates opinionum [b] forſitā inuenirent quot hoīes nūerarētur. Aialis eñ homo non ꝑcipit ea q̄ ſunt ſpūs dei. Nūquid tñ nō ideo ſacr̄m integrū accipiūt? aut nunq̄d ideo ſi ꝓfecerint ꝛ opinionū carnaliū vanitatē emēdauerint, denuo qð acceperāt repetēdum eſt? Accipit q̄ſcꝫ ſ̄m fidē ſuaꝫ, ſed quantū capit gubernante mīa dei. Item ex cōcil. Mileuitano, cui interfuit Auguſt. et Anſelm⁹ Ro. eccleſie legatus contra Pelagianos.

¶ Nō nature neceſſitate, ſed merito peccati Adam moriturus erat.

P Lacuit igit oībus epīs q̄ fuerunt in hac ſancta ſynodo conſtituere hec que in preſenti cōcilio definita ſunt, vt quicūcꝫ dicit Adam primū hoīem mortalem [c] factum ita vt ſiue peccaret ſiue non peccaret, moreretur in corpore: hoc eſt de corpore exiret: non pcti merito, ſed neceſſitate nature [d] anathema ſit. Item.

¶ Paruuli nō ſolū penā: ſed etiā culpā a parētib⁹ trahūt.

P Lacuit [e] vt q̄cūcꝫ ꝑuulos recentes ab vteris matrum baptizandos negat, aut dicit in remiſſionē pctōꝝ eos non baptizari, ſed nihil ex Adam trahere originalis peccati quod lauacro regñatiōis expietur (vñ [f] fit cōſequens vt in eis forma baptiſmatis in remiſſionem pctōꝝ nō vera ſed falſa [g] intelligatur) anathema ſit: qm̄ nō aliter intelligēdum

eſt qð ait Apl̄s: Per hominē vnū intrauit peccatū in mundum, et per pctm̄ mors: et ita in oēs ꝑtrāſijt: in quo oēs peccauerunt, niſi queādmodū eccleſia catholica vbicꝫ diffuſa ſemꝑ intellexit. Propter hāc eñ regulā fidei etiam paruuli qui nihil pctōꝝ in ſemetipſis adhuc committere potuerūt: ideo in remiſſionem pctōꝝ veraciter baptizantur: vt in eis regñatione mūdetur qð gñatione traxerunt. Item.

¶ Gratia et peccata remittit et ne reiterentur adiuuat.

P Lacuit vt quicunꝗ dixerit gratiam dei qua iuſtificamur per Jeſum chriſtum dominū noſtrū ad ſolaꝫ remiſſionem peccatorum valere que iam cōmiſſa ſunt, ꝛ non etiā ad adiutoriū [h] vt nō ꝯmittātur anathema ſit. Item.

¶ Quid ſit peccatum gratia docet: et vt vitetur facit.

Q Uiſq̄s [i] dixerit gratiam dei per Jeſum chriſtū dñm nr̄m propter hoc tm̄ nos adiuuare ad non peccādum: quia per ipſam nobis reuelatur ꝛ aperit intelligētia mandatoꝝ, vt ſciamus qð appetere, qð vitare debeam⁹: nō aūt ꝑ illā nobis ꝑſtari vt qð faciēdum cognouerimus, et facere debeamus aut valeamus, anathema ſit. Item.

¶ Sine gratia diuina mādata impleri non poſſunt.

P Lacuit vt quicunꝗ dixerit nobis ideo gratiā iuſtificatiōis dari, vt quod facere per liberum arbitrium iubemur, facilius poſſimus implere per gratiā [k]: tanꝗ ſi gratia non daretur, non quidem facile ſed tamē poſſumus etiā ſine illa implere mandata diuina, anathema ſit.

Item Urbanus papa omni-

dam dicebāt ꝙ paruuli ex parētibus peccatū nō cōtrahunt, et ideo nō ſunt baptizādi: et ſi baptizentur non fit in eis vera remiſſio pctōꝝ. Hec hereſis dānatur auctoritate Apoſtoli, et conſtitutione eccleſie. Roma. v. b.

e ¶ Placuit. Caſus. Excōicantur quidā heretici qui dicebāt paruulos non eſſe baptizandos: q̄a nihil peccati cōtraxerūt ab Adā qð in baptiſmo eſſet delēdum. nam ꝙ male dicāt ꝓbat auctē Apl̄i.

f ¶ Unde fit. i. ex hoc ſequitur.

g ¶ Sed falſa. i. ſine effectu.

P Lacuit.

h ¶ Ad adiutoriū. ſ. eo. gr̄a. Additio. In p̄mo ſtatu q̄ fuit Adā, potuit homo mori ꝛ potuit non mori: hic i ſcðo ſtatu poteſt mori ſꝫ nō pōt nō mori: q: eſt mortalitas, iam eſt neceſſitas. In tertio, ſcꝫ in patria poteſt non mori, et nō poteſt mori.

Q Uiſquis dixerit. ¶ Caſus. Excōicant hic quidā heretici q̄ dicebāt ꝙ gratia dei non iuuat nos ad vitationeꝫ pcti, niſi quātū ad hoc ꝙ dat nobis cognitionem boni et mali, nō autē iuuat nos vt per eā faciam⁹ bonū vel malum.

i ¶ Quiſq̄s. quidam volētes vitare correctionē precedentis capi. incidunt in aliud malum: et ideo reprehenduntur hic. xxxij. pars.

P Lacuit ꝛc. Hec eſt. xxxij pars diſ. in qua dt ꝙ ſine gratia null⁹ ſaluat, q̄ etiā adiuuat ad non peccandum. Jo. de fan. Arbitriū liberum ad q̄d valet.

k ¶ Gratiaꝫ. Ad q̄d ergo valet libe-

rum arbitrium, cum per illud non poſſit ſaluari? Nam primam gratiā non pōt quis ꝓmereri: vt.xxiij.q.iiij.nabuchodonoſor. Sed dic ꝙ per liberū arbitriū homo habilem ſe poteſt reddere vt ei dn̄s gratiam infundat.

b ¶ Deſcendit. Conferendo vim regeneratiuā aquis. s̄.diſtin.iiij.nunꝙ. †

e ¶ Ad innocētiam. Unde ⁊ datur puero veſtis candida poſt baptiſmū: vt.s̄.diſt.proxi.accepiſti.⁊ ca.venit.

f ¶ Armat. Id eſt inſtituit.

† vt.s̄.di.xj.c.ꝓx.per aquā.⁊ ca.aliō ⁊ ca.venit.arc.

OMnes.¶ Hec diſtin.diuidit in.xiij.partes. In quarū pma agit de confirmatione, de ieiunijs ⁊ de alijs. Secunda ibi: Nunquid. Tertia ibi: Oī die. Quarta ibi: Conuenit. Quinta ibi: Quadrageſima. Sexta ibi: Contraria. Septima ibi: Qr. Octaua ibi: Carnem. Nona ibi: In oib⁹. Decima ibi: Null⁹. Xj.ibi: Nō oportz. Xij.ibi: Fucare. Decimatertia ibi: De ſpiritu. Jo.de fan.

a ¶ Oēs. Expleto tractatu de baptiſmate, ſubiungit magiſter diſtinctionez iſtā in qua tractat de cōfirmatione que in fronte fit: ⁊ merito vltimo loco de hoc ſacro, qr vltimū eſt inter alia ſacra neceſſitatis preter vnctionem infirmoꝝ: que non ita ꝓprie dicit̄ ſacr̄z, maxime ſm̄ opinionez eoꝝ qui dicunt eam iterari poſſe. nā ſacramēta nō iterant̄: vt.s̄.pri.diſt.oſtēditur. preterea alia rōne. qr hoc ſacr̄m tāꝙ dignius a ſolis epiſcopis cōfert̄: vt.j. eo.ca.manus.

Confirmatio a ſolis epiſcop⁹ cōfert̄.

a ¶ Oēs. Hic ſm̄ quoſdaz incipit.v. diſti. ſed ꝯpetētius (vt quidam dicūt) incipit ab illo capi. cōuenit.j.e. Nam abinde agit de officijs eccleſiaſticis ⁊ ieiunijs.

bus chriſtianis.

¶ Poſt baptiſma, ꝯfirmationis ſacramentum preſtetur.

¶ Diſtinctio.v.

OMnes[a] fideles p manus impoſitionez ep̄orum ſpiritum ſanctum poſt[b] baptiſmū accipere debent: vt[c] pleni chriſtiani inueniant̄: qr cum ſpūſſctūs infunditur, cor fidele ad prudētiam ⁊ conſtantiā dilatatur.

Item Melchiades papa.

¶ Quid conferat ſpiritusſanctus in baptiſmate, qd in confirmatione.

SPūſſctūs q̄ ſup aquas baptiſmi ſalutifero deſcēdit[d] lapſu, in fonte plenitudinem tribuit ad innocētiam[e] in cōfirmatione augmentum preſtat ad gratiā: et qr in hoc mūdo tota etate victuris iter inuiſibiles hoſtes et pericula gradiendū eſt, in baptiſmo regeneramur ad vitam, poſt baptiſmum confirmamur ad pugnam, in baptiſmo abluimur, poſt baptiſmū roboramur: et ꝗuis cōtinuo trāſituris ſufficiāt regenerationis bn̄ficia, victuris tn̄ neceſſaria ſunt confirmationis auxilia. regn̄atio per ſe ſaluat mox in pace baptiſmi vel ſeculi recipiendos: cōfirmatio armat[f] ⁊ inſtruit[g] ad agones mūdi huius ⁊ p̄lia reſeruādos. q̄ aūt poſt baptiſmū cū acq̄ſita innocentia immaculati peruenerint ad mortē, cōfirmant̄ morte, qr iam non[h] poſſunt peccare poſt mortē.

Idem Hiſpaniarum ep̄is.

¶ Man⁹ v̄o īpoſitiōis ſacr̄m dignius eſt ſacro baptiſmi.

DE his v̄o ſup q̄bus rogaſtis vos īformari. i. vtrū mai⁹ ſit ſacr̄m man⁹ īpoſitionis ep̄orū, aut baptiſmi? ſcitote vtrūꝙ magnū eē ſacr̄z et ſicut vnū maiorib⁹. i. ſūmis[i] pontificibus eſt accōmodatū, qd̄ niſi a maiorib⁹ pfici nō pt̄: ita ⁊ maior veneratiōe venerandum eſt et tenendū. ſed ita coniuncta ſunt hec duo ſacr̄a, vt abinuicem (niſi morte preueniente) nullatenus poſſint ſegregari: et vnum ſine altero rite perfici[k] non poteſt.

Item Euſebius papa.

¶ Non ab alijs ꝙ ab epiſcopis manus impoſitiōis ſacramentum perfici poteſt.

MAnus q̄z impoſitionis ſacr̄m magna veneratiōe tenēdū eſt: qd̄ ab alijs pfici non pōt niſi a ſummis ſacerdotib⁹: nec tp̄e apl̄oꝝ ab alijs ꝙ ab ipſis apl̄is legit̄ aut ſcit̄ pactū[l] eſſe: nec ab alijs ꝙ qui eorū tenent[m] locū, vnꝙ pfici pōt, aut fieri debet. Nam ſi aliter preſumptū fuerit, irritum[n] habeat̄ ⁊ vacuū, ⁊ inter eccl̄iaſtica nunꝙ reputabit̄ ſacr̄a.

Item Rabanus de inſtitu-

g ¶ Et inſtruit. hic habes ad quid valeat ꝯfirmatio.

h ¶ Nō poſſunt. In hac em̄ vita vel meritū ꝯparamus vel culpā.xiij.q.ij. tempus.

DE his vero. ¶ Caſ⁹ Queſitum fuit a Melchiade an mai⁹ ſit ſacr̄m cōfirmationis ꝙ baptiſmi? et rn̄.ꝙ vtrūꝙ ſacramentū eſt magnū: ſacr̄m tn̄ confirmationis in maiori veneratiōe eſt habendū, qr nō pōt ꝯferri vel confici niſi a maiorib⁹. i. ep̄is.

i ¶ Sūmis. id eſt ep̄is: qui ſummi dicūtur: qr vltra eos null⁹ eſt ordo. Nā metropolitani ep̄i vocātur.xviij.diſt. ſi ep̄s. ſed tn̄ papa hodie ſumm⁹ pontifex appellat̄. Et dic vſꝙadeo eſt accōmodatum, ꝙ nō niſi a maiorib⁹ ⁊c. Et eſt hic argu. aliquid dici mai⁹ ratione ipſi⁹ cōferentis. arg. cōtra. s̄. diſtin.ij. nihil in ſacrificio. de quo ibi notatur.

Epi dicuntur ſummi.

k ¶ Perfici. id eſt xp̄ianū facere plenū et pfectū: vt.s̄.ea.diſt.c.j.Jo. ‡

‡ Ad idē.j.e. vt ieiuni. Uel dic. i. meritorie recipi altero contēpto. Archi.

MAn⁹ quoqꝫ. ¶ Caſus Tēpore apoſtoloꝝ ſoli confirmabant apoſtoli, ⁊ hodie ſucceſſores eoꝝ. i. epiſcopi debent confirmare: et ſi alius confirmauerit, ſacramentum non tenebit.

b ¶ Poſt baptiſmum. Unde hoſtia prius lauabatur in litore: et poſtea offerebatur in holocauſtum.

c ¶ Ut pleni. qr ſi cōtemnerēt, peccarēt mortalr̄. hoc de adultis. nā puero ſufficit baptiſm⁹.s̄.e.di.ꝓxi.q̄ris.Jo.

SPūſſctūs. ¶ Caſus. Pctā remittūtur in baptiſmo, ſed in ꝯfirmatiōe hō recipit augmentū gr̄e. ⁊ ꝗuis baptiſm⁹ ſufficiat ad ſalutē ſtatim morituris, confirmatio tn̄ victuris eſt neceſſaria, vt cōfirmētur ⁊ corroborētur contra vitia ⁊ peccata vt poſſint diabolo reſiſtere.

l ¶ Peractum. contra.xcv.diſt.c.ij.ſo.ibi. Uel hoc non inuenimus de iure cōi factū eſſe, ſecus ex diſpenſatione.

m ¶ Tenent. Alibi monachi dicunt̄ tenere locum duodecim apoſtoloꝝ quo ad renunciationem proprietatis.xvj.q.j.et authoritate. alibi ſacerdotes quo ad cōfectionem euchariſtie.xj.q.iij.abſit.

Monachi tenent locū apl̄orum.

n ¶ Irritū. tn̄ ex demandatione pape quilibet cōferre poteſt quod habet, vnde ordinatus ordinē quem habet,